

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**Zborník príspevkov zo 4. medzinárodnej
doktorandskej konferencie**

**EKONOMICKÉ, POLITICKÉ A PRÁVNE OTÁZKY
MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Bratislava 1.6.2005

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Zborník príspevkov zo 4. medzinárodnej doktorandskej konferencie
"Ekonomické, politické a právne otázky medzinárodných
vzťahov"

1.6.2005 Bratislava

Usporiadateľ konferencie:

Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave

Vedecký redaktor zborníka:

Prof. Ing. Ľudmila Lipková, CSc.

Zostavovateľ zborníka:

Ing. Juraj Skovajsa

Vedecký výbor konferencie:

Predseda: prof. Ing. Ľudmila Lipková, CSc.

Členovia: doc. PhDr. František Škvrnda, CSc.
doc. PhDr. Ján Lidák, CSc.
PhDr. Peter Weiss, CSc.
prof. Joachim Osiński, PhD.
prof. PhDr. Zuzana Lehmannová, CSc.
Ing. Ladislav Lysák, DrSc.

Organizačný výbor konferencie:

Predseda: Ing. Jana Hošková

Členovia: Ing. Marek Csabay
Mgr. Andrej Eštvánik
Ing. Iveta Fbianová
PhDr. Bruno Hromý
Mgr. Alisher Saifiddinov
Ing. Juraj Skovajsa

Vydavateľstvo Ekonóm, Bratislava 2005
ISBN 80-225-2047-0

Obsah:

Babušíková Zuzana	9
VÝVOJ HUMANITÁRNEJ INTERVENČIE A ZÁKAZ POUŽÍVANIA SILY V 20. STOROČÍ	
Balcárková Soňa	10
SÚ MAASTRICHTSKÉ KRITÉRIÁ VHODNÝMI KRITÉRIAMI VSTUPU DO EURÓPSKEJ MENOVEJ ÚNIE?	
Barát Peter	11
PROBLEMATIKA HEGEMÓNIE, STABILITY A BEZPEČNOSTI V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH	
Barátová Jana	12
GENDEROVÉ ASPEKTY VO VEDE	
Barešová Petra	13
ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ LISABONSKÉ STRATEGIE	
Barilla Marek	14
SUVERENITA V EURÓPSKEJ ÚNII PODĽA ÚSTAVNEJ ZMLUVY	
Barkocziová Michaela	15
POROVNANIE EKONOMICKEJ VÝKONNOSTI EÚ A USA	
Bažó Ladislav	16
PODNIKANIE V NOVEJ EKONOMIKE	
Belmiloud Majid	17
KONIEC TRANSATLANTICKEJ SPOLUPRÁCE	
Bič Jozef	18
VAZBA NA RÚST KONKURENCESCHOPNOSTI EVROPSKÝCH EKONOMIK	
Bittner Igor	19
SLOVENSKO A JEHO VSTUP DO EUROZÓNY	
Buruiana Alina	20
TRANSITION AND GLOBALISATION – WITH AN EMPHASIS ON THE PRINCIPLE OF PRIVATE PROPERTY	
Chovanec Rastislav	21
NOVÉ TRENDY V OBLASTI RIADENIA ĽUDSKÝCH ZDROJOV	
Cízl Milan	22
CENOVÁ KONVERGENCE TRANSITIVNÍCH EKONOMIK	
Csabay Marek	23
DÔSLEDKY ČLENSTVA V EURÓPSKEJ ÚNII PRE SLOVENSKÚ HOSPODÁRSKU DIPLOMACIU	
Čada David	24
HOSPODÁRSKY RÚST, ZDROJE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	
Danilová Oľga	25
WTO & GATT -BASIC PRINCIPLES OF THE INTERNATIONAL MULTILATERAL TRADING SYSTEM	
Dolná Ľudmila	26
NIEKTORÉ SPORNÉ ASPEKTY VEDY MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV	

Domanická Alica	27
EURÓPSKA ÚNIA V KONTEXTE SVETOVÉHO EKONOMICKÉHO RASTU	
Eštvánik Andrej	29
ČEČENSKO – SVETOVÁ HROZBA	
Fabianová Iveta	30
PODPORA PRIAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ NA SLOVENSKU	
Farkašová, Mária	31
RAST PRODUKCIE SA NA SLOVENSKU NESPÁJA SO ZVYŠOVANÍM ZAMESTNANOSTI	
Fašung Peter	32
VÝVOJ SVETOVEJ INFLÁCIE	
Freiberg Bjorn	33
AMERICAS CULTURAL VIEW TOWARDS EU'S FOREIGN POLICY AND INTERNATIONAL AFFAIRS: THE EUROPEAN NEIGHBOURHOOD POLICY EXAMINED	
Greššová Mária	33
PERSPEKTÍVY ROZVOJA VZŤAHOV MEDZI UKRAJINOU A EURÓPSKOU ÚNIOU A EKONOMICKÁ SITUÁCIA NA UKRAJINE	
Hašková Terézia	34
VÝVOJ POSTAVENIA JAZYKOV V PROCESE GLOBALIZÁCIE	
Havlová Katarína	35
HOSPODÁRSKY RAST VERZUS INVESTÍCIE V REGIÓNE BLÍZKEHO A STREDNÉHO VÝCHODU	
Ho Thi Thu Hoa	36
VIETNAM-EU TRADE RELATIONS TOWARDS A MORE EFFECTIVE PARTNERSHIP	
Hošková Jana	37
NOVÁ ÚLOHA EÚ V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH	
Hromada Ivan	38
EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND	
Hromý Bruno	39
AKTUÁLNE NAPÄTIE V SINO-JAPONSKÝCH VZŤAHOCH	
Hrvolová Martina	39
K OTÁZKE HUMANITÁRNEJ INTERVENCIE	
Hudáková Ivana	41
KONKURENCIESCHOPNOSŤ VYBRANÝCH ODVETVÍ PRIEMYSLU V SR V PROCESE INTEGRÁCIE DO EÚ	
Hudáková Jana	42
RÔZNE ASPEKTY PRIAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ	
Hurbánková Ľubica	42
PYRAMIDÁLNY MODEL ROZKLADU HRUBÉHO DOMÁCEHO PRODUKTU NA OBYVATEĽA A JEHO APLIKÁCIA NA NOVÉ ČLENSKÉ KRAJINY EÚ	

Hurná Lucia	43
EÚ V ROKU 2005	
Hvozdíková Veronika	44
EKONOMICKÉ ASPEKTY STARNÚCEJ SPOLOČNOSTI	
Jandová Monika	45
SMĚNNÉ RELACE V ČESKÉM ZAHRANIČNÍM OBCHODE	
Jurík Roman	46
POSTAVENIE EURÓPSKEJ ÚNIE V ORGANIZÁCIE SPOJENÝCH NÁRODOV	
Kaba Mamadou Saliou	47
MENOVÁ INTEGRÁCIA V RÁMCI AFRIKY	
Klimovský Daniel	48
MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY NA LOKÁLNEJ ÚROVNI: POLITICKO-PRÁVNE ASPEKTY	
Klingová Simona	49
POČIATKY AMERICKEJ HEGEMÓNIE	
Krajčík Daniel- Vážan Marek	50
SPOLOČNÁ ORGANIZÁCIA TRHU S CUKROM V EURÓPSKEJ ÚNII	
Kráľová Ľubica	51
DÔCHODKOVÁ REFORMA VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH STREDNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPY	
Krištofová Katarína	52
VYUŽÍVANIE FONDŮ EÚ NA PODPORU NÁRODNEJ KULTÚRY A ZACHOVANIE NÁRODNÉHO BOHATSTVA	
Lipková Katarína	54
DRUHY MEDZINÁRODNÝCH INVESTIČNÝCH ZMLÚV	
Littvová, Zuzana	54
EURÓPSKY POISŤOVACÍ VÝBOR	
Luchetti, Silvia – Štefková Naďa	55
SÚČASNÉ TRENDY VEREJNEJ POLITIKY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A V TALIANSKU - VO VZŤAHU K EURÓPSKEJ ÚNII	
Mafuta - DIYEZWA Virginia	56
OCHRAN ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V CHUDOBNÝCH ŠTÁTOCH AKO PREDPOKLAD ZNÍŽENIA	
Mattoš Boris	57
INŠTITÚCIE EURÓPSKEJ ÚNIE V KONTEXTE ZMLUVY O ÚSTAVE PRE EURÓPU	
Matúšek Ivan	58
USA VS ČÍNA – PRINESIE NOVÉ STOROČIE ZMENU GLOBÁLNEHO EKONOMICKÉHO LÍDRA?	
Miškovičová Dana	59
REGIONÁLNA POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE, JEJ OPODSTATNENOSŤ A VÝZVY PRE NOVÉ PROGRAMOVACIE OBDOBIE	

Nagyová Izabela	60
MÉDIÁ AKO SÚČASŤ POLITIKY NA VYTVÁRANIE IMIDŽOV	
Neupauerová Marianna	61
VÝBER OPTIMÁLNYCH MONETÁRNYCH CIEĽOV PRE EURÓPSKU CENTRÁLNU BANKU	
Novosák Jiří	62
BROWNFIELDS JAKO NÁSTROJ EKONOMICKÉHO ROZVOJE, POITICKÉ PŘÍSTUPY USA A VYBRANÝCH ZEMÍ	
Okenková Marieta	63
POSTRAVENIE POĽNOHOSPODÁRSTVA V EKONOMIKE	
Oravec Roden	64
REGIONÁLNA POLITIKA A ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA V SR	
Paleta Tomáš	65
DOPAD ZAČLEŇOVÁNÍ ČR DO EÚ NA REGULACI A OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	
Palkovičová Andrea	66
Kohézna politika EÚ	
Pavlík Adrián	67
MALÉ A STREDNÉ PODNIKY NA SLOVENSKU A RAST ICH KONKURENCIESCHOPNOSTI	
Piliarová Janka	68
EURÓPSKA ÚNIA REGIÓMOM	
Piovarči Andrej	69
RIZIKOVÝ KAPITÁL V MEDZINÁRODNOM POHYBE KAPITÁLU	
Porubský Jozef – Sobola Marek	69
REGIONÁLNE DISPARITY V EÚ	
Puchá Nikoleta	70
KOMPARATÍVNE A KONKURENČNÉ VÝHODY V NOVEJ EKONOMIKE	
Ramniceanu Irina	71
A POWER ASYMMETRY – GOODNESS OF FIT ANALYSIS OF THE AGRICULTURAL OUTCOME OF ROMANIA’S ACCESSION NEGOTIATIONS TO THE EUROPEAN UNION	
Rusiňák, Peter	71
KONTINUITA V ZMENE (K PRIORITÁM PORTUGALSKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKY)	
Sayfiddinov Alisher	72
POLITICKÁ SITUÁCIA V UZBEKISTANE PO 13. MÁJI 2005	
Sedláková Lucia	72
PRÁVNE ASPEKTY KREOVANIA EURÓPSKEJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI	
Silná Zuzana	73
TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ DOPADY SPOLOČNEJ OBCHODNEJ POLITIKY EÚ NA ZAHRANIČNO-OBCHODNÉ VZŤAHY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	

Skovajsa Juraj	74
BEZPEČNOSTNÁ SITUÁCIA V NIGÉRII	
Slašťan Miroslav	75
OD EURÓPSKEJ POLITICKEJ SPOLUPRÁCE K SPOLOČNEJ ZAHRANIČNEJ A BEZPEČNOSTNEJ POLITIKE EURÓPSKEJ ÚNIE	
Slovinec Marko	76
PRÁVNA ÚPRAVA ELEKTRONICKÝCH PEŇAZÍ V EURÓPSKEJ ÚNII	
Smuk Péter	77
THE CASE CONCERNING THE GABCÍKOVO-NAGYMAROS PROJECT – AFTER THE DECISION	
Stojanov, Robert	77
ENVIRONMENTÁLNI MIGRACE V ČÍNE – PŘÍPADOVÁ STUDIE OBLASTI VODNÍ NÁDRŽE “TŘI SOUTĚSKY”	
SungHee Song	78
EU AND THE DEMOCRATIC PEOPLE’S REPUBLIC OF KOREA RELATIONS	
Škorvagová Simona	79
PRÁVNE PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY Z POHĽADU ZAHRANIČNÝCH INVESTOROV	
Štaffenová Katarína	80
ESTABLISHMENT AND EVOLUTION OF OFFSHORE FINANCIAL CENTERS IN THE CARIBBEAN REGION	
Šuttová Tatiana	81
DODRŽIAVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV NA AMERICKOM KONTINENTE V ROKU 2004	
Tökölyová Tatiana	82
LEGISLATÍVNY RÁMEC AUSTRÁLSKEHO ZVÄZU	
Tomková Beáta	83
JEDNOTNÝ TRH EURÓPSKEJ ÚNIE – SÚČASNÝ STAV A PERSPEKTÍVY ROZVOJA	
Turček Vladimír	84
OTVORENÉ OTÁZKY LIBERALIZÁCIE ELEKTROENERGETIKY V SR A VO SVETE	
Tvrdoň Michal	85
EVROPSKÁ UNIE VE SVĚTOVÉ EKONOMICE NA PRAHU 21.STOLETÍ	
Veselovská Stanislava	87
ZAISTENIE VYBRANÝCH DRUHOV POISTENIA	
Víghová Margaréta	88
DISPARITA REGIÓNŮ- ROZDÍLY OBJEMU PŘÍAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTICÍ	
Vincová Kristína	89
KONKURENČNÁ SCHOPNOSŤ EKONOMIKY. VYUŽITIE LINEÁRNEHO	
Vithová Vladimíra- Pána Ľubomír	90
PRÁVNÍ OCHRANA POSTAVENÍ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH	

Wusterová Karla	91
PROGRESS AND EXPECTATIONS OF ACHIEVING THE UNITED NATION'S MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS	
Zacharčenko Dimitrij	92
ZRUŠENIE SUBVENCII – POZITÍVNE ALEBO NEGATÍVNE KROKY?	
Zbojan Igor	93
ASPEKTY OPTIMALIZÁCIE PREPOJENIA SPOLOČNEJ OBCHODNEJ POLITIKY EÚ A UPLATŇOVANIA ZAHRANIČNOOBCHODNEJ POLITIKY SR	
Zolcerová Valéria	94
Rozvojová pomoc Slovenskej republiky	
Zubaľová Ľubica	95
ČÍNA A EÚ - TEXTILNÝ A ODEVNÝ PRIEMYSEL. DOPAD LIBERALIZÁCIE OBCHODU NA EU A ČÍNU	

VÝVOJ HUMANITÁRNEJ INTERVENCIE A ZÁKAZ POUŽÍVANIA SILY V 20. STOROČÍ

Ing. Zuzana Babušíková

Resumé

V priebehu 20. storočia podstúpila doktrína humanitárnej intervencie rozsiahle zmeny a to najmä v období po 1. Svetovej vojne, po kolapse starého európskeho poriadku 19. storočia. K podobnej geopolitickej zmene s obdobnou magnitúdou došlo aj koncom 20. storočia, a to v roku 1989 kedy došlo ku kolapsu povojnového usporiadania. Ostáva ešte do budúcnosti posúdiť, nakoľko je „ideologické preorientovanie“ v zmysle doktríny humanitárnej intervencie a medzinárodného práva, ktoré nastalo spolu s koncom Studenej vojny silné, a či tento zvrat bude mať tak ďalekosiahle dôsledky ako zmena, ktorá nastala po 1. Svetovej vojne. Uvedené je záujmom sledovania mnohých odborníkov, ktorí skúmajú štrukturálne podobnosti medzi týmito dvomi procesmi zjavnej reorientácie ako hlavnej zmeny v paradigmách svetovej politiky po katastrofe 1. Svetovej vojny, ktorá navždy ukončila starý európsky imperiálny poriadok.

Zamedzovanie použitia sily v rámci jus ad bellum v medzinárodných vzťahoch môžeme považovať za hlavný pokrok v medzinárodnom práve. Jus ad bellum bolo teda potláčané vytváraním noriem v rámci jus in bello, čiže v rámci medzinárodného humanitárneho práva.

Všeobecne sa dá povedať, že medzinárodné právo v otázkach mieru a bezpečnosti, ktoré nesporne súvisí s humanitárnou intervenciou je charakterizované globálnym svetovým poriadkom z obdobia konca Studenej vojny. Koncepcia národnej suverenity ako základného prvku medzinárodného poriadku sa len v nedávnej minulosti stala predmetom vedeckého skúmania. V meniacom sa svete po kolapse bipolárneho systému od roku 1989 sa paradigma zmenila smerom od národnej suverenity k systému intervencie spolu s takzvaným „Novým svetovým poriadkom“.

Resumé

In the 20th century the doctrine of humanitarian intervention underwent a broad change particularly after the World War I., following the collapse of the old European Order of the 19th century. A geopolitical change of similar magnitude occurred again at the end of the 20th century, in the year 1989 as a result of the collapse of the post-war order. It remains to be seen whether the ideological reorientation – in terms of the doctrine of international law and of the conception of international legality (the „rule of law“) - that happened at the end of the Cold War will be as far reaching as the one that took place at the end of World War I. After the catastrophe of the World War I., which forever ended the old imperial order, the effective abrogation of the jus ad bellum – with the banning of the use of force in international relations was seen as a major advancement of international law. But with this are many very deep problems connected – as sovereignty of a state, of a citizens, the subordinations of norms and the position of the UN Charter as one of the leading documents regarding peace and security as well as human rights.

ARE THE MAASTRICHT-CRITERIONS THE SUITABLE CRITERIONS TO ENTER THE EUROPEAN MONETARY UNION?

Soňa Balcárková

Abstrakt

Nové členské krajiny Európskej únie čoskoro vstúpia do eurozóny, a preto je čoraz aktuálnejšia problematika hodnotenia ich spôsobilosti pre členstvo v Európskej menovej únii v porovnaní so súčasnými členskými krajinami Európskej menovej únie. Hlavným cieľom príspevku je vyhodnotiť vhodnosť použitia maastrichtských kritérií, ktoré by mali eliminovať budúcu nestabilitu menovej únie. V ekonomickej teórii existujú aj ďalšie alternatívne názory na stanovenie vhodných kritérií vstupu krajiny do menovej únie. Patria sem teórie optimálnych menových oblastí, ktoré postupne vymedzili kritériá a vytvorili ekonometrické nástroje pre určenie podmienok vstupu krajiny do EMÚ. Medzi kritériá optimálnej menovej oblasti patria: mobilita práce a ďalších výrobných faktorov, pružnosť miezd a cien, otvorenosť ekonomiky, diverzifikácia produkcie a spotreby, podobnosť mier inflácie, fiškálna a politická integrácia. Ďalšia časť sa zameriava na maastrichtské kritériá v reálnej ekonomike: na ich implementáciu a vývoj veličín, ktorých sa týkajú, v poslednom období existencie EMÚ.

Počas existencie maastrichtských kritérií sa vyskytlo viacero s nimi súvisiacich problémov. V závere sú opísané určité nedostatky použitia týchto kritérií v nových členských krajinách EÚ.

Kľúčové slová: optimálna menová oblasť, EMÚ, maastrichtské konvergenčné kritériá
JEL klasifikácia: E42, F15, F33, F41

Abstract

The accession of 10 new members of the EU to Euroland is likely to be realized soon and it is an important issue to assess whether these candidates are better or worse suitable for EMU membership than the current participants. The main aim of the article is to evaluate the appropriateness of using the Maastricht-criterions to eliminate the future instability of the EMU. There are some different theoretical views on the estimating these criterions. For example the theory of optimum currency areas provides several criterions and econometric tools to analyze the fitting conditions for the country entering the EMU. The OCA properties include: the mobility of labour and other factors of production, price and wage flexibility, economic openness, and diversification in production and consumption, similarity in inflation rates, fiscal integration and political integration.

Next part is focused on the Maastricht criterions in the reality: their implementation and evolution in the last period of the EMU-existence.

There are also many problems arising during the existence of the Maastricht-criterions in the old member states of EMU. The closing remarks sketch some shortcomings of using these criterions in the new member states of the EU.

Keywords: Optimum currency area, EMU, Maastricht convergence criterions

JEL Classifications: E42, F15, F33, F41

PROBLEMATIKA HEGEMONIE, STABILITY A BEZPEČNOSTI V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH

PhDr. Peter Barát

Abstrakt

Problematika hegemonie, stability a bezpečnosti v medzinárodných vzťahoch má dve základné polohy - teoreticko-metodologickú a praxiologicko-analytickú. Prvá poloha sa týka, okrem iného, samotného vnímania teórie Medzinárodných vzťahov ako takej a v tomto prípade predovšetkým problematiky výstavby pojmového aparátu. Zároveň treba podotknúť, že v literatúre k uvedenej problematike nenájdeme konsenzus vo vzťahu k jednoznačnému vymedzeniu pojmov hegemonia, hegemon, dominancia a dominantný aktér.tvorby

Druhá poloha sa týka samotného vnímania analytických koncepcií zahraničnopolitického správania jednotlivých aktérov so všetkými ich dôsledkami aj na samotné tzv. teórie stredného dosahu, a teda aj na školy zahraničnopolitického myslenia aj s ich predpokladaným vplyvom na samotné rozhodovacie procesy na úrovni národnoštátnej a taktiež i systémovej. V tomto zmysle sú to teda aj polohy výkladu a porozumenia medzinárodných vzťahov. Pokúsime sa predstaviť len niektoré aspekty uvedenej problematiky a zároveň reflektovať najnovšie názory Henryho Kissingera na rozvíjanie idealistickej a realistickej tradície v zahraničnopolitickom správaní USA ako geopolitického aktéra.

Summary

Case study hegemony, stability just national security in international relationship has a theoretical-methodological and praxis logical-analytical basic position. The first position does not concern of lonely perception the Theory of International Relation as such and in this case in the first place creation of the conceptual device. At the same time it is necessary to remark, that in the literature about presentation problems do not find consensus at relation to explicit definition concepts hegemony, hegemonic actor, dominance and dominant actor.

The second position concerning lonely perception of analytical conceptions on foreign policy behaviour of particular actors with all of their consequences and on lonely of the middle range theories, on schools foreign policy reasoning with assuming influence on alone decision making on the all levels too. In this sense they are then positions of the explaining and understanding international relations too. We are trying to introduce only some aspects presentation problems at once - and to reflect the latest confessions of Henry Kissinger on developing of the idealistic and realistic tradition at foreign policy behaviour of the U.S.A. as of the geopolitical actor.

PhDr. Peter Barát

Katedra politológie FMV
EU v Bratislave

Abstrakt

Skúsenosť žien a mužov vo vedeckých inštitúciách je z rôznych dôvodov odlišná a okrem iného ju ovplyvňujú i všeobecné spoločenské faktory a očakávania. Veda bola koncipovaná ako mužský projekt. Na začiatku v ňom prevládalo skúmanie prírody - a tá bola identifikovaná so ženou. Vedecké poznatky a vedecká činnosť boli často popisované genderovo podmieneným jazykom. Jednou z najčastejších metafor, ktoré sa vo vede uplatňujú pri popise vzťahu medzi vedcom a skúmaným objektom, je manželstvo. Metafory boli často založené na obraze dvorenia či dobývania, ktoré v sebe zahŕňali extrémne silný prvok násilia.

Analýzou súvislostí medzi rôznymi prístupmi o tomto koncepte a presadzovaním žien vo vedeckom prostredí sa venuje Nicky LeFeuvre, ktorá sa zameriava na štyri teoretické perspektívy: „femininné hodnoty“ alebo perspektívu „feminitude“, zástupnú mužskosť (surrogate maleness) alebo „virilitude“, patriarchálnu perspektívu a perspektívu „genderovej subverzie“.

Domnievame sa, že je nevyhnutné diskutovať o tom, ako by vedecké inštitúcie a nastavenie vedeckej kariéry mohli fungovať tak, aby rozdielnosť reflektovali. Skúsenosti z európskych krajín ukazujú, že aj nedostatočné zastúpenie žien vo vede a výskume je prekážkou plného využívania potenciálnych ľudských zdrojov a takým spôsobom bráni aj rozvoju spoločnosti založenej na vedeckých poznatkoch.

Summary

The experience of the woman and the men at the scientific institution is a different in a several reason and on the back of another she is influenced by general social factors and expectations too.

The science was conceived as male project. At the beginning it predominated search nature here - and she was identified with woman. The scientific knowledge and scientific activity were often describing by gender-conditioned language. Of the one most frequent metaphors, which she are apply at science in description of relationship between scientist and by researched object, is marriage. The metaphors were often foundation on the reflection of lovemaking whether winning, that they were involved extreme strong element of the violence.

By the analyses connection between various admissions in this concept and by advocacy of the women at scientific surroundings present Nicky LeFeuvre, which she focus attention on four theoretical perspectives: „Femininity attributes" or perspective „Feminitude", surrogate maleness or „Virilitude", the patriarchal perspective and perspective of the „gender subversion".

We suppose that is necessary to discuss about it, how scientific institution could operate and how scientific could have to adjustment scientific careers like that they reflected this difference. Experiences from European countries lead on that insufficient representation of the women at science and research is by restriction of the full exploiting potential humane sources in such a way defend too to improvement of the society based on scientific knowledge.

ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ LISABONSKÉ STRATEGIE

Petra Barešová

Abstrakt

I když hodnocení výsledků Strategie vyznívá spíše negativně, myslím, že je možné najít i několik pozitivních stránek. Především to, že byla identifikována slabá místa a příčiny zaostávání v hospodářské výkonnosti. Řešení problémů musí vždy začínat u jejich pojmenování. Byly nastartovány některé prospěšné procesy jako např. sociální reforma či koncepce udržitelného rozvoje. Na druhou stranu je třeba říci, že Lisabonská strategie postrádá politický náboj, protože většina souvisejících politických rozhodnutí není ve výhradní pravomoci EU, ale jednotlivých členských států, takže jediným reálným nástrojem, který by mohla Komise užívat k přesvědčování, by bylo poukazování na státy, které zaostávají v naplňování programu. Ve všech hodnotících zprávách Unie se zmiňuje, že jedním z nejslabších míst celého lisabonského procesu je malá zainteresovanost členských států, potažmo všech jejich občanů. V současné době se však ani po mnoha výzvách Unie vůči svým členům nezdá, že se situace zlepší. Dokazuje to např. probíhající proces ratifikace Evropské ústavy, který jasně dokazuje, že dosáhnout shody a zapálení dvacetipěti států pro jednu věc je téměř „nadevropský“ úkol.

Abstract

According to Lisbon strategy, the European economy should become the most dynamic and most competitive in the world by 2010. Five years after its launch, it is time to evaluate its progress. I focus on the official reports of the European Union in my presentation. The strategic role in this area plays the European Council. Its spring summits are fully engaged in the results of the Lisbon strategy. European Council admits that the process is not very successful. The reports for the summits are submitted by European Commission. Recently, Commission President Barroso said: „*The overall Lisbon goals were right, but the implementation was poor. I believe we have the right tools to achieve our goals.*“ The European Commission believes that it is possible to revitalize the so-called Lisbon agenda and presented its policy recommendations. To move from words to action, the Commission believes a renewed drive and focus on fewer, achievable objectives are necessary. Lisbon has been blown off course by a combination of economic conditions, international uncertainty, slow progress in the Member States and a gradual loss of political focus. It is necessary to work through a dynamic Partnership for European Renewal. European society – its institutions, its networks, its citizens and its Member States– must pull together to make our common goals a reality.

But in reality, it seems that the Lisbon Strategy is not on track to deliver the expected results. According to EUROCHAMBRES, the Association of European Chambres of Commerce and Industry, the economic performance of the EU is about 20 years behind that of the US. The study compares the EU to the US in terms of GDP, R&D, productivity and employment by „time distances“ between the two regions and forecasts how many years the EU will take to catch up with the US, and under what conditions of growth. According to the study even the most optimistic assumptions show it will take the EU decades to catch up and this only if there is considerable EU improvement.

SUVERENITA V EURÓPSKEJ ÚNII PODĽA ÚSTAVNEJ ZMLUVY

Ing. Marek Barilla

Coming into force, the Constitutional Treaty for Europe brings a new modern structure of relations among the member states of European Union. Constitutional Treaty shifts all participants of the integration process to a new dimension with higher (not far from the highest) quality. The modern structure in international relations is able to substitute the old and still actual Westphal system, which is based on national states and inviolability of the state borders. Even though the Constitutional Treaty represent an unprecedented progress compared to available system the member states still remain the one and only possessors of the sovereignty. Despite the member states ought to delegate more powers to the Union they still remain the influential part of decision procedures and mainly source of powers. To achieve such level of the integration the member states must have realized that only transfer of powers, even if optional, is the way how to succeed it. It is doubtless nowadays that the conclusive advantage of being a part of European union, which is hidden behind even closer and more intense cooperation among member states, is strengthening of their economical and political influence in the global.

Ing. Marek Barilla

externý doktorand Katedry obchodného práva
Ekonomickej univerzity v Bratislave
Sládkovičova 1227/7,
075 01 Trebišov, Slovenská republika
e-mail: mblab@post.sk

POROVNANIE EKONOMICKEJ VÝKONNOSTI EÚ A USA

Ing. Michaela Barkóczyová

Abstrakt

Európska únia si stanovila cieľ stať sa do roku 2010 najkonkurencieschopnejšou ekonomikou založenou na vedomostiach na svete. Od polovice deväťdesiatych rokov je však zrejmé zaostávanie produktivity EÚ za USA. Aj z hľadiska informačných a komunikačných technológií sú v lepšej pozícii Spojené štáty. V príspevku analyzujeme zdroj a charakter zaostávania, ako aj rolu informačných a komunikačných technológií.

Prudký rozvoj informačných a komunikačných technológií v USA umožnil najmä kvalitný výskum a vzdelávanie a prepojenie financovania a konkurenčného domáceho trhu. Odvetvia založené na vedomostiach, ku ktorým zaraďujeme aj informačné a komunikačné technológie, sú v súčasnosti kľúčové pre celkovú produktivitu krajiny. Hoci je vývoj produktivity v Európskej únii ako celku v posledných rokoch nepriaznivý, medzi jednotlivými krajinami existujú značné rozdiely a mnoho členských štátov vôbec nezaostáva za medzinárodnými trendmi.

Abstract

The European Union has set out the goal to become the most competitive knowledge-based economy in the world by 2010. The growth of productivity in European Union has been lower than in the United States since the mid-1990s. The United States are in better situation also from the viewpoint of information and communication technologies. The contribution analyses the nature and source of the deterioration in the EU's productivity performance relative to that in the United States.

Successful development of information and communication technologies in the United States was supported mainly by education and reasearch of high quality and linkage between financing structures and competitive domestic market. Knowledge-intensive industries are crucial for the total productivity of a country. Although the European Union productivity performance is deteriorating in the recent years, there are significant differences among the countries and many member states do not lag behind the international trends.

Ing. Michaela Barkóczyová

Národohospodárska fakulta,
Katedra sociálneho rozvoja a práce
Ekonomická univerzita v Bratislave

PODNIKANIE V NOVEJ EKONOMIKE BUSINESS ACTIVITIES IN THE NEW ECONOMY

Ing. Ladislav Bažó,

Abstrakt

Obdobie, v ktorom rast a inovačné aktivity zabezpečujú nové pracovné príležitosti, a v ktorom produktivita dosahuje nové maximá a ekonomika napreduje v predĺžených cykloch, dostalo pomenovanie „nová ekonomika“.

Je obdobím, keď trhy nie sú geograficky obmedzené, keď najlepšiu ponuku možno nájsť jednoduchým „kliknutím“ na základe šiestich virtuálnych návštev v šiestich rozličných obchodoch a keď ktokoľvek s počítačom a dobrým nápadom môže založiť svoj podnik.

Podľa odborníkov technológie a ich vplyv na podnikanie, čiže skutočnosť ako sa kupuje a predáva tovar, ako sa uchováva záznamy, vybavujú objednávky a uskutočňujú marketingové aktivity sú jedny z hlavných elementov v pozadí novej ekonomiky a jej výraznej expanzie. Na druhej strane je badateľný aj vplyv podnikania na technológie – zvyšuje sa dopyt po produktoch, poskytujú sa kvalitnejšie služby a dochádza k znižovaniu cien.

Internet a info-komunikačné technológie dovoľujú podnikom zjednodušiť procesy a tým docieľiť vyššiu efektívnosť, ktorá vyúsťuje do narastajúcej produktivity a tým aj konkurencieschopnosti, dosiaľ nevidanej.

Abstract

It has been dubbed the “new economy” for the simple reason that no one has seen anything like it - an era in which growth and innovation has created jobs that never existed, boosted productivity to new heights and driven the economy forward for such an extended length of time.

It is an era when markets aren't limited to local neighborhoods, when the best price can be found with the click of the mouse instead of six trips to six different stores, and when anyone with a computer and a little imagination can start up a business. It is an era when everything seems to be on the cusp of getting better, faster, cheaper, more accessible and more profitable.

But the impact that technology has had on business - how goods are bought and sold, how records are kept, how orders are placed and marketing is conducted - are some of the main elements behind the new economy and its unbridled expansion, according to experts. And on the flip side, the impact business has had on technology - demands for more products, better service, lower prices - has also given the “old economy” a new, slick sheen.

The Internet has created the ability for businesses to streamline processes and make those processes more efficient, and that's driven competition and productivity further than we've seen in the past.

Ing. Ladislav Bažó

Obchodná fakulta EU v Bratislave
Katedra služieb a cestovného ruchu
Dolnozemska cesta 1
852 35 Bratislava
Tel.: 02/67291520
E-mail: bazo_l@pobox.sk

KONIEC TRANSATLANTICKEJ SPOLUPRÁCE

Ing. Majid Belmiloud

Abstrakt

Vzdďalovanie od seba Západných partnerov vyplýva z niekoľkých dôvodov:

- Zánik hrozby ZSSR a tým aj zmysel existencie organizácie NATO
- Odlišné pohľady na islamský terorizmus a nárast moslimskej populácie Európy v dôsledku masívnej emigrácie
- Rýchly úpadok európskeho kresťanstva
- Odlišné ponímanie slobody v USA a v Európskej Únii
- EÚ využíva v diplomacii tzv. silu príťažlivosti, stáva sa najdôležitejším obchodným partnerom Číny a zbližuje sa s Ruskom
- Rast ekonomickej sily EÚ vo svete a tým aj jej vplyvu na medzinárodnej ekonomickej, politickej, humanitárnej a v iných sférach
- Rastúca úloha Euro - meny a neustála devalvácia USD

Nie kvôli G.W.Bushovi a nie kvôli unilateralizmu sa Atlantik stáva „širší“, ale hlavne kvôli EÚ a jej vnútorným zmenám.

Abstract

The draw away between the Western partners result from several factors:

- The destruction and desolution of Soviet Union and it's threat. The meaning of NATO expire
- Different point of view on islamic terrorism and the increase of moslim population as consequence of massive immigration from islamic countries and Turkia
- Fast decline of european christianity
- Different conception and comprehension of Freedom in Europe and USA
- European Union use in diplomacy „soft power“, become the most important chineseese commercial partner and become closer to Russia
- The growing of european economic power and consequently it's economic, politic and diplomatic power in the word
- The growing importance and the role of Euro money in the world and the devaluation of USD

Not because of the president of USA G.W.Bush and not because of unilateralism the Atlantic ocean become „wider“, but because of the European Union and it's deep changing.

Abstrakt

Když na jaře 2000 schvalovali evropští státníci program ekonomických reforem – „Lisabonskou agendu“ – panoval v Evropě silný optimismus nad dalším hospodářským vývojem. Evropa totiž zaznamenávala nejrychlejší ekonomický růst za poslední dekádu, díky realizaci měnové unie byly deficity veřejných rozpočtů na nízké úrovni, průměrná míra nezaměstnanosti mírně klesala a inflace byla rovněž na nízké hladině. Do Lisabonské strategie tak byla vtisknuta série ambiciózních cílů v oblasti ekonomického růstu a zaměstnanosti, kterých má být dosaženo do roku 2010. Pro jejich dosažení souhlasili evropští představitelé se zpružněním trhu práce, podpořením inovací, vyššími výdaji na výzkum a vývoj, větší podporou motivovat lidi k podnikání a dokončením projektu vnitřního trhu.

Po splasknutí technologické bubliny v roce 2001 však následoval hospodářský pokles a ochlazení, které bylo v Evropě hlubší a delší než ve Spojených státech amerických. Tento vývoj se promítl i do vnímání a myšlení Evropanů. Optimistická nálada z roku 2000 byla vystřídána hluboce zakořeněným pesimismem ve vnímání dlouhodobého hospodářského výhledu.

Po pěti letech od podpisu Lisabonské agendy tak není příliš optimistické ani střednědobé hodnocení dosud dosažených výsledků. Zatím je dosud až příliš málo známek zlepšení v hospodářské výkonnosti evropské ekonomiky. Rozdíl v hospodářském růstu USA a Asie oproti Evropě jako celku se dále rozšířil a členské státy se musí vypořádat s kombinací nízkého populačního růstu a stárnutí obyvatelstva. Evropa proto potřebuje zlepšit produktivitu a zaměstnávat více lidí. Z těchto důvodů byla v polovině desetiletého plánu Lisabonská strategie pozměněna. Evropská komise navrhla zaměřit se více na hospodářský růst a zaměstnanost. Bohužel letošní jarní Evropská rada ubrala z liberálního konceptu Evropské komise. Navíc zůstává největší Achillovou patou Lisabonské strategie realizace lisabonských reforem na národní úrovni.

Summary

The EU's economic reform programme – “the Lisbon agenda” – was launched in a spirit of optimism in the spring of 2000. Europe was enjoying the fastest rate of economic growth for a decade, public budgets deficits were low thanks to the EMU realization, average unemployment rate was slightly decreasing and inflation rate was low as well. The member states signed up to a series of ambitious growth and employment targets to be met by 2010. EU heads of government agreed to make their labour markets more flexible, stimulate innovation, encourage more people to become entrepreneurs, spend more on research and development and complete the single market.

The economic downturn, which followed the bursting of the US “dot.com” bubble in 2001, has proven deeper and longer lasting in the EU than in the US. Thereby the optimism of 2000 has given way to a deep-seated pessimism about Europe's long-term economic prospect.

The EU's Lisbon reform process has reached the half-way stage with few signs of improvement in the performance of the European economy. The growth gap with North America and Asia has widened and Europe must meet the combined challenges of low population growth and ageing. Faced with this challenge Europe needs to improve its productivity and employ more people. At the mid-point stage the Lisbon Strategy was

renewed. The Commission proposed a focus on a growth and employment. However, the spring European Council has reduced liberal concept of the European Commission. Moreover the Achilles' heel of the Lisbon strategy still stay in member-state delivery.

SLOVENSKO A JEHO VSTUP DO EUROZÓNY SLOVAKIA AND THE ENTRY INTO THE EUROZONE

Ing. Igor Bittner

Abstrakt

Prezentovaný príspevok analyzuje všetky aspekty kritéria stability výmenného kurzu v súvislosti so vstupom Slovenska do eurozóny. Konkrétne sa zaoberá všetkými podmienkami súvisiacimi so vstupom do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II) a zotrvaním v ňom v záujme kvalifikovania sa na zavedenie eura ako našej vlastnej meny.

Príspevok si kladie za cieľ spojiť dodržiavanie pravidiel ERM II s aplikovaním vhodnej monetárnej politiky Národnej banky Slovenska.

Predmetná analýza dospieva k záveru, že samotná monetárna politika nemôže garantovať našu úspešnú účasť v ERM II. V celom procese zastáva monetárna politika dôležitú úlohu avšak rozhodujúcim bude voľba správneho mixu politík vrátane rozhodnutia o fixácii centrálnej parity ako aj vhodnej fiškálnej a štrukturálnej politike, ktoré umožnia zvýšenie reálnej konvergencie Slovenského hospodárstva a tým zvýšia šance na naše úspešné pôsobenie v rámci eurozóny.

Abstract

The presented paper, with regard to the Slovakia's entry into the Eurozone, analyses all aspects of the exchange rate stability criterion. Namely, all conditions associated with entering the Exchange Rate Mechanism II (ERM II) and being able to endure there and so qualify for introducing the Euro as our own currency.

The aim of the paper is to bring together our compliance with ERM II rules in connection with the suitable monetary policy of the Slovak central bank.

The analysis draws conclusion that the monetary policy itself cannot guarantee Slovak successful participation within the ERM II. The monetary policy plays an important role, but crucial will be a choice of the right policy mix including the appropriate decision concerning fixed central exchange rate as well as fiscal and structural policies that will enable to enhance the real convergence of the Slovak economy and so raise the chance of our successful Eurozone's membership.

Ing. Igor Bittner

Národohospodárska Fakulta EU

TRANSITION AND GLOBALISATION – WITH AN EMPHASIS ON THE PRINCIPLE OF PRIVATE PROPERTY

Mgr. Alina Buruiana

Abstrakt

Tento příspěvek je zaměřen na problémy, které se vyskytují během transformace a jejichž vyřešení by mohlo být užitečné i z hlediska globalizace. Kvůli tomu se blíže podíváme na vlastnická práva a na způsob, jak dosáhnout jejich objektivnějšího použití v praxi. Dnes, v nových podmínkách znalostně založené společnosti, si můžeme všimnout pokusů předefinovat a přesněji vymezit vlastnická práva. Z nedávných zkušeností v centrální a východní Evropě víme, že potíže s implementací vlastnických práv a ochranou soukromého vlastnictví skutečně nastaly a tyto transformující se země se jim nemohly vyhnout. Pokud se pokusíme respektovat dva aktivní principy, které jsou skryté v pojmu vlastnických práv – svoboda a zodpovědnost – pak se vydáme bezpečnější cestou k zdravému ekonomickému rozvoji.

Abstract

This paper focuses on some lessons we can draw from transition and which could be useful in tackling the difficulties of globalization. It does so by taking a closer look at property rights and the way we can take a more balanced view on their use in practice. Today, in the novel conditions of the knowledge society, a redefinition of property rights, and the endeavour to make them more clear and distinct can be noticed. Looking at the recent experiences in Central and Eastern Europe, the difficulties of implementing property rights and protecting private property in transformational economies were real and - we could say - almost unavoidable. But if we try to respect the two active principles which are hidden in the concept of property rights - that are liberty and responsibility - then we are on a safer path to healthy economic growth.

Abstrakt

Odstraňovanie obchodných bariér, proces globalizácie, rozvoj informačných technológií významne vplýva na rozširovanie podnikateľských aktivít na zahraničné trhy. Medzinárodné prostredie kladie na manažérov nové požiadavky, ktoré významne vplývajú na úspech firmy. Mnohí nadnárodní zamestnávateľia pritom podceňujú funkciu personálneho riadenia a často nezohľadňujú lokálne špecifiká ľudských zdrojov v jednotlivých krajinách a regiónoch.

Podľa štúdie Globálne trendy v riadení ľudských zdrojov publikovaných v PricewaterhouseCoopers sa v Európe vytvára potenciálny nesúlad medzi výškou platov a hodnotou, ktorú zamestnanci pre spoločnosť vytvárajú. Zo štúdie tiež vyplýva, že podniky v USA sú vo všeobecnosti schopnejšie rýchlejšie reagovať na nepriaznivé podmienky prostredia ako európske spoločnosti. Funkcie manažmentu ľudských zdrojov sú v Európe podceňované a vzniká potreba prehodnotenia ich postavenia v spoločnosti a ich funkcií.

Abstract

Abolishing the trade barriers, process of globalization and development of information technologies impacts the expansion of business activities on foreign markets. International business environment challenges managers with new tasks, that affect the success of a company. Many transnational companies often mistakenly do not take into account regional and local specifics of human resource management.

The study Global Trends in HRM, published by PricewaterhouseCoopers shows, that there is a potential disparity in Europe between the wage level and productivity of employees. Also, in general we can say, that US companies tend to react quicker on unwished development than European companies. This is often explained by a minor role of human resource management in European companies.

Ing. Rastislav Chovanec

Katedra medzinárodného obchodu,
Obchodná fakulta
chovanec@euba.sk

¹ Príspevok spracovaný v rámci VEGA projektu č. 1/2638/05: „Stratégie multinacionálnych korporácií na trhoch strednej a východnej Európy: trendy v uplynulom desaťročí, očakávaný vývoj a možné implikácie v hospodárskej politike cieľových krajín (s osobitým dôrazom na Slovensko)“, pod vedením: prof. Ing. Soňa Ferencíkovej, PhD.

Abstrakt

Tento text se zabývá přibližováním cenových úrovní transitivních ekonomik (ČR, Maďarska, Polska, Slovenska) k průměru původních 15 členských států EU. Základem této studie je Balassa-Samuelson model a na analýza relativních cen. Pro transitivní ekonomiky je typická apreciacie reálného měnového kurzu, která je (mimo jiné) výsledkem zvyšující se produktivity v sektorech obchodovatelných komodit. Balassa-Samuelson efekt, který díky růstu produktivity přispívá k cenové konvergenci, je propočítán na základě rozložení reálného měnového kurzu. V další části je analyzována problematika relativních cen jako důležitého faktoru cenové konvergence. Kalkulován a graficky znázorněn je koeficient odchylek relativních cen. Cílem textu je analyzovat fungování Balassa-Samuelson modelu ve skutečnosti a vysvětlení efektu relativních cen na konvergenci cenových hladin.

Klíčová slova: Balassa-Samuelson efekt, reálný měnový kurz, cenová hladina, obchodovatelné a neobchodovatelné statky, produktivita.

Abstract

This paper refers to the process of price levels' adjustment in the transitional Central European countries (Czech Republic, Hungary, Poland, Slovakia) towards the average of 15 original EU members. The paper is based on the Balassa – Samuelson model and on the analysis of relative prices. Transitional countries are typical with the appreciation of real exchange rate, which is a result of higher productivity growth in the sector of tradable goods. Decomposition of the real exchange rate gives us the estimation of the Balassa – Samuelson effect, which contributes to the convergence of price levels. Furthermore I have analyzed the problem of relative prices because the deviation of relative prices is an important factor of the price levels' differences. I have calculated the coefficient of the deviations of relative prices. The aim of the paper is to show the Balassa – Samuelson model in real and to explain the effect of relative prices on the price convergence.

Keywords: Balassa – Samuelson effect, real exchange rate, price level, tradables, nontradables, productivity.

DÔSLEDKY ČLENSTVA V EURÓPSKEJ ÚNII PRE SLOVENSKÚ HOSPODÁRSKU DIPLOMACIU

Ing. Marek Csabay

Abstrakt

Za možno najvýznamnejší faktor ovplyvňujúci v súčasnosti podmienky výkonu akejkoľvek politiky štátu môžeme považovať prístupenie Slovenskej republiky k Európskej únii (EÚ). Členstvo v tomto integračnom zoskupení a samotný prístupový proces ovplyvnili pomerne výrazným spôsobom o. i. možnosti realizácie autonómnej obchodnej politiky. No i z pohľadu hospodárskej diplomacie možno pozorovať určité zmeny spôsobené adaptáciou celej zahraničnej služby na podmienky fungovania v rámci EÚ. Článok sa zaoberá povahou hospodárskej diplomacie po vstupe krajiny do EÚ, ako aj hlavnými smermi jej pôsobenia v nových podmienkach.

Abstract

Perhaps the most important factor determining current conditions for the execution of any state policy is the accession of the Slovak Republic to the European Union (EU). The membership in this integration grouping and the accession process itself have i. a. influenced in a relatively significant manner the possibilities for the autonomous trade policy. From the viewpoint of the economic diplomacy we may observe certain changes caused by the adaptation of the whole foreign service to the conditions of the EU-membership. The article deals both with the character of the economic diplomacy after the accession to the EU and with the main directions of its activity under the new circumstances.

Ing. Marek Csabay

Katedra diplomacie a medzinárodných vzťahov
Fakulta medzinárodných vzťahov
Ekonomickej univerzity v Bratislave

Abstrakt

Tento článek se zabývá základním problémem ekonomického růstu - konfliktem mezi omezenými výrobními možnostmi a tlakem na zvyšování výroby. Ekonomický růst je limitován jednak omezenými zdroji, ale také svými důsledky v podobě škod na životním prostředí.

Vyjádření vzácnosti zdrojů se v ekonomických teoriích omezuje pouze na ceny zdrojů. Předpokládá se, že síly trhu a dalších společenských mechanismů v nouzových situacích citlivě reagují. Omezená nabídka dané suroviny vede k růstu její ceny a tím mění chování spotřebitelů, kteří začínají využívat alternativní zdroje energie, jejichž cena je potom relativně nižší. Spotřebitelé tak nahrazují neobnovitelné zdroje obnovitelnými, nalézají nové technologie a kvalitnější produkty šetřící energii. Kromě toho jsou oběvována nová naleziště zdrojů. Tržní síly jsou tedy schopny krizovou situaci plynoucí z omezeného množství zdrojů vyřešit.

Míra úspěšnosti při řešení problémů životního prostředí na národní úrovni závisí na vyspělosti dané ekonomiky. Vyspělé země disponující větším bohatstvím se mohou mnohem více soustředit na ochranu životního prostředí a vynakládat dodatečné zdroje na ochranná opatření nebo čistší technologie. Z toho plyne, že ekonomický růst vede ke většímu znečištění jen do určité míry, jakmile je překročena mez nasycení základních potřeb společnosti, může další ekonomický růst vést k menšímu znečištění. Oživení ekonomik rozvojových zemí je proto nutné nejen k vyšší míře uspokojení základních potřeb společnosti, ale i k dosažení zlepšení v oblasti znečištění životního prostředí.

Nejzávažnějšími důsledky ekonomického růstu jsou globální problémy životního prostředí. Tržní síly nebo národní vlády nemohou tyto problémy efektivně řešit. Jejich celosvětová povaha vyžaduje přeshraniční spolupráci při jejich řešení. Mezi globální problémy životního prostředí patří globální oteplení planety, úbytek deštých pralesů, problémy zachování biodiverzity, desertifikace a problémy hospodaření s vodou a půdou.

Abstract

This paper deals with a basic problem of economic growth – the conflict between limited production capabilities and the pressure to increase production. Economic growth is on the one hand restricted by limited resources and on the other hand by its damaging effects on the environment.

In economic theory resource scarcity is expressed only in resource price. It is assumed that market forces and other social mechanisms accurately react in emergency situations. Scarcity of a certain raw material raises its price, consequently changing buyers' response, who start using alternative energy sources with relatively lower prices. Thus consumers replace unrenovable resources with renewable ones, improve technologies and product quality to save energy. Moreover, new resources are discovered. Therefore market forces are able to solve the crisis that results from scarcity of resources.

How successfully the environmental problem is solved at the national level depends on the development of that economy. Developed countries, which are richer, can more easily focus on protecting the environment and spending enough on protection measures or cleaner technologies. This means that economic growth yields an increase in pollution only to a certain extent. After exceeding the point of saturation of society's basic needs, maintaining

economic growth helps decline pollution. That is why stimulating growth in developing economies is necessary not only in order to improve satisfaction of social needs, but also to improve environmental conditions.

Most serious consequences of economic growth are global environmental problems. Neither market forces nor national governments can solve these problems effectively. Their worldwide extent requests international cooperation in search of a solution. Amongst environmental global problems are global warming, disappearance of rainforests, the problem of maintaining biodiversity, desertification and problems with water and land management.

WTO & GATT -BASIC PRINCIPLES OF THE INTERNATIONAL MULTILATERAL TRADING SYSTEM

Danilova Oľga

Abstract

In general – the WTO agreements are lengthy and complex because they are legal texts covering a wide range of activities. They deal with: agriculture, textiles and clothing, banking, telecommunications, government purchases, industrial standards and product safety, food sanitation regulations, intellectual property, and much more. But a number of simple, fundamental principles run throughout all of these documents. These principles are the foundation of the multilateral trading system.

My paper deals with Principles of Trade without discrimination and Transparency. In the first part I treat problem of Trade without discrimination.

Trade without discrimination

1. Most-favoured-nation (MFN): treating other people equally

Under the WTO agreements, countries cannot normally discriminate between their trading partners. Grant someone a special favour (such as a lower customs duty rate for one of their products) and you have to do the same for all other WTO members.

This principle is known as most-favoured-nation (MFN) treatment. It is so important that it is the first article of the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), which governs trade in goods. MFN is also a priority in the General Agreement on Trade in Services (GATS) and the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) (Article 4), although in each agreement the principle is handled slightly differently. Together, those three agreements cover all three main areas of trade handled by the WTO.

Some exceptions are allowed. For example, countries can set up a free trade agreement that applies only to goods traded within the group — discriminating against goods from outside. In general, MFN means that every time a country lowers a trade barrier or opens up a market, it has to do so for the same goods or services from all its trading partners — whether rich or poor, weak or strong.

2. National treatment: Treating foreigners and locals equally

Imported and locally-produced goods should be treated equally — at least after the foreign goods have entered the market. The same should apply to foreign and domestic services, and to foreign and local trademarks, copyrights and patents.

National treatment only applies once a product, service or item of intellectual property has entered the market. Therefore, charging customs duty on an import is not a violation of national treatment even if locally-produced products are not charged an equivalent tax.

In the second part of my work I discuss the principle of Transparency.

Transparency

The system tries to improve predictability and stability in other ways as well. One way is to discourage the use of quotas and other measures used to set limits on quantities of imports — administering quotas can lead to more red-tape and accusations of unfair play. Another is to make countries' trade rules as clear and public ("transparent") as possible. Many WTO agreements require governments to disclose their policies and practices publicly within the country or by notifying the WTO. The regular surveillance of national trade policies through the Trade Policy Review Mechanism provides a further means of encouraging transparency both domestically and at the multilateral level.

NIEKTORÉ SPORNÉ ASPEKTY VEDY MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

PhDr. Ľudmila Dolná

Abstrakt

Súčasná veda medzinárodných vzťahov sa stretáva s množstvom sporných aspektov, ja som sa sústredila na tri z nich: a) hovoríme o teórii či teóriách medzinárodných vzťahov?; b) medzinárodné vzťahy v zajatí realistickej a idealistickej paradigmy; c) aktuálnosť medzinárodných vzťahov pri objasňovaní procesu európskej integrácie.

Spomeňme aspoň dvoch autorov, ktorí zastávali odlišné názory na teóriu/teórie medzinárodných vzťahov: Raymonda Arona a Kennetha Waltza. Aron dospel k záveru, že nie je možné vybudovať jednu jedinú teóriu, nakoľko bolo nemožné nájsť závislé a nezávislé premenné, inými slovami nebolo možné nájsť faktory správania, podľa ktorých by sa dosiahol určitý cieľ. Naopak zakladateľ neorealistickej prúdu Kenneth Waltz začiatkom osemdesiatych rokov vo svojej práci *Teória medzinárodnej politiky* poukazuje na potrebu jednotnej teórie a obhajuje jej zmysel.

Nakoniec sa dospelo k názoru, že nejestvuje jediná teória medzinárodných vzťahov. Práve jestvovanie rôznych smerov a prúdov pôsobí zároveň aj relativizujúco. Každá teória sa prezentuje svojim odlišným pohľadom na svet, podáva vysvetlenie určitej zákonitosti medzinárodného života.

Druhý spor v teórii medzinárodných vzťahov spočíva v jej prapôvodnom rozdelení paradigiem na realistickú a idealistickú. Napriek všetkej originalite je odpoveď na ďalšie usporiadanie sveta stále v zajatí týchto dvoch paradigiem.

Dnes sa už v mnohých prípadoch európska integrácia nepovažuje za predmet medzinárodných vzťahov. Ako hovorí definícia, MV sa sústreďia na vzťahy medzi štátmi či medzinárodnými organizáciami. Preto je sporné, či práve medzinárodné vzťahy ako disciplína dokážu naplno objasniť proces európskej integrácie.

Toto boli len niektoré aspekty, ktoré poukazujú na to, že medzinárodné vzťahy zostávajú napriek svojmu veľkému rozmachu i naďalej spornou disciplínou, v ktorej závisí od uhľa pohľadu a teoretickej interpretácie skutočnosti.

Abstract

The contemporary science of IR meets a lot of problematic aspects, I have underlined only three of them: if we speak about theory or theories of International Relations; the science

of IR has been always captured by two paradigms – the realistic and the idealistic; and the problem of explaining the euro-integration process by the IR theory.

There are two authors with two different opinions: Raymond Aron who was convinced that it was impossible to build the only one theory of IR, because he couldn't find dependent and independent variables of IR. On the other hand, Kenneth Waltz in his work *Theory of International Politics*, supported the idea of the existence of the Theory of IR. Later on it became clear that there can be no reliable theory of international relations with law-like regularity or predictive capability because the variables are infinite and the world is too turbulent. The continuing question for international relations theory is still what is really out there and what forces are at play, how do we know that, and what does this mean for the future?

It is very difficult to say, whether the realistic or the idealistic paradigm of IR will predict the future of the international community; we should always take into account both of them.

Today, in many cases the EU is no more considered as subject of IR. As seen above, the IR, by definition, concerns interactions among states or at least between members of national executives.

Despite of a notable boom the International Relations still remain a controversial discipline depending upon an aspect of view and theoretical interpretation of reality.

EURÓPSKA ÚNIA V KONTEXTE SVETOVÉHO EKONOMICKÉHO RASTU EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMY GROWTH

Ing. Alica Domanická

Rezumé

Zatiaľ čo minulý rok dosiahol svetový ekonomický rast najvyššiu úroveň za posledné desaťročie, tento rok sa predpokladá jeho opätovné spomalenie. Napriek tomu, je svetový ekonomická rast relatívne vysoký, no doprevádzaný niekoľkými rizikami:

- vysoké úrokové miery
- vysoké a nesabilné ceny ropy
- rastúci deficit bežných účtov

čo treba vnímať najmä v kontexte s nasledujúcimi faktormi:

- rastúca účasť rozvojových krajín na globálnej ekonomike
- rýchle starnutie populácie v rozvinutých krajinách

Európa tiež hľadá liek proti starnutiu. Do konca roka 2030 má počet obyvateľov Európskej únie v aktívnom veku 15 až 65 rokov poklesnúť o takmer 6.8 %, teda takmer o 21 miliónov. Naopak, očakávaný je nárast 40 miliónov ľudí starších ako 65 rokov. Vzhľadom na rastúcu priemernú dĺžku života budú na jedného dôchodcu pripadať len dvaja ľudia v aktívnom veku. Čiastočným riešením ako čeliť klesajúcemu počtu ľudí v aktívnom veku by mohlo byť dobrý manažment migrácie. Európska komisia považuje za najdôležitejšie zníženie miery nezamestnanosti.

V rámci globálnej ekonomiky je Európska únia vnímaná MMF kriticky. Európa potrebuje reformy a premenu skutkov na činy, aby mohla zvýšiť svoju konkurencieschopnosť

a flexibilitu a tým aj svoj rastový potenciál. Úspech obnovenej Lisabonskej stratégie bude závisieť od toho, či krajiny ako je Nemecko, Francúzsko a Belgicko – v ktorých silný sociálny systém spôsobuje viac škody než úžitku pre konkurencieschopnosť, flexibilitu pracovného trhu a kvalitu podnikateľského prostredia – sa pohnú počas nasledujúcich mesiacov a rokov vpred. Bez napredovania je nepravdepodobné, že sa Európska únia pohne dopredu ako celok.

Summary

While during the last year the global economic growth reached the highest level in the last decade this year it will slow down again. In spite of that the global economic growth is still relatively high, but accompanied by some risks:

- high interest rates
- high and unstable oil prices
- increasing deficit of current accounts

which should be perceived mainly with the following factors:

- increasing participation of developing countries in a global economy
- rapid population ageing in industrial countries

Europe is also searching for a cure for ageing. Up to the end of 2030 the number of European union inhabitants in working age of 15 – 65 will decrease almost of 6.8 % which means nearly 21 million people. On the contrary an increase of 40 million people older than 65 years is expected. Related to the increasing life expectancy there fall only two people in active age on one retired. A partial solution how to face the decreasing number of people in working age could be a good management of immigration. However European Commission finds an increase of unemployment rate a most important possibility.

Concerning global economy European union is perceived critically by IMF. Europe needs reforms and translating words into deeds in order it could increase its competitiveness and flexibility and thereby its growth potential. The success of updated Lisbon strategy will depend on whether and how will countries like Germany, France and Belgium - where the strong social systems do more harm than good as to competitiveness, flexibility of labour market and quality of business environment - move forward during forthcoming months and years. Without moving forward there it is unlikely that the European union as a whole will move on.

Abstrakt

Severný Kaukaz sa v poslednom desaťročí stal jedným z najostrejšie sledovaných miest planéty a to vďaka nepokojom ktoré sa tu už po dlhšiu dobu odohrávajú. Epicentrom týchto nepokojov leží v Čečenskej republike. Na to aby sme konflikt, ktorý sa odohráva medzi Ruským štátom a Čečenskou entitou pochopili a mohli správne analyzovať mnohé jeho súvislosti, musíme nazrieť aj do jeho histórie. Pri jeho analýze mnohí politológovia prichádzajú k záveru, že tento konflikt má cyklický charakter, teda striedanie sa mierových a vojnových období. Netýka sa to len posledných dvoch vojen, ktoré čečenské etnikum vedie s Ruskou federáciou po rozpade Sovietskeho zväzu. Táto kríza pretrváva už od obdobia cárskeho Ruska, ktoré uplatňovalo politiku kontinentálneho expanzionizmu. Podrobujúc si oblasti severného Kaukazu narazili na silný odpor domorodého obyvateľstva, ktorý sa po celých dvesto rokov prejavuje v rôznych formách. Napriek tomu, že Ruský štát podnikal mnohé kroky, aby obyvateľov severného Kaukazu integroval do ekonomického, politického a kultúrneho života štátu, zostal tento národ vždy silne verný svojmu tradičnému spôsobu života. Krátky pohľad na genézu tejto krízy nám objasní zrod mnohých problémov, ktorým dnes Ruská federácia čelí.

Summary

The northern Caucasus has been one of the most interesting places for media in the last decade, because of its insurgences. The epicentre of these insurgences is situated in the Chechen republic. To better understand the conflict between the Russian state and the Chechen entity and to correctly analyze its context we have to go through its history. Many Russians politologists say, this conflict has cyclical nature. It means that warfare and peacetime relief each other. The conflict is much older then the last two wars between Russian federation and the Chechen ethnic. This crisis is more then 200 years old. Conquering the north Caucasus, Russians faced the resistance of the native tribes. This resistance has been visible since that time in different forms. Although the Russian state has taken measures to integrate Chechen to the political, economical and cultural live of the country, this people remain its traditional style of live. Shorter view on the genesis of this crisis can illustrate the birth of many problems; the Russian federation has to face up.

Abstrakt

Zahraničné investície predstavujú v krajinách s transformujúcou sa ekonomikou významný zdroj reálneho kapitálu, nových technológií, trhov, know-how a podnikateľskej kultúry. Prílev zahraničných investícií vedie k vyššej zamestnanosti, k zvýšeniu exportu, k zlepšeniu salda obchodnej bilancie a nevyhnutne aj k prílevu devíz.

Vláda Slovenskej republiky prijala koncom roka 2003 „Národnú stratégiu podpory investícií“.

Cieľovou skupinou podporného mechanizmu by sa mali stať predovšetkým už etablovaní investori, ich strategickí subdodávatelia, a nové nadnárodné firmy, ktoré expandujú, alebo uvažujú o relokalizácii.

Podľa tejto stratégie je v záujme Slovenska orientovať sa na štyri skupiny strategických investícií. Sú to investície orientované na znižovanie nákladov, na vyššiu pridanú hodnotu, realizované v menej rozvinutých regiónoch a v neposlednom rade sú to strategické investície do tzv. perspektívnych odvetví, akými sú napríklad informačné technológie.

Vláda SR taktiež schválila zákon č 565/2001 Z.z. o investičných stimuloch, ktorý má ovplyvniť a podporiť prílev zahraničných investícií na Slovensko a najmä ich alokáciu v menej rozvinutých regiónoch Slovenska. V mojom príspevku by som chcela zhodnotiť fungovanie a efektívnosť vládnych opatrení na podporu prílevu zahraničných investícií na Slovensko a navrhnúť možnosti ich zlepšenia.

Abstract

Foreign investments create a significant source of a real capital, new technologies, markets, know-how and business culture in transitional economies. Inflow of foreign direct investments leads to a higher employment, increase in exports, improvement of trade balance and inevitably to an inflow of foreign capital.

In 2003 the Government of the Slovak Republic passed the „National strategy for enhancing of investments“. A target group of the mechanism should be already established investors, their strategic suppliers, and new multinational companies, which expand or are thinking of resettlement.

According to this strategy it is important for Slovakia to concentrate on four groups of strategic investments – investments leading to cost reduction, higher added value, done in less developed regions and in areas like information technologies.

The Government also approved a new law 565/2001 on investment incentives, which should influence and support inflow of foreign investments in Slovakia and their location into less developed regions of Slovakia.

In my paper I would like to discuss the effectiveness and working of the government measures and to suggest possibilities for their improvements.

Ing. Iveta Fabianová

Fakulta medzinárodných vzťahov

Ekonomická univerzita v Bratislave

**RAST PRODUKCIE SA NA SLOVENSKU NESPÁJA SO ZVÝŠENÍM
ZAMESTNANOSTI
INCREASE OF THE PRODUCTION IN SLOVAKIA WAS NOT CONNECTED
WITH INCREASE OF THE EMPLOYMENT RATE**

RNDr. Mária Farkašová

Abstrakt

Správa Svetovej banky EU8 Quarterly Economic Report, ktorá sa zameriava na Českú republiku, Estónsko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Slovenskú republiku a Slovinsko, zdôvodňuje zrýchlený reálny rast HDP takmer vo všetkých týchto krajinách v roku 2004 silnejším domácim dopytom vrátane priamych zahraničných investícií a vývozu.

Znepokojujúcim je podľa správy tiež fakt, že sa zatiaľ silnejší rast produkcie nespájal s vyššou zamestnanosťou a zmiernením vysokej miery nezamestnanosti v niektorých krajinách, najmä v Poľsku a na Slovensku.

Od konca roku 2004 sa však rast vo viacerých krajinách spomalil a väčšina z nich pravdepodobne zaznamená o niečo slabšiu dynamiku rastu produkcie v roku 2005 ako odraz nižšieho rastu v Západnej Európe, reálneho zhodnotenia meny, ústupu jednorazových dopadov vstupu do EÚ a zvýšenej politickej neistoty s blížiacimi sa voľbami vo viacerých krajinách.

Kľúčové slová

priame zahraničné investície, vývoz, dynamika rastu, zamestnanosť

Abstract

The World Bank EU8 Quarterly Economic Report, which is focused on Czech Republic, Estonia, Lithuania, Latvia, Hungary, Poland, Slovak Republic and Slovenia, gives reasons for the accelerated real growth of the GDP in almost all these countries in 2004 by more intense domestic demand including the direct foreign investments and export.

According to the report, alarming is also the fact that a stronger increase of the production was not connected with a higher employment and decrease of the high unemployment in some of these countries, in particular in Poland and Slovakia.

However, since the end of 2004, the growth has been decelerated in the several counties and majority of them will probably notice some lower dynamics of the production increase in 2005, as the result of its lower increase in Western Europe, real currency valorization, decrease of the impact from the joining EU and an escalated political insecurity caused by pending elections in several countries.

RNDr. Mária Farkašová

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta ekonomiky a manažmentu

VÝVOJ SVETOVEJ INFLÁCIE

Ing. Peter Fašung

Abstrakt

Globálnym pohľadom možno vnímať svetové hospodárstvo ako jednotný celok. Podobne ako v národných ekonomikách sa v ňom prejavujú pozitívne i negatívne tendencie, čiže sa vo svojom vývoji nevyhne ani ekonomickým problémom. Medzi najobávanejšie problémy národných ekonomík patrí zmena všeobecnej cenovej hladiny, predstavovaná hlavne jej rýchlym rastom. Nestabilita vo vývoji svetovej cenovej hladiny rovnako prináša negatíva, tentoraz však na globálnej úrovni. Preto je dôležité sledovať vývoj svetovej inflácie. Svetová inflácia v sledovanom období osciluje okolo úrovne štyroch percent ročne. Pritom existujú značné rozdiely medzi rôznymi časťami sveta. Stabilizujúco na svetovú cenovú hladinu pôsobí mierna inflácia rozvinutých ekonomík a vývoj cenovej hladiny v Ázii a Pacifiku. Naopak inflácia najviac postihuje tranzitívne ekonomiky, krajiny Latinskej Ameriky a oblasť subsaharskej Afriky. V ďalšom vývoji svetovej inflácie sa primárnym determinantom javí situácia v expandujúcich ázijských ekonomikách. Na zmenu svetovej cenovej hladiny bude vplyvať oboma smermi. Brzdiť rast svetovej cenovej hladiny bude hlavne export lacných tovarov, založený na nízkej mzdovej úrovni v tomto regióne. Rýchlejší rast inflácie ovplyvní primárne zvyšujúci sa domáci dopyt ľudnatých ázijských ekonomík, ktorý sa premietne hlavne do svetových cien surovín (napr. ropných produktov).

Abstract

From the global point can the world economy be viewed as an integrated economy. As like each economy, the world economy has to face some economic problems too. One of the economies most significant problems is the change in the general price level - inflation. Instable price level is negative for the world economy too. Therefore is the world inflation monitored. In the observed period the world inflation oscillates around four percent. The world inflation is going to be stabilized thanks to the developed countries and the asian region. On the other hand inflation is most significant in the transitive economies, Latin America and sub-saharian Africa. The further development of the world inflation is going to be determined mostly by the expanding asian economies. The rise in the price level will be decelerated by the cheap exports of goods, but it will rise due to domestic demand in this countries, which will show off in the world prices of raw materials (like crude oil).

Ing. Peter Fašung

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta,

Dolnozemska 1,

852 19 Bratislava

Kontakt: Tel. +421903888799, E-mail: fasung@mail.com

AMERICAS CULTURAL VIEW TOWARDS EU'S FOREIGN POLICY AND INTERNATIONAL AFFAIRS: THE EUROPEAN NEIGHBOURHOOD POLICY EXAMINED

M.A. Björn Freiberg

Abstract

Culture finds its expression in Values. Values are expressed in Beliefs. Beliefs are expressed in Behavior. Values are invisible, but one can speak about them. We cannot interpret a certain behaviour without knowing the values behind it.

In the field of International Relations it is therefore essential to know the values or beliefs of the participating partners in order to understand their behaviour and in order to act/react properly according to their values.

Not knowing the partners values or beliefs leads to unadvisable behaviour and can do much harm by avoidable provocation.

Who are our Neighbours of the EU who sign the ENP?

-Algeria Armenia Azerbaijan Belarus Egypt Georgia Israel Jordan Lebanon Libya Moldova Morocco Syria Tunisia Ukraine, and Palestinian Authority.

M.A. Björn Freiberg

Institute for Language and Communication
Széchenyi István University Győr, Hungary

PERSPEKTÍVY ROZVOJA VZŤAHOV MEDZI UKRAJINOU A EURÓPSKOU ÚNIOU A EKONOMICKÁ SITUÁCIA NA UKRAJINE

Ing. Mária Greššová

Abstrakt

Napriek pozitívnym výsledkom, ktoré priniesla „oranžová revolúcia“ a následné zvolenie V. Juščenka za nového ukrajinského prezidenta, cesta do Európy bude pre Ukrajinu ešte príliš dlhá a namáhavá. V apríli 2005 sa uskutočnila konferencia na tému „Spoločné susedstvá“, ktorá predstavovala dialóg o perspektívach spolupráce EÚ s východnými čakatelmi a Balkánom, pričom jednou z významných otázok bola aj spolupráca Ukrajiny s EÚ. Ukrajina má v súčasnosti k dispozícii dve možnosti: vykročiť na „pozápadnenú“ cestu európskych vzorov alebo vrátenie sa k centralizácii a koncentrácii moci, ktorá bola v krajine už od roku 1993.

Abstract

Despite the positive outcomes of so-called „Orange Revolution“ and inauguration of new Ukrainian president V. Jushenko, there is a long and hard way for Ukraine to become a member state of the EU. Conference „Common Neighborhoods“, which took place in April 2005, dealt with some problems concerning the perspectives and tendencies of cooperation among the EU and new candidate countries in Eastern Europe and Balkan. One of the most

important questions brought in by this conference was the situation in the Ukraine and the cooperation between Ukraine and the EU. Actually, there are only two ways of what will the country's future look like. First is unambiguous orientation to the West and European patterns. Second is going back to centralization and concentration of power as it was from 1993.

VÝVOJ POSTAVENIA JAZYKOV V PROCESSE GLOBALIZÁCIE DEVELOPMENT OF THE POSITION OF LANGUAGES IN THE PROCESS OF GLOBALISATION

Ing. Mgr. Terézia Hašková

Témou môjho príspevku je postavenie jazykov v procese globalizácie so zameraním na postavenie jazykov v Európskej únii.

Po vstupe nových štátov do EÚ sa v európskych inštitúciách udialo viacero zmien. Čo sa týka úradných jazykov, ich počet sa zvýšil, a to bolo spojené s mnohými problémami. Na postavenie jazykov v EÚ sa dá pozeráť v závislosti od toho, či ide o počet obyvateľov hovoriacich daným jazykom ako materinským alebo cudzím.

Čo sa týka celkového počtu ľudí hovoriacich akýmkoľvek úradným jazykom EÚ, či už materinským alebo cudzím, postavenie jazykov je nasledovné:

1. angličtina – 47 %
2. nemčina – 32 %
3. francúzština – 28 %
4. taliančina – 18 %
5. španielčina – 15 %
6. holandčina – 7 %

Angličtina si udržuje jasné prvenstvo, a to aj v porovnaní s nemčinou a francúzštinou, ktorými rozpráva v EÚ okolo 30 % obyvateľov, avšak najväčší podiel obyvateľstva – 24 % používa ako svoj materinský jazyk nemčinu. Angličtina má v tomto prípade len 16 %-ný podiel rovnako ako taliančina a španielčina.

The topic of my contribution is the position of languages in the process of globalisation concentrating on the position of languages in the EU.

There have been many changes after accession of new countries to the EU in the European institutions. As for the official languages, their number has been increased and it has been accompanied with many problems.

There are huge differences between the position of languages when considering the number of EU inhabitants speaking official languages as their mother tongue and the number of EU inhabitants speaking official languages as their foreign language.

As for the total number of people speaking any official language of the EU, either as their mother tongue or their foreign language, position of EU languages is as follows:

1. English – 47 %
2. German – 32 %
3. French – 28 %
4. Italian – 18 %
5. Spanish – 15 %

6. Dutch – 7 %

English occupies the first position and it has superior position when compared with around 30 % of EU population speaking German or French, however, the biggest share – 24 % of EU population speaks German as their mother tongue and English occupies just 16 % together with Italian and Spanish.

HOSPODÁRSKY RAST VERZUS INVESTÍCIE V REGIÓNE BLÍZKEHO A STREDNÉHO VÝCHODU

Ing. Havlová Katarína

Zhrnutie

Ekonomovia väčšinou ako kľúčový determinant ekonomického úspechu alebo naopak hospodárskeho poklesu či už krajiny alebo regiónu uvádzajú investície: krajiny, ktoré rastú rýchlo, sú krajiny ktoré investujú veľkú časť ich HDP. Avšak podľa štúdií Svetového ekonomického fóra boli príčiny nízkeho hospodárskeho rastu v regióne BSV iné. Po prvé, pokles investícií nastal päť rokov po tom, čo hospodársky rast v regióne dramaticky klesol. Preto sa možno nazdávať, že vysoké investície začiatkom osemdesiatych rokov boli skôr dôsledkom vysokého hospodárskeho rastu v rokoch sedemdesiatych. Po druhé, napriek určitému poklesu investícií, tieto zostali v rámci medzinárodných štandardov stále na vysokej úrovni. Výška investícií v regióne síce nebola tak vysoká ako v „záračných“ ekonomikách juhovýchodnej Ázie, ale bola vyššia ako priemer rozvojových krajín. Zatiaľ čo výška investícií sa vo väčšine ekonomík mení počas desaťročí málo, hospodársky rast je pomerne nestály. Ak sa teda investície počas dekád veľmi nemenia, zatiaľ čo hospodársky rast áno, nie je možné, aby boli investície kľúčovým determinantom rastu. Svedčí o tom i vývoj regiónu Blízkeho a Stredného východu: hospodársky rast po roku 1973 dramaticky klesol, ale výška investícií zostala počas toho istého obdobia relatívne konštantná. Z toho teda vyplýva, že to, čo ovplyvňuje hospodársky rast, nie je celková výška investícií, ale ich kvalita a efektívnosť. Jedným z najvýznamnejších determinantov hospodárskeho rastu sú verejné investície. Zrejme najprekvapujúcejším faktom je, že vzájomný vzťah verejných investícií a hospodárskeho rastu je nepriamo úmerný. Táto skutočnosť je podstatná najmä v danom regióne, kde pomer súkromných investícií k verejným je nezvyčajne nízky. Reformy v deväťdesiatych rokoch však posunuli ekonomiky regiónu správnym smerom a pomer súkromných investícií k verejným sa zvýšil. Súkromné investície v regióne BSV však naďalej zostávajú nielen nedostatočné ale i neefektívne. Jedným z hlavných dôvodov je fakt, že úspory nie sú dobre distribuované finančným sektorom do efektívnych projektov. Ako vo väčšine rozvojového sveta i v tomto regióne hrá finančný sektor menšiu úlohu ako vo vyspelých priemyselných štátoch a čo je možno ešte dôležitejšie, v tomto sektore dominuje bankový systém. Hoci je bankovníctvo najdôležitejšia časť finančného sektora, jeho neefektívnosť nevedie k alokácii národných úspor do najproduktívnejších odvetví.

Summary

Economists tend to mark as the key determinant of economic growth the investment rate: countries that grow quickly are countries that invest a substantial fraction of their GDP. But according to economists from the World Economic Forum the reasons of low economic performance in the Middle East were different. First, the reduction in the investment rate

occurs five years after the overall growth rate falls dramatically. One would think that the high investment rates during the early 1980s were a response to the high growth rates of the 1970s. Second, despite the small reduction in investment, rates remained high by international standards. Granted that the Middle East investment rate was not as high as rates in the “miraculous” countries of east Asia, but it was far larger than those of the average developing country. If investment rates do not move much across decades whereas growth rates do, it is not possible for investment to be an important determinant of growth. The result is partially confirmed by data from the Middle East: the growth rate falls dramatically after 1973, but the investment rate remains relatively constant over the same period. Due to this fact, what matters for growth is not the overall level of investment, but its quality and efficiency. One of the robust determinants of the rate of economic growth is public investment. Perhaps the most surprising fact is that the sign of the partial correlation is negative. This is particularly relevant for the Middle East, because the ratio of private investment to public investment is unusually low. But the reforms of the 1990s have moved these economies in the right direction, in the sense that the ratio of private to public investment has increased. Private investment in the Middle East is both insufficient and inefficient. One of the reasons for investment insufficiency is that savings are not properly channeled by the financial sector to productive projects. As in most of developing world, the financial sector in the Middle East countries plays a smaller role than in rich industrial economies and, the sector is almost completely dominated by the banking system. Although the banking system is the most important part of the financial sector, its extraordinary inefficiency does not lead it to allocate national savings to their most productive uses.

VIETNAM – EU TRADE RELATIONS TOWARDS A MORE EFFECTIVE PARTNERSHIP

MSc., Eng. HO THI THU HOA

Abstrakt

V rámci stratégie vzájomnej spolupráce EÚ a Ázie sa zintenzívnila spolupráca v nasledujúcich oblastiach: obchod a investície, prístupy ku riešeniu chudoby, dobré spravovanie, ľudské práva, demokracia, prístupy ku riešeniu konfliktov. Ekonomické vzťahy EÚ a Ázie sa posilnili prostredníctvom pravidelných dialógov na regionálnej a bilaterálnej úrovni, programov spolupráce v oblasti Ázie a programov na podporu obchodu.

Spolupráca, asistencia, úcta a vzájomné zdieľanie výhod sa v súčasnosti stali hlavnými tendenciami. Dôkazom je vznik zoskupení ako EÚ, ASEAN, v oblasti Latinskej Ameriky atď. Vietnam nebude výnimkou a vždy sa snažil zlepšovať vzťahy so všetkými krajinami sveta. EÚ so svojimi 25 členmi od mája 2004 je dôležitým partnerom Vietnamu v oblasti politického dialógu, obchodu a spolupráce. Vietnam vždy považoval úniu za dôležitého obchodného partnera. Rozšírenie únie prinieslo Vietnamu nové možnosti a nové trhy. Vietnam je pre európskych investorov atraktívny najmä pracovnou silou a surovinami. Očakáva sa vstup Vietnamu do WTO na konci roka 2005 a to napomôže prístupu na jednotný trh únie. Je potrebné intenzívne pracovať na prehĺbovaní kontaktov medzi európskymi a vietnamskými partnermi. Vzájomné vzťahy vytvoria efektívnejšie partnerstvo.

Abstract

In framework of EU co-operation strategy for Asia, practical co-operation has been stepped up in the following fields: trade and investment, sector approaches for poverty reduction, good governance, human rights and democracy and conflict management. EU economic relations with Asia countries have been strengthened through regular dialogues at regional and bilateral level and have been backed by co-operation programs on an Asia-wide basis, as well as support for trade related assistance (TRA).

In our world nowadays, co-operation – assistance – respect and share of benefit have become major tendencies. The establishment of regional areas such as: European Union, ASEAN (Association of Southeast Asia Nations), Central America, etc. is concrete proof. Vietnam, one country from Asia, will not become the exception. With opening economy policy, Vietnam always promote efforts in international relations with all nations over the world. EU with 25 countries from May 2004 has been the most important partner of Vietnam in political dialogue, trade, and co-operation. Vietnam has always considered EU as one of the largest trade partners of Vietnam. The enlargement of EU will bring opportunities and potential markets for Vietnam. On the contrary Vietnam, with its strength of labor and raw materials, will attract EU companies and investors. With the perspectives of Vietnam's WTO accession in the end of 2005, Vietnam trade will have significant chances to accede EU single market. It is very necessary to push up trade promotion and contact more between Vietnamese companies and EU partners. It can be clearly that EU-Vietnam trade relations will develop towards a more effective partnership.

MSc., Eng. HO THI THU HOA

Katedra medzinárodného obchodu OF EU v Bratislave

email: hothithuhua@yahoo.com

NOVÁ ÚLOHA EÚ V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH

Ing. Jana Hošková

Abstrakt

Európska únia je zvláštnym aktérom medzinárodných vzťahov, nie je štátom ani medzinárodnou organizáciou a z toho dôvodu je ťažké použiť tradičné metódy komparácie štátov pri zisťovaní jej relatívne silného, resp. slabého postavenia vo svete. Dôvod, pre ktorý vznikla, nespočíval v získaní dominantného postavenia v medzinárodných vzťahoch. Jej hlavným zámerom bolo po druhej svetovej vojne priviesť k sebe znepriatelené národy Európy a vytvoriť podmienky pre trvalý mier na európskom kontinente. EÚ má významný dopad na vývoj medzinárodných vzťahov s ohľadom na to, že jej členské štáty dokázali inštitucionalizovať Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku až v roku 1993 po prijatí a ratifikovaní Zmluvy o EÚ z Maastrichtu. Inštitucionalizácia zahraničnej politiky, právna záväznosť a zároveň povinnosti vyplývajúce z európskych právnych noriem posilňujú akčnú schopnosť EÚ. Pojmy *external actions* a *external relations* Európskej únie vyjadrujú teda nielen jej pôsobenie v oblasti SZBP, ale v prvom rade tzv. európsku zahraničnú hospodársku politiku, medzinárodnú humanitárnu pomoc, rozvoj, oblasť ľudských práv v tretích krajinách, nástroje na prevenciu konfliktov a vzťahy s tretími štátmi.

Táto práca poukazuje na to, že EÚ má významný vplyv v medzinárodných vzťahoch odstupňovaný podľa oblastí jej strategického záujmu, pôsobí v určitých hraniciach a je teda limitovaná ďalším vývojom najmä v SZBP.

Abstract

This paper discusses the role the European Union has in the current state of international relations. It reflects the logic of EU actions in its more than 50 years history and tries to explain that the EU has a particular position not comparable to any other international body or state. The EU tries to overcome its primary conception of the largest donor on the international stage and tries to increase its influence. There are new challenges to the EU in the new era of the international relations.

Ing. Jana Hošková

Fakulta medzinárodných vzťahov
Ekonomická univerzita v Bratislave

EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND

PhDr. Ivan Hromada

Abstrakt

Európsky sociálny fond je jedným zo 4 štrukturálnych fondov Európskej únie a zároveň je z nich najstarší, bol založený už v roku 1958. Fond je určený hlavne na podporu integrácie nezamestnaných a sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva do pracovného života, najmä za pomoci financovania školiacich a vzdelávacích aktivít.

ESF je hlavným nástrojom sociálnej politiky EÚ. Zámerom EÚ je prostredníctvom ESF rozširovať možnosti zamestnania a zvyšovať geografickú a profesijnú mobilitu pracovníkov v Spoločenstve a uľahčovať ich adaptáciu na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou.

AKTUÁLNE NAPÄTIE V SINO-JAPONSKÝCH VZŤAHOCH

PhDr. Bruno Hromý

Abstrakt

Práca hodnotí príčiny napätia vo vzťahoch medzi Čínskou ľudovou republikou a Japonskom, ktoré v apríli roku 2005 vyústili do masových protestov v čínskych mestách, do útokov na japonské zastupiteľské úrady a do výziev na bojkot japonskej produkcie.

Ako formálny dôvod protestov čínskej vlády a verejnosti bola prezentovaná japonská učebnica histórie, ktorá bagatelizovala zločiny proti ľudskosti, páchané na čínskom obyvateľstve japonskými vojakmi počas okupácie za druhej svetovej vojny.

Z japonskej strany bol ako hlavný dôvod uvádzaný nesúhlas ČĽR so stálym členstvom Japonska v Bezpečnostnej rade OSN.

K OTÁZKE HUMANITÁRNEJ INTERVENCIE DEBATE ON HUMANITARIAN INTERVENTION

Martina Hrvolova

Abstrakt

Súčasnú medzinárodnú právo síce upravuje značnú časť medzinárodných vzťahov, no nie všetky. Predmet medzinárodného práva však nie je definitívne. S rozvojom spoločnosti sa totiž neustále rozširuje oblasť medzinárodnej spolupráce na nové oblasti, ktoré predtým neboli medzinárodným právom upravené. Príkladom možno uviesť diskusiu o zrelosti otázky humanitárnej intervencie k právnej regulácii. Tam, kde nie sú v medzinárodnej politike stanovené medzinárodnoprávne limity, je chovanie štátov limitované predovšetkým ich vlastnou motiváciou. Inak tomu nie je ani v diskusii o humanitárnej intervencii.

Dnes možno povedať, že humanitárna intervencia je nástroj zahraničnej politiky, politický fenomén medzinárodných vzťahov/medzinárodnej politiky. S poriadnou dávkou abstrakcie, od v kontexte humanitárnej intervencie prevažujúcich, politických aspektov medzinárodných vzťahov/medzinárodnej politiky tiež možno skonštatovať, že ide o nový, rodíaci sa inštitút medzinárodného práva verejného, ktorý je stredobodom pozornosti nielen odbornej verejnosti, ale rovnako aj diplomatov, ktorí tradične zastávajú rolu obhajcov a presadzovateľov zahraničnopolitických záujmov toho-ktorého štátu, sú realizátormi zahraničnej politiky a architektmi medzinárodnej politiky, resp. architektmi komplexu medzinárodných vzťahov.

Ešte i viac ako šesť rokov od zásahu v Kosove (1999) je humanitárna intervencia stále predmetom neukončenej diskusie o novej budúcnosti humanitárnej intervencie, resp. o (ne)zrelosti otázky humanitárnej intervencie k právnej regulácii, o možnostiach, ako uviesť humanitárnu intervenciu do súladu s medzinárodným právom, ktoré sú nevyhnutne späté s hľadaním odpovede na otázku garanta dodržiavania ľudských práv v medzinárodnom spoločenstve v prípadoch obdobných Kosovu, resp. pravej authority, ktorá by do rúk dostala rozhodovaciu právomoc vo veci uskutočnenia zásahu.

I na začiatku 21. storočia zostáva skutočnosťou, od ktorej nemôžeme odvracať tvár, že v mnohých regiónoch na celom svete dochádza k masívnemu porušovaniu ľudských práv. Diskusia o humanitárnej intervencii sa preniesla do kvalitatívnej roviny. Sprostredkované sa stala súčasťou diskusie o pripravovanej reforme OSN.

Správa „*Responsibility to Protect*“ medzinárodnej komisie *International Commission on Humanitarian Intervention and State Sovereignty* (2000) bola čo do svojej obsahovej stránky minimálne vyčerpávajúca. Bola vôbec prvou a nepochybne významnou predchodkyňou v poradí druhej správy „*A More Secure World: Our Shared responsibility*“, ktorá v decembri roku 2004 vzišla na pôde OSN z činnosti *The High Level Panel on Threat's, Challenges and Change*. Prínosom *Panelu* bolo nielen samotné vypracovanie ďalšej ešte progresívnejšej správy, ale najmä odporúčanie adresované Valnému zhromaždeniu OSN a Bezpečnostnej rade OSN. V ňom boli tieto orgány vyzvané k prijatiu „*guidelines*“ upravujúcich použitie sily v medzinárodnom spoločenstve.

Obe tieto správy spoločne s odporúčaním, ako aj posolstvo, ktoré so sebou niesli nezapadli prachom, ale naopak, stali sa podkladom pre správu inú, omnoho ambicióznejšiu. 21. marca 2005 prezentoval generálny tajomník OSN Kofi Annan svoju správu „*In Larger Freedom*“.

Kofi Annan v správe predstavil balík reformy smelej, ale uskutočniteľnej. Ide o komplexnú, dlho očakávanú reformu OSN, ktorá má potvrdiť relevantnosť a centrálnu úlohu OSN v medzinárodnom spoločenstve i do budúcnosti. Rozsah medzinárodnej spolupráca na pôde OSN nemá v globálnom meradle alternatívu. Podľa slov generálneho tajomníka OSN sa tento rok ponúka unikátna príležitosť dosiahnuť dôležitý pokrok v riešení globálnych rozvojových a bezpečnostných otázok ako aj nevyhnutných inštitucionálnych zmien prijatím reformného balíka na summite lídrov členských krajín OSN v septembri 2005.

Abstract

Even the post-cold war environment is more conducive to successful interventions, the Security Council still remains the only one, which has (under the provisions of the Chapter VII to the UN Charter) the power to take any measures necessary to "restore international peace and security". Naturally, people were always trying to seek at least one more justification for their military action.

Only since the end of the ninety's, particularly after NATO action in Kosovo, humanitarian intervention, has become a crucial issue of a recent political debate. The 'Kosovo model' suggested that a state or coalition of states may intervene without explicit Security Council approval, but the legal status of humanitarian intervention still remains contested.

The first question that comes to mind about "humanitarian intervention" is what does this category mean. Defining humanitarian intervention is problematic and implementation is contentious. There is an emerging debate as to the criteria for humanitarian intervention and as to how applying certain criteria might help to increase the chances of success and secure support for such interventions. Moreover, if so, within which authority should be the power to begin humanitarian intervention exercised?

While there has been increasing international support for the debate on whether interventions are to respond a variety of humanitarian crises and on the issue of the legitimacy of such actions by the United Nations or other bodies, building new tools for humanitarian response will take time.

Finally, humanitarian intervention has become a part of a wider debate on the reform of United Nations these days. Secretary General Kofi Annan presented his report „*In Larger Freedom*“ on the 21st of March 2005. He proposed a bold agenda of "highest priorities" for the September Summit. Significantly, it urges Heads of State and Government to "embrace the 'responsibility to protect' as a basis for collective action against genocide, ethnic cleansing and crimes against humanity." As to the proposals in the field of humanitarian intervention The Security Council should adopt a resolution setting out the principles to be applied in

decisions relating to the use of force and express its intention to be guided by them when deciding whether to authorize or mandate the use of force.

In September 2005, world leaders will come together at a summit in New York to review progress since the Millennium Declaration, and as Mr. Kofi Annan said: “ hopefully they will adopt reform as a package”.

KONKURENCIESCHOPNOSŤ VYBRANÝCH ODVETVÍ PRIEMYSLU V SR V PROCESE INTEGRÁCIE DO EÚ

Ivana Hudáková

Abstrakt

Jedna z najdôležitejších a najťažších úloh súvisiacich s členstvom SR v EÚ, ktorá je priamo prepojená s problematikou konkurencieschopnosti, predstavuje implementácia a rozvíjanie cieľov Lisabonskej stratégie. „Ide o dlhodobú stratégiu, ktorá sa dynamicky rozvíja a dopĺňa. Na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v marci 2000 bol stanovený pre úniu nový strategický cieľ pre ďalšie desaťročie – vybudovať konkurencieschopnú a dynamickú ekonomiku založenú na vedomostiach, s väčšou sociálnou súdržnosťou a s nižšou mierou nezamestnanosti.“

V súčasnosti je celá ekonomika a slovenský priemysel v etape zásadnej a hlbkej reštrukturalizácie.

Cieľom príspevku je poukázať na konkurencieschopnosť vo vybraných odvetviach priemyslu v SR v procese integrácie do EÚ.

Abstract

Implementation and application of the Lisbon strategy objectives is one of the most important and most difficult tasks related to Slovak membership in EU. It is closely connected with competitiveness. „It is a long term strategy that is dynamically developing and changing. A new strategic objective – to create competitive and dynamic knowledge-based economy with higher social cohesion and lower unemployment rate – was set out on the European Council in Lisbon in March 2000.“

At present the whole Slovak economy as well as its industry go through significant and deep restructuring process.

Objective of the contribution is to analyze competitiveness of selected sectors in the Slovak Republic in the process of integration into EU.

RÔZNE ASPEKTY PRIAMÝCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ FOREIGN DIRECT INVESTMENT FROM DIFFERENT POINTS OF VIEW

Jana Hudáková

Abstrakt

Možné negatíva a pozitíva spojené s príchodom priamych zahraničných investícií do hostiteľskej krajiny a celkové efekty priamych zahraničných investícií na ekonomiku krajiny (konkrétne aj v prípade Slovenska). Formy a determinanty priamych zahraničných investícií. Vývoj priamych zahraničných investícií vo svete a v krajinách Strednej a východnej Európy, trendy vo vývoji PZI.

Abstract

Positive and negative effects of foreign direct investment inflow on host countries (specially in the case of Slovakia). Forms and determinants of foreign direct investments. Development and trends of world foreign direct investment and in the Central and East European countries.

Jana Hudáková

Ekonomická fakulta TU Košice,
Katedra financií,
Boženy Němcovej 32,040 01 Košice
jana.hudakova@tuke.sk

PYRAMIDÁLNY MODEL ROZKLADU HRUBÉHO DOMÁCEHO PRODUKTU NA OBYVATEĽA A JEHO APLIKÁCIA NA NOVÉ ČLENSKÉ KRAJINY EÚ

Ľubica Hurbánková

Abstrakt

V tomto príspevku prezentujeme jeden z najvýznamnejších indikátorov na posúdenie úrovne národnej ekonomiky a následne na jej medzinárodné porovnanie – hrubý domáci produkt na obyvateľa (*HDPpc*). Na medzinárodné porovnanie sa používa tento indikátor vyjadrený v porovnateľnej mene – Euro. Navrhujeme *HDPpc* – relatívny ukazovateľ hrubého domáceho produktu (*HDP*) a počtu obyvateľov (N_{0-100}) ako integrujúci ukazovateľ výstupu, ktorý konštruujeme ako súčin účinnosti kapitálu, vybavenosti pracujúcich kapitálom, miery ekonomickej aktivity a relatívnych váh počtu obyvateľov. Pokúsili sme sa aplikovať daný model na konkrétnych hodnotách desiatich nových členských krajín Európskej únie za rok 2004.

Abstract

In this paper we present one of the most important indicators for evaluation of the level of national economy, and for its international comparison – gross domestic product per capita (*GDPpc*). For international comparison is used this indicator expressed in its equivalent in EUR currency. We suggest *GDPpc* – relative indicator of gross domestic product (*GDP*) and population (N_{0-100}) as an integrating output indicator, which we construct as product of capital

effectivity, labour capital arrangement, rate of economic activity and relative weights of population. We tried to apply this model on concrete values of ten new EU member states in the year 2004.

Ľubica Hurbánková
KŠ, FHI, EU Bratislava

EURÓPSKA ÚNIA V ROKU 2005 **EUROPEAN UNION IN THE YEAR 2005**

JUDr. Lucia Hurná

Abstrakt

Európska únia počas roku 2005 má za cieľ splniť viacero dôležitých úloh smerujúcich k jej ďalšiemu posilneniu. V období od 1. januára 2005 do 30. júna 2005 predsedníctvo v Európskej rade (ďalej len "Rada") prevzalo Luxembursko a v období od 1. júla 2005 do 31. decembra 2005 bude Rade predsedat' Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len "Veľká Británia").

Úloha predsedníckej krajiny má pre danú krajinu veľký význam, pretože jej dáva príležitosť zviditeľniť sa na medzinárodnej scéne a konkrétna krajina má možnosť výrazne ovplyvňovať chod samotnej Európskej únie. Na začiatku predsedníctva každý štát zverejní svoj program, v ktorom definuje priority, na ktoré sa chce zamerať počas šiestich mesiacov.

Práve na prelome roku 2005 je čas na bilancovanie šesťmesačného luxemburského predsedníctva a načrtnutie priorít britského predsedníctva v Rade pre druhý polrok.

Summary

It is in the interest of everyone within the European Union of 25 to continue working on the integration process that has already started.

Luxembourg took over the Presidency of the Council of the European Union on 1 January 2005. The United Kingdom assumes the Presidency of the Council on 1 July 2005. The main priorities were published in the Luxembourg - United Kingdom work programme published in December 2004.

Luxembourg took advantage of its six months' Presidency to be at the service of the European Union and to ensure that European integration is taken forward. In the middle of the 2005 it is time to evaluate.

One of the major Luxembourg Presidency issues was mid-term review of the Lisbon process based on the preliminary report from the Commission. The Lisbon strategy was relaunched, there were restricted number of its' priorities and the governance of the process was simplified.

Other important objective of the Luxembourg Presidency was examination of The Stability and growth pact. The Luxembourg Presidency wished to reach an agreement on Financial perspective for 2007 - 2013 in June 2005. This issue was not successful and the process will continue.

The European Union continued its' enlargement under the Luxembourg Presidency. The membership treaty was signed with Bulgaria and Romania in April 2005. Membership negotiations with Croatia were postponed and preparations for membership negotiations with Turkey should begin in October 2005.

Ratification of the Treaty establishing a Constitution for Europe has continued in member states, but referendum in France and Netherlands was not successful.

These are the main topics, that I further elaborate in this contribution.

JUDr. Lucia Hurná

Ekonomická univerzita v Bratislave

Fakulta medzinárodných vzťahov

EKONOMICKÉ ASPEKTY STARNÚCEJ SPOLOČNOSTI

Veronika Hvozdíková

Abstrakt

Ako bude populácia industrializovaných spoločností starnúť, národné vlády budú musieť čeliť významným rozpočtovým výzvam v oblasti financovania svojich dôchodkových systémov, ktoré sú v súčasnosti financované prevažne zo mzdových odvodov a daní. Demografická transformácia, ktorá dnes prebieha v takmer všetkých vyspelých krajinách, výrazne zvýši pomer závislosti neproduktívneho obyvateľstva na produktívnom a tiež navýši percento HDP, ktoré dôchodkové systémy spotrebujú a podiel daňových príjmov nevyhnutný na ich udržanie. Mnohé z finančných tlakov sú výsledkom samotnej podstaty štruktúry PAYG dôchodkových systémov. Vysoké dane na financovanie verejných dôchodkov a zdravotnej starostlivosti pravdepodobne už spôsobili isté úbytky efektívnosti na trhu práce. Tieto trendy boli akcelerované niekoľkými javmi, ktoré umožňovali skorší odchod do dôchodku vo viacerých vyspelých krajinách.

V súčasnosti mnohé štáty prechádzajú rozsiahlymi penzijnými reformami, ktorých podstatou je širšia orientácia na fondové prvky systému. Prechod od PAYG systémov na kapitálové bude mať značný význam pre voľný tok kapitálu. Je potrebné zvážiť rýchlosť a intenzitu prechodu na kapitálové systémy, aby nedošlo k situáciám, keď národné úspory narastú príliš rýchlo na to, aby držali tempo s efektívnymi investíciami. To by mohlo spôsobiť ešte menšiu úroveň návratnosti kapitálu, než akú spôsobí problém starnúcej populácie.

Udržateľnosť dôchodkovej a zdravotnej starostlivosti sa stane základnou väzbou medzi makroekonomickou prosperitou starnúcich spoločností a relatívnym blahobytom všetkých segmentov spoločnosti. Diskusia o probléme stárnutia sa obyčajne veľmi rýchlo preniesie do debaty o tom, ako znížiť náklady na dôchodkové systémy. Alternatívnym prístupom je sústrediť sa na prípravu politik špeciálne zameraných na znižovanie tlaku na verejné rozpočty spôsobeného starnúcou populáciou a dôchodkovými schémami a na vyvíjanie politik, ktoré podporia ekonomický rast a zvyšovanie životnej úrovne. Prvými krokmi môže byť zvrátenie trendu skorého odchodu do dôchodku či vytváranie príležitostí na trhu práce, napr. prilákanie segmentov s nízkou mierou participácie na pracovnej sile (žien, absolventov, či samotných dôchodcov).

Resume

The ageing of the population in the developed economies is the result of two demographic phenomena: declining fertility rate and improved life expectancy. Much of the discussion on ageing societies has focused on the structure and organisation of pension systems. But the ageing phenomenon goes beyond the structure and financing of government programs to larger macro-economic concerns about falling productivity and standard of living. The paper focuses on both sides of the problem, unsustainability of the present pension systems (explaining the historical context of both types of system) and macro-economic burdens connected to the ageing problem. Paper presents wide range of economic implications of ageing societies, especially oriented on labour force, productivity and economic growth aspects. Historical view of demographic tendencies in population development, labour force participation development and context of pension systems' origin helps to illustrate initial environment for ageing problem formation. Paper also describes main challenges and threats of the ageing in the developed world. In the conclusion paper identifies some objectives that have to be fulfilled to improve the ageing situation and to face successfully the considerable economic challenges resulting from population ageing.

SMĚNNÉ RELACE V ČESKÉM ZAHRANIČNÍM OBCHODĚ

Ing. Monika Jandová

Abstrakt

Směnné relace jsou důležitým indikátorem, který je používán pro analýzu dopadu mezinárodního obchodu na domácí ekonomiku. Tento článek pojednává o problému směnných relací a faktorech, které tento indikátor ovlivňují, např.: protekcionistické nástroje, směnný kurz a cenové změny. V případě české ekonomiky se směnné relace průběžně zlepšovaly, s výjimkou let 1999 a 2000, kdy ceny ropy na světových trzích stoupaly. Importní a exportní ukazatele v českém obchodě jsou ovlivněny zejména změnami směnného kursu, cenami ropy a cenami SITC.7 (strojní a dopravní vybavení).

Abstract

The terms of trade are the important indicator that is used for analysing the impact of international trade on home economy. This paper deals with the issue of terms of trade and factors that influence this indicator, e.g. protectionist trade measures, exchange rate and price changes. In case of the Czech economy the terms of trade have been improving continually except the year 1999 and 2000 when the oil prices were soaring on the world market. The import and export indices in the Czech trade are mainly influenced by changes in: exchange rate, oil prices and prices of SITC.7 (machinery and transport equipment).

POSTAVENIE EURÓPSKEJ ÚNIE V ORGANIZÁCIE SPOJENÝCH NÁRODOV STATUS OF EUROPEAN UNION IN UNITED NATION ORGANISATION

Roman Jurík

Abstrakt

Európska únia je zoskupenie štátov sui generis. Podľa čl. 4 Charty Spojených národov len suverénny štát môže byť členom OSN. Hoci Európska únia má niektoré znaky štátu, nemôže byť členom OSN. Avšak všetkých 25 členských štátov EU sú členmi OSN a štyri z nich sú v súčasnosti aj členmi Bezpečostnej rady OSN. Podľa čl. 19 Zmluvy o Európskej únii členské štáty zosúladujú svoj postup v medzinárodných organizáciach vrátane OSN. Otázka postavenia EU v OSN sa nezdá byť aktuálnym problémom medzinárodnej politiky. Na druhej strane uvažovanie o zmene postavenia EU v OSN by mohlo byť užitočnou témou budúcich diskusií.

Abstract

European union is an association of states sui generis. According to Art. 4 of Charter of United Nation only sovereign states can be members of UNO. However European Union has any marks of state, it could not be a member of UNO. But all of 25 EU member-states are members of UNO and 4 of them are members of UNO Security Council in this time. According to Art. 19 of Treaty on European Union member states shall coordinate their action in international organisations including UNO. Question of EU status in UNO does not look as an actual problem of international policy. On the other hand considering changes of EU status, in above-mentioned situation, it can be a useful topic for future discussion.

JUDr. Roman Jurík
Právnická fakulta UK

Abstrakt

Menové zoskupenia existujúce na území Afriky sú výsledkom rozhodnutí uskutočnených ešte v čase koloniálnej éry. Zatiaľ čo všeobecne platilo, že bývalé britské kolónie po nadobudnutí nezávislosti prechádzali z režimu menovej rady na systém pohyblivých menových kurzov, medzi frankofónnymi kolóniami na území Afriky a samotným Francúzskom došlo k vytvoreniu menovej únie formou oblasti francúzskeho franku (označovanej aj ako zóna CFA). Projekt Európskej Menovej únie a prepojenie franku CFA na euro bolo novým impulzným faktorom pre obchodné a finančné vzťahy medzi oblasťou CFA a krajinami Európskej únie a predstavovalo súhrn nových príležitostí pre ekonomiky zóny CFA. Súčasťou cieľa tohto príspevku je identifikovať niekoľko výhod pre tento región Afriky pri príležitosti zavedenia európskej meny.

Abstract

The monetary areas existing in Africa are the result of the decisions from the colonial period. Generally after the independence, while the British colonies used the floating regime for their currency, France and the French African colonies decided to create a monetary union as an area known as: the French franc area (franc CFA - franc of African Financial Community) The peg of the franc CFA to the euro was a new input as a motion for trade and financial relations between the EU and the African franc area and it was an aggregate of new occasions for the African economies. The issue of this article is to identify some of advantages for African franc area from the establishment of the European currency.

Ing. Mamadou Saliou KABA

Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Ekonomická univerzita v Bratislave, Národohospodárska fakulta

Dolnozemska cesta 1

852 35 Bratislava

E – mail: madykab@hotmail.com

**MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY NA LOKÁLNEJ ÚROVNI: POLITICKO-PRÁVNE
ASPEKTY**
**THE INTERNATIONAL RELATIONSHIPS AT A LOCAL LEVEL: THE POLITICO-
LEGAL CONTEXTS**

Daniel Klimovský

Abstrakt

Jedným z najdôležitejších prvkov lokálnej i regionálnej samosprávy je právo jej legitímnych orgánov rozhodovať o tom, s kým, kedy, prečo a za akých podmienok budú spolupracovať. Medziobecnú spoluprácu na lokálnej i medzinárodnej úrovni vo všeobecnosti upravuje zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších právnych predpisov.

Okrem neho je však Slovenská republika viazaná aj celým radom rôznych medzinárodných dokumentov, ktoré bližšie špecifikujú možnosti medziobecnej medzinárodnej spolupráce. Medzi najdôležitejšie z nich patria dokumenty Rady Európy (Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi; Doplnkový protokol k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi; Protokol č. 2 k Európskemu rámcovému dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi; Európska charta miestnej samosprávy) a bilaterálne medzivládne dohody, predovšetkým so susediacimi krajinami – s Českou republikou, Maďarskom, Poľskom, Rakúskom a Ukrajinou.

Na tomto mieste je nutné upozorniť na potrebu, ba priam nevyhnutnosť ďalšieho skúmania uvedenej problematiky z pohľadu realizácie práv a povinností obsiahnutých nielen v Slovenskou republikou ratifikovaných medzinárodných dokumentoch Rady Európy, ale aj v bilaterálnych medzivládnych dohodách so susednými štátnymi celkami. Bude pritom veľmi zaujímavé sledovať, či v rámci medzinárodnej spolupráce na lokálnej úrovni dochádza k diferenciácii spôsobenej rozdielmi medzi jednotlivými participujúcimi krajinami a zároveň hľadať faktory takejto možnej diferenciácie.

Abstract

One of the most important rights of the both a local and regional self-government is a right of their legitimate bodies to decide about the co-operation issues. Intermunicipal co-operation at a national as well as international level is generally reconditioned by the Act No. 369/1990 Coll. Municipal Act as amended.

Besides this act, the Slovak Republic is limited also by several international legal documents which specify intermunicipal transfrontier co-operation. The most important international legal documents in regard to such co-operation are the documents of the Council of Europe (European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities; Additional Protocol to the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities; Protocol No. 2 to the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities; European Charter of Local Self-Government) and the bilateral intergovernment agreements with the neighbouring countries – the Czech Republic, Hungary, Poland, Austria, and the Ukraine.

I would like to emphasize that it will be necessary to search this dynamic field. In my opinion, it will be very interesting to explore whether there will exist some differences concerning such co-operation among the municipalities from the mentioned countries and to look for the reasons of such differentiation.

PhDr. Daniel Klimovský
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach
Fakulta verejnej správy
Katedra sociálnych vied
Popradská 66
P. O. Box C – 2
041 32 Košice
E-mail: klimovsky@fvs.upjs.sk

POČIATKY AMERICKEJ HEGEMONIE

Simona Klingová

Abstrakt

Počiatky americkej hegemonie spadajú do obdobia dvoch svetových vojen. Američania upúšťajú od politiky izolacionizmu a postupne prechádzajú k ovplyvňovaniu svetového ekonomického a politického diania. Zároveň zaujímajú dominantné postavenie vo svete s vojnou takmer nedotknutým hospodárstvom, čo prakticky pretrváva až dodnes.

Za klasické vyjadrenie politiky izolacionizmu je pokladaný prejav na rozlúčku, ktorý v septembri 1796 predniesol prvý americký prezident G. Washington, kde pravidlom amerického správania sa voči ostatným štátom bolo rozširovať obchodné styky, ale zároveň mať s nimi čo najmenej politických stykov. Táto politika je najlepšie viditeľná v Monroeovej doktríne, ktorá bola vyhlásená v decembri 1823 v prejave prezidenta ku Kongresu USA.

Na začiatku 20. storočia zahraničnú politiku USA ešte stále charakterizovala Monroeova doktrína a aj naďalej pretrvávala ilúzia, že bude možné udržať politiku izolacionizmu aj po vypuknutí prvej svetovej vojny.

Atlantická charta podpísaná v auguste 1941 americkým prezidentom F.D. Rooseveltom a britským premiérom Winstonom Churchilom bola predchodcom Brettonwoodskej zmluvy. Tak ako 14 bodov Woodrowa Wilsona načrtlo americké ciele po prvej svetovej vojne, Atlantická charta stanovila náročné ciele pre povojnové usporiadanie sveta ešte skôr ako USA vstúpili do druhej svetovej vojny.

Počas prvých troch týždňov v júli 1944 sa delegáti zo 44 krajín zúčastnili prípravy znovu vybudovania globálneho kapitalizmu na Menovej a finančnej konferencii v Bretton Woods, kde prerokovali a nakoniec podpísali brettonwoodsku dohodu. Americký dolár sa stáva kľúčovou menou tohto obdobia a zároveň jedinou menou vymeniteľnou za zlato.

Po Brettonwoodskej konferencii v roku 1945 Spojené štáty využili dominantnú pozíciu pri rekonštrukcii zjednotenej otvorenej svetovej ekonomiky a vytvorili si bezbariérový prístup na trhy a k surovinovej základni. Americkí spojenci, ekonomicky vyčerpaní vojnou, akceptovali vodcovstvo Spojených štátov lebo potrebovali americkú pomoc pri znovu vybudovaní domácej výroby a financovaní svojho zahraničného obchodu.

V rokoch 1947 – 1958 Spojené štáty zámerne podporovali úbytok peňazí zo štátneho rozpočtu. Tie boli použité na rôzne programy pomoci. V 50-tych rokoch 20. storočia vytvorený Marshallov plán – Európsky program obnovy – poskytoval americké financie na znovu vybudovanie Európy prevažne prostredníctvom grantov a pôžičiek. Na jednej strane ekonomická pomoc Európe pomohla, na druhej sa však stala politickým satelitom USA.

Abstract

This paper is concerned with beginning of American hegemony. The isolation policy was characteristic for the USA until the WW1. It is best visible in the Monroe doctrine that was declared in December 1823 in the President speech to the Congress of the USA. At the beginning of the 20th century the isolation policy began decline. In January 1918 President Woodrow Wilson presented a new world order in 14 points.

Throughout the WW2, the United States envisaged a post-war economic order in which the U.S. could penetrate markets that had been previously closed, as well as to open up opportunities for foreign investments for U.S. corporations by removing restrictions on the international flow of capital.

Without a strong European market for U.S. goods and services, most policymakers believed, the U.S. economy would be unable to sustain the prosperity it had achieved during the war.

The Marshall Plan – the European Recovery Programme – was set up to provide U.S. finance to rebuild Europe largely through grants rather than loans. The Marshall Plan was the programme of massive economic aid given by the United States to favoured countries in Western Europe for the rebuilding of capitalism. In the long run it was expected that such European and Japanese recovery would benefit the United States by widening markets for U.S. exports, and providing locations for U.S. capital expansion.

SPOLOČNÁ ORGANIZÁCIA TRHU S CUKROM V EURÓPSKEJ ÚNII THE COMMON MARKET ORGANISATION IN THE SUGAR SECTOR IN EUROPEAN UNION

Ing. Daniel Krajčík - Ing. Marek Vážan

Abstrakt

Spoločná organizácia trhu s cukrom v rámci Európskej únie bola zavedená v roku 1968 s cieľom zabezpečiť príjmy producentom a samozásobenie trhu EÚ s touto komoditou. Existujúci režim trhu s cukrom v rámci EÚ využíva niekoľko nástrojov, konkrétne je to intervenčná cena cukru a minimálna cena cukrovej repy, produkčné kvóty, ochrana trhu pred dovozom z tretích krajín, odvody na financovanie exportu cukru a vývozné náhrady. Cukor sa vyrába takmer vo všetkých členských štátoch, s výnimkou Luxemburska, Estónska, Cypru a Malty. Jeho ročná produkcia dosahuje v rámci EU25 19-20 mil. ton. Návrh reformy organizácie spoločného trhu s cukrom počíta so znížením produkčných kvót a intervenčných cien, možnosťou transferu kvót medzi jednotlivými výrobcami z rôznych členských štátov, teda vytvoriť trhovejší a konkurenčnejší systém.

Abstract

The common market organisation in the sugar sector was set up in 1968 aiming to ensure a fair income to European Union producers and self supply of the EU market. In the existing regime EU support for the sector is provided and income safeguarded by certain tools, namely intervention price for sugar and minimum price for sugar beet, sugar production quotas, entrance duties, production and export refunds. Sugar is produced in almost all Member States of the EU-25 with the exception of Luxembourg, Estonia, Cyprus and Malta. The EU-25 sugar production fluctuates between about 19 - 20 million tonnes.

The reform draft of EU sugar regime takes account of reducing production quotas and intervention prices, promoting possibility to transfer quotas among EU members states and making market mechanism in EU sugar sector fairer and more competitive.

Ing. Daniel Krajčík - Ing. Marek Vážan

Katedra medzinárodného obchodu OF EU v Bratislave

krajcik@euba.sk - vazan@euba.sk

DÔCHODKOVÁ REFORMA VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH STREDNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPY

Ludmila Kráľová

Abstrakt

Príspevok je venovaný dôchodkovým reformám v krajinách strednej a východnej Európy. Konkrétne sú v ňom popísané Maďarsko, Poľsko, Česká republika a Slovinsko. Všetky spomenuté krajiny majú v oblasti dôchodkovej reformy niečo spoločné, no samozrejme majú aj odlišné prvky. V niektorých je reforma zatiaľ len v teoretickej rovine, iné krajiny už reformu vo svojich dôchodkových systémoch uskutočnili.

Abstract

Hungary and Poland have the most experiences with changes in pension system from all of the Central and East European countries. Their experiences are significant for neighbor countries.

Czech republic and Slovenia are the most advanced countries from Central and Eastern Europe. Their low liability enabled them to be more independent from the World Bank and another international financial institutions as another post-socialist countries.

It was one of the reasons why both of them could manage their own transformation of their pension systems.

Basic difference between Poland, Hungary and Slovenia on one side and Czech republic on another side is fact that the reforms in the first countries have been realized now.

Even though the Czech republic is late, it is also an advantage how to beware of problems which another countries made and how to learn from their achievements.

Every pension reform in the future no matter of its orientation could be prepared more complex. Everybody must realize, that it is not only a math.

Pension system is responsible part of public budget and has many links to another sectors. It is better to consider about those links as soon as possible to increase the probability to beware of silly problems

Ludmila Kráľová

Ekonomická fakulta TU Košice

Katedra bankovníctva a investovania

Němcovej 32, 040 01 KOŠICE

Ludmila.Kralova@tuke.sk

VYUŽÍVANIE FONDOV EÚ NA PODPORU NÁRODNEJ KULTÚRY A ZACHOVANIE NÁRODNÉHO BOHATSTVA

Ing. Katarína Krištofová

Zhrnutie

Kultúrna rozmanitosť krajín a regiónov je jednou z najcharakteristickejších črt Európskej únie. Kultúrne hodnoty ako napríklad mesto Benátky, Rembrandtove maľby, Beethovenova hudba alebo Shakespeareove hry tvoria integrálnu súčasť spoločného kultúrneho dedičstva a považujú sa za spoločný majetok všetkých obyvateľov Európy.

Cieľ Európskej únie v oblasti kultúry je dvojaký: 1) zachovať a ďalej podporiť túto rozmanitosť a 2) sprístupniť ju druhým ľuďom. Tento cieľ bol obsiahnutý v Maastrichtskej zmluve (1992), čím sa po prvýkrát v európskej integrácii formálne uznala jej kultúrna dimenzia.

Európska únia do nej zaradila aj iné oblasti ako napríklad vzdelanie (vrátane výučby jazykov), vedecký výskum, podporu nových technológií a informačnej spoločnosti, sociálny a regionálny rozvoj. Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja spolu ročne minú 500 mil. EUR na projekty spojené s kultúrou.

Jedným z najvýznamnejších programov EÚ v oblasti kultúry je program Európskej komisie Kultúra 2000 (2000-2006) s rozpočtom 236 mil. EUR. Tento program podporuje ročné a viacročné projekty spolupráce, a tým podnecuje tvorbu európskych kultúrnych sietí. Jeho cieľom je prispieť k zriadeniu Európskej kultúrnej oblasti, rozvinúť vytváranie umenia a literatúry, podporiť znalosť európskej histórie a kultúry v rámci EÚ i mimo nej, povzniesť dedičstvo a kultúrne zbierky európskeho významu, podnietiť interkultúrny dialóg a sociálnu integráciu. V júli 2004 Európska Komisia navrhla nový kultúrny program spolupráce s rozpočtom 408 mil. EUR na obdobie rokov 2007-2013, ktorý sa zameria na tri prioritné oblasti: mobilita umelcov a kultúrnych pracovníkov, mobilita umeleckých diel a medzikultúrny dialóg.

Ešte väčší rozpočet ako Kultúra 2000 má mediálny program zameraný na zvyšovanie konkurencieschopnosti európskeho audiovizuálneho sektora. Súčasný program, ktorý beží do roku 2006 a má rozpočet 513 mil. EUR, je rozdelený do dvoch častí: Média Plus a Média Školenie. Program je zameraný na pomoc pri školení profesionálov, vyvíjaní výrobných projektov a podnikov, distribúcii kinofilmov a audiovizuálnych programov, podpore európskeho priemyslu doma a vo svete, a pri sprístupňovaní financií malým a stredným podnikom v audiovizuálnom sektore. Komisia taktiež navrhla obnovu mediálneho programu na obdobie rokov 2007-2013 s plánovaným rozpočtom viac ako 1 mld. EUR.

V posledných rokoch sa Európska komisia zaoberala prípravou pôsobnosti Spoločenstva v oblasti kultúrnej spolupráce po roku 2006. Súčasťou prípravných prác boli rôzne výpočty a štúdie, ako aj verejné konferencie organizované v priebehu roku 2003. Navyše v marci 2004 Komisia prijala Oznámenie označené „Občianstvo v činnosti“, stanovujúce smernice budúceho programu novej generácie, určené na náhradu súčasného programu Spoločenstva Kultúra 2000.

Summary

Cultural diversity of the countries and regions is one of the most characteristic features of the European Union. Cultural values such as Venetia, Rembrandt's paintings, Beethoven's music or Shakespeare's plays represent an integral part of the common cultural heritage and are considered to be the common property of all citizens of Europe.

The aim of the European Union in the cultural area is double: 1) to preserve and support this diversity and 2) to help make it accessible to others. This aim was spelt out in the 1992 Maastricht treaty, which recognised formally for the first time the cultural dimension of European integration.

The Union also includes a cultural dimension in many of its other policy areas such as education (including language-learning), scientific research, support for new technologies and the information society, and social and regional development. Together, the European Social Fund and the European Regional Development Fund spend up to 500 million euro a year on projects with a cultural element.

One of the EU's flagship programmes is the Commission's cultural programme „Culture 2000“ (2000-2006) with a budget of 236 million euro. This programme supports annual as well as multi-annual cooperation projects, thus encouraging and promoting the establishment of European cultural networks. Its goal is to contribute to the establishment of a European cultural area, develop artistic and literary creation, promote knowledge of European history and culture within the EU and beyond, develop heritage sites and cultural collections of European importance, stimulate intercultural dialogue and social integration. The European Commission has proposed renewing the programme for the period 2007-2013 with a budget of 408 million euro, which will concentrate on three priorities: mobility of artists and cultural workers, mobility of works and intercultural dialogue.

Another programme with a bigger budget than Culture 2000 is the Media programme aimed at making the European audiovisual sector more competitive. The current programme, which runs until 2006 and has a budget of 513 million euro, is in two parts, Media Plus and Media Training. Between them, they help to provide training for professionals, develop production projects and enterprises, distribute cinema films and audiovisual programmes, promote European industry at home and worldwide, provide access to funding for small and medium-sized businesses in the audiovisual sector. The Commission has also proposed renewing the Media programme for the period 2007-2013 with a draft budget of just over one billion euro.

For the past few years the Commission has been preparing the post-2006 future of the Community action in the field of cultural cooperation. Evaluations and studies, as well as a public consultation organised in 2003, were a part of this preparation work. Moreover, in March 2004 the Commission adopted a Communication entitled „Citizenship in action“, setting out the guidelines for the future new generation programme intended to replace the current Community programme Culture 2000.

Ing. Katarína Krištofová

FMV

Externé doktorandské štúdium

3. ročník

DRUHY MEDZINÁRODNÝCH INVESTIČNÝCH ZMLÚV

Ing. Mgr. Katarína Lipková

Resumé

Príspevok má za cieľ priblížiť rôznorodosť a rastúci počet investičných zmlúv uzatváraných v posledných desaťročiach a vyzdvihnúť stupeň ich konzistentnosti vzhľadom na to, že sa do značnej miery prekrývajú. Možnými oblasťami, v ktorých sa medzinárodné investičné zmluvy prekrývajú, sú režimy najvyšších výhod a národného zaobchádzania aplikované po zriadení investície, obsiahnuté vo všetkých zmluvách tohto typu. Podpora a ochrana investícií zostáva prevažne obsahovou náplňou BITs a tých regionálnych dohôd, ktorých cieľom je vyšší stupeň ekonomickej integrácie (ako NAFTA). V skutočnosti všetky medzinárodné investičné zmluvy umožňujú rôzne druhy výnimiek z režimu najvyšších výhod a národného zaobchádzania a všeobecné výnimky týkajúce sa otázok národnej bezpečnosti. Mechanizmy riešenia sporov sú obsiahnuté vo všetkých zmluvách a vzťahujú sa na spory medzi štátmi. Mechanizmy na riešenie sporov medzi investormi a štátmi sú upravené len v bilaterálnych investičných zmluvách a niektorých regionálnych dohodách.

Summary

This article aims to point out the variety and growing number of investment treaties that have been concluded in the last decades and to stress the degree of their consistency considering their areas of overlap. The possible areas of overlap are the principles of national treatment and most favored nation treatment applied after the establishment of the investment, which can be found in all treaties of this type. The promotion and protection of investment remains to be covered primarily by BITs and those regional treaties which serve a higher level of economic integration (such as NAFTA). In fact all international investment treaties enable various exceptions relating to the issues of national security. Mechanisms of dispute settlement are present in all treaties and relate to state-to-state disputes. Mechanisms for investor-to-state dispute settlement are regulated only in bilateral investment treaties and some regional treaties.

EURÓPSKY POISŤOVACÍ VÝBOR

Zuzana Littvová

Abstract

The Comité Européen des Assurances (CEA) is the European insurance and reinsurance federation. It unites 32 national member associations and represents over 5000 European insurance companies. CEA represents the industry's views to European and international regulators and supervisors to ensure an appropriate regulatory framework and provides its members with a number of services.

CEA's policy is based on furthering private initiative and free competition. Its aims are representing the common interests of European insurers by promoting, defending and illustrating their views in international bodies; promoting qualified opinions in public or private, European and international, organisations with an insurance or reinsurance

involvement and encouraging cooperation between member national associations by supporting, at their request, a national cause when compatible with its position.

Via member national associations have to exchange information and experience between markets by undertaking studies in the interests of European insurance and reinsurance companies; improve the service to insureds and to develop insurance in Europe in response to company needs and advance the views of European insurers in economic and social debates where they have a legitimate interest.

SÚČASNÉ TRENDY VEREJNEJ POLITIKY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A V TALIANSKU - VO VZŤAHU K EURÓPSKEJ ÚNII

Silvia Luchetti - Naďa Štefkova

Abstrakt

O význame a prínose európskej integrácie sa vedú mnohé diskusie. Tieto diskusie a debaty nie sú orientované iba na spoločnú európsku politiku. Bohaté debaty a rozdielne názory sa dotýkajú v neposlednom rade i smerovania verejných politík jednotlivých európskych štátov. Otázky približovania verejných politík štátov vo vzťahu k integrujúcej sa Európe je veľmi aktuálna. V súčasnosti prekonáva Európska únia kvôli rozdielnym názorom na spoločnú európsku politiku vážnu krízu. Veríme, že bude úspešne vyriešená a diskusia privedie štáty k racionálnemu riešeniu.

Abstract

About importance and contribution of the European integration a lot of speeches were kept and solved. These discussions and speeches are not oriented only for common European politics. The rich debates and different opinions are discussed about aiming of public policies of the individual european states. The issues of the public states policies approaching in relation to the still integrated Europe is still actual. At the present time the European Union is getting over the serious crise because of different opinions for common european politics. We believe that the crises will be solved succesfully and discussion will lead the states to the rational solution.

OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V CHUDOBNÝCH ŠTÁTOCH AKO PREDPOKLAD ZNÍŽENIA CHUDOBY

Ing. Virginia Mafuta-DIYEZWA

Abstrakt

Nedostatok dreva na kúrenie v mnohých častiach Afriky sa môže zmierniť aspoň čiastočne vysadením stromov na spoločných pozemkoch, a to takých druhov, ktorých drevo sa bude môcť využívať. Ďalej je potrebné zabezpečiť systematické riadenie lesného hospodárstva. Chýbajú finančné prostriedky, aby táto úloha prešla na miestne spoločenstvá. Cieľom je obmedziť likvidáciu lesných porastov so zreteľom len na najzákladnejšie potreby zabezpečenia energie, bez poškodzovania životného prostredia a podporovať rozvoj vidieckeho regiónu ako faktor boja proti chudobe. Na to je potrebné stanoviť opatrenia na zabezpečenie jednotlivých priorít a tak postupne zlepšovať sociálno-ekonomickú úroveň života obyvateľov na vidieku a v mestách. Ide o to, aby dediny mali zabezpečený prístup k elektrickej energii, pitnej vode, cementu, školstvu atď. Prioritou by malo byť postupné znižovanie existujúceho rozdielu v spôsobe života v mestách a na dedinách. V mestách je život v porovnaní so životom na dedine oveľa lepší (disparita). Túto situáciu môžeme vyriešiť politickou a ekonomickou decentralizáciou a rozumným rozdelením tovarov a služieb v krajine. Krajina ako Angola, ktorá je druhým najväčším vývozcom ropy v Afrike, by takéto problémy nemala mať.

Okrem opatrení zavedených s cieľom zabrániť ďalšiemu ničeniu lesov musia africké vlády uskutočniť celý rad krokov spomenutých vyššie a musia si uvedomiť, že nič sa nezmení, ak sa nezlepšia sociálno-ekonomické podmienky obyvateľov. Musia tiež smerovať politiku na rozvoj vidieckeho regiónu.

Abstract

Lack of wood for heating in many areas of Africa may be alleviated by planting trees on common lands, in particular those ones which are appropriate to be used for this purpose. In this connection, it is important to stress that a systematic control of forestry management is necessary. However the right solution to avoid deforestation in those areas is the provision of electricity, potable water, cement, education etc... to the rural populations.

In the cities, compared to villages, the situation is much better. For this reason, we believe that political and economic decentralization and adequate distribution of goods and services as well as good governance may help to reduce substantially poverty in the country, in particular in rural areas. In this regard, a country like Angola, as second largest exporter of oil in Africa after Nigeria, normally its government should be in position to combat poverty. In this context, in order to prevent further destruction of forests, the African governments should implement all measures mentioned above.

INŠTITÚCIE EURÓPSKEJ ÚNIE V KONTEXTE ZMLUVY O ÚSTAVE PRE EURÓPU

Mgr. Boris Mattoš

Abstrakt

Počas uplynulých pätnástich rokov dejín Európskej únie sa európske zmluvy niekoľkokrát revidovali. Každá revízia bola pripravovaná medzivládnu konferenciou, na ktorej sa vždy na niekoľko mesiacov zišli zástupcovia vlád členských štátov. Európska únia je teda v rámci svojej povojnovej histórie založená na viacerých zmluvách, ktoré boli uzatvorené v rozličných časových obdobiach. Aj preto je dnes štruktúra Európskej únie ťažko pochopiteľná.

Východiskom pre ústavnú reformu Európskej únie sa stala Deklarácia o budúcnosti Európskej únie prijatá na summite v Nice v decembri 2000. Jedným z prvoradých cieľov bolo väčšie priblíženie Európskej únie k občanom Európy, pokus o odstránenie imidžu byrokracie, ktorý si Európska únia v priebehu rokov vybudovala a v neposlednom rade zjednodušenie základných zmlúv o EÚ tak, aby boli zrozumiteľnejšie a aby sa nezmenila ich podstata. V každom prípade zámer venovať sa týmto problémovým oblastiam treba oceniť.

Autor si po úvodnom vstupe charakterizujúcom stručnú chronológiu vzniku Zmluvy o Ústave pre Európu všíma zmeny v jej inštitucionálnej štruktúre v týchto inštitúciách: Európsky parlament, Európska rada, Rada ministrov, Európska komisia, Minister zahraničných vecí, Súdny dvor EÚ, Európska centrálna banka, Dvor audítorov, Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor.

Summary

During the last fifteen years of the history of the European Union have been the European Treats many times adjusted. All revisions were prepared through the intergovernmental conference, there for special time met delegates of governments of the EU-member states. The European Union was under the post-war history founded on many treats, ratified in diverse time period. This is the reason for the difficult understanding of the her structure as well.

Basis for the constitutional reform of the European Union was the Declaration about the future of the European Union adopted on the summit in Nice in December 2000. One of the primary goals was bringing the European Union closer to the EU-citizens, an experiment to eliminate an image of bureaucracy and last but not least simplification of the basic treats of the European Union.

The author of the article after the introductory presentation of the chronology of the establishment of the Treaty about the Constitution for Europe presents the changes in the institutional structure in these EU-institutions: The European Parliament, The European Council, The Council of Ministers, The European Commission, The Minister of Foreign Affairs, The Court of Justice, The European Central Bank, The Court of Auditors, The Committee of the Regions and The Economic and Social Committee.

Mgr. Boris Mattoš

Katedra diplomacie a medzinárodných vzťahov

USA VS ČÍNA – PRINESIE NOVÉ STOROČIE ZMENU GLOBÁLNEHO EKONOMICKÉHO LÍDRA?

Ing. Ivan Matúšek

Abstract

Two hundred years ago, Napoleon warned to „Let China sleep, for when she wakes, she will shake the world“. In terms of being a major force in the global economic and financial landscape, China was indeed asleep for much of the past 20 years. But times have changed. China has now awoken, and true to Napoleon's warning, China's increasing economic prominence is indeed shaking the world. The Chinese economy has become one of the world's leading growth engines, with the GDP growth averaging over 8 percent per annum in the past two decades. China has also become a magnet for foreign direct investments, with annual FDI inflows larger than any other economy in the world. This article describes the current situation on the foreign exchange market, especially the influence of China's foreign exchange regime on the US current account deficit. Currently, the US is accusing the Chinese representatives of the Chinese currency exchange rate having a negative impact on the bilateral trade deficit. If China was a small emerging-market economy undergoing major structural reforms, no one would pay that much attention or feel threatened by it. But when a country with a 1.3 billion population undergoes major structural changes, inevitably there will be spillover effects into other countries. In many respects, the rise of China represents a major exogenous shock to the world economy, and whenever a shock of this size has to be absorbed, there will be some participants who will benefit and some who are negatively effected. Those who are negatively effected will blame China for the loss of jobs, and politicians will respond by calling for remedial action in the form of tariffs and quotas. The US is one of the countries that are effected the worst by China's economy expansion. China, and other Asian countries, has become a major trade partner in international business for the US and almost 40 percent of the current trade deficit of the US is booked with Asian countries. Therefore, the US makes pressure on many Asian central banks to let float or to let to revalue their currencies in order to narrow the US trade deficit gap. It is difficult to say whether the revaluation of the Chinese currency will have a positive impact on the bilateral trade deficit. There is issues that should be answered before China decides to float or revalue its currency: is the Chinese yuan seriously undervalued?; if so, by how much is it undervalued?; when should the revaluation take place?; what are the major risks for China and the entire Asian region if it revaluated?. But it is true that the artificially maintained exchange rate of the Chinese yuan is a significant advantage in the international trade, but there are also other factors that should be taken into consideration. China is implementing the phenomen called "globalization" and with respect to this trend they can compete with the US mostly with their low labor costs. The labor is cheap and also very skilled. A revaluation would not effect the competitiveness of the Chinese production on the US market, because of lower labor costs, implementation of imported know-how and effective absorption of the FDIs. China's growth will depend in the future on effective utilization of sophisticated technologies imported from developed countries and turning it into benefits for China's economy. The negative effect of China's economy "boom" on the US labor market is evident, but the US needs deep structural reforms in the social system (that has become too costly) and in its budget policy. The current internal and external imbalances in the US have become a "nightmare" for the further performance of the US dollar. Although China is one of the major investors into the US Treasury bonds, the criticism of the US is growing. Seven years ago, during the Asian financial crises, the US admired the Chinese authorities for keeping the currency stability of the yuan that helped to overcome the

consequences of the currency devaluations in Asia. But, at the present time, the same country that admired the Chinese for their exchange rate policy tries to convince them, that their currency has a damaging impact on their economy as a whole and on dollar's value. The Chinese representative are cautious with a revaluation of the yuan, the impact on the Chinese economy is not clear, and it is neither an absolute solution for the US current account deficit.

REGIONÁLNA POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE, JEJ OPODSTATNENOSŤ A VÝZVY PRE NOVÉ PROGRAMOVACIE OBDOBIE

Ing.Miškovičová, Dana

Abstrakt

Európska únia sa v súčasnosti nachádza v diskusii svojho ďalšieho smerovania, čo sa priamo prejavuje aj v živej debate o budúcnosti regionálnej politiky. Môj príspevok sa snaží definovať regionálnu politiku a región v ponímaní kontexte EÚ. Ďalej sa venuje ekonomickej opodstatnenosti regionálnej politiky (Krugman, Venablesov model), pričom si kladie otázky, či existujú v rámci EÚ ekonomické rozdiely, regionálne disparity, ktoré sú netolerovateľné, či je opodstatnený štátny zásah do fungovania voľného trhu za účelom dosiahnutia rovnováhy a či zásah má byť realizovaný národným štátom alebo centrálne z pozície EÚ. Spoločný trh, ktorý Európska únia integráciou dosiahla, implikuje zvýšenú potrebu vyrovnávania rozdielov a navyše všetky tri Kohézne správy, vyhotovené Európskou komisiou, tieto rozdiely na úrovni regiónov potvrdzujú. Pri otázke rozsahu poskytovanej podpory z rozpočtu EÚ, príspevok stručne charakterizuje zmeny regionálnej politiky nasledujúce obdobie 2007 – 2013, v ktorých môžeme oproti ostatným obdobiam sledovať trend koncentrácie pomoci k najzaostalejším regiónom (podľa návrhu EK pripadá na nový cieľ 1: 78,54% celej pomoci) a načrtáva aj riziká, ktoré vyplývajú z Dowsovej teórie, keď politické rozhodnutia politikov pripomínajúce trhové správanie jedinca a dosiahnutie kompromisov podlieha vôli záujmu „veľkých hlasov“. Regionálna politika sa tak stáva politickým nástrojom procesu integrácie v rukách politikov. Táto debata a rozhodnutia v Rade EÚ dostávajú ešte ostrejšiu podobu ak ju vidíme v kontexte finančnej perspektívy pre nasledujúce 7 ročné obdobie, kde sú konfrontované záujmy nových krajín EÚ, netto poberateľov so záujmami starých krajín a netto platiteľmi. Jedine komplexný pohľad na regionálnu politiku, ktorá bude silnejšie potláčať rozdiely medzi bohatšími a zaostalými regiónmi, má šancu na úspech. Aktuálne rokovania o financovaní EÚ budú jedným z kameňov úrazu, ktorý rozhodne o ďalšom smerovaní EÚ a testom prijímania politických kompromisov po prvýkrát v rámci EU 25 v takomto rozsahu závažnosti.

Summary

There is a lively debate on the future of the Regional Policy of the European Union. This article provides the definition of the regional policy itself and the definition of region in the EU context. Further follows the description of the economic justification of regional policy according to the Krugman, Venables model and by asking, whether there are intolerable economic disparities existing within Europe. What kind of justification for the state intervention the free market is applicable and whether this intervention should be realised by the national or central – European level. Common market, which has been achieved by the EU integration, implies the need for the balancing of disparities and moreover three Cohesion

reports, presented by the European Commission, prove existence of discrepancies. Answering the question about a volume of the structural support, article provides the brief characteristic of the changes in the next programming period 2007 – 2013 in the regional policy. We can observe the concentration of the support for the least developed regions (new Aim 1 becomes 78.54% of the whole support) in the EC proposal. Further, authors describes the risks resulting from the Dows's new political economy theory according to which politicians act as individuals on the free market. Reaching a compromise underlies to interests of the “big votes” and regional policy can be in the current EU policy systems used as a tool for the EU integration process in the hands of politicians. The debate becomes a special heated up facet when we start to speak about the financial framework for the forthcoming seven years period. Author recommends a coherent attitude to the regional policy and concentration of the financial instruments regarding the next programming period in the regional policy field. The current political decisions about EU financing might be crucial for the EU and a test for the compromise on the EU 25 level.

MÉDIÁ AKO SÚČASŤ POLITIKY NA VYTVÁRANIE IMIDŽOV MEDIA AS COMPONENT OF IMAGE-MAKING POLICY

PhDr. Izabela Nagyová

Abstract

This article includes selected case studies that exemplify the way of image-making by political representatives in terms to strengthen the US foreign policy and economic influence in the world. The time scope of events is limited by presidencies of two Republican Presidents: Ronald Reagan a George W. Bush. The findings of this material are based on books of American journalist Mark Hettrsgaard *On bended knee, The Press and the Reagan Presidency* (Farrar Stauss Giroux, 1988), Czech writer Oskar Krejčí *Mezinárodní politika* (Ecopress, 2nd Edition, Praha, 2001) and articles published by foreign correspondents in Slovakia and abroad. Examined documents and updated interviews with American journalists include news and opinion elements as well.

Abstrakt

Tento príspevok obsahuje vybrané prípady, ktoré ilustrujú spôsob vytvárania imidžu USA a ich popredných predstaviteľov s cieľom upevnenia zahraničnopolitických a ekonomických záujmov tejto veľmoci vo svete. Časový rámec udalostí je ohraničený obdobiami prezidentovania dvoch republikánskych šéfov Bieleho domu Ronalda Reagana a Georga W. Busha. Zistenia tohto odborného materiálu vychádzajú z kníh amerického publicistu Marka Hettrsgaarda *On bended knee, The Press and the Reagan Presidency* (Farrar Stauss Giroux, 1988), českého autora Oskara Krejčího *Mezinárodní politika*, (Ecopress, 2. vydanie, Praha, 2001) a článkov, ktoré zaznamenali zahraničnopolitickí novinári v slovenskej a zahraničnej tlači. Jednotlivé materiály, ktoré autorka preštudovala a osobné rozhovory s poprednými americkými žurnalistami obsahujú zo žánrového hľadiska nielen spravodajské, ale aj komentatívne prvky.

PhDr. Izabela Nagyová,
Fakulta medzinárodných vzťahov
Ekonomickej univerzity v Bratislave

**VÝBER OPTIMÁLNYCH MONETÁRNYCH CIEĽOV PRE EURÓPSKU
CENTRÁLNU BANKU
THE CHOICE OF OPTIMAL MONETARY OBJECTIVES FOR THE EUROPEAN
CENTRAL BANK**

Marianna Neupaverová

Abstrakt

Na prelome 80.-tych a 90.tych rokov mnohé z centrálnych bánk vo vyspelých krajinách zanechali používanie menových agregátov ako sprostredkujúceho cieľa monetárnej politiky. Následne ich makroekonomické výsledky boli a stále sú priaznivejšie. Avšak Európska centrálna banka inšpirovaná niekdajšou politikou Bundesbanky pokračuje naďalej v používaní menových agregátov a jej makroekonomické úspechy sú podstatne horšie a nepriaznivý je aj ich trend.

Summary

Monetary policy has adopted some changes during last two decades. In the past, it was supposed that monetary policy can apply several monetary instrument, several operation objectives or intermediary objectives and through them different final goals can be fulfil, e.g. sufficient economic growth, low unemployment, price stability, equilibrium balance of payment, stable exchange rate, etc.

However, present evolution of economic phenomenon contest utility of some instruments and objectives for the reasons of monetary policy and on the contrary, other instruments and objectives or goal are underlined. Application of direct or administrative, directive monetary tools was contested already long time ago. Utility of minimal reserves has only small, complementary importance during last years and it is supposed that neither in the future their function will not change. Limitation of the activity of monetary policy is obvious also on the site of operational, intermediary as well as final objectives.

Application of monetary aggregates is in the most of central banks in developed countries very rare. However, European Central Bank (ECB) is the exception in this case. Is it beneficent for the Eurozone? Several statistical studies prove that macroeconomic results of countries using monetary aggregates are not very positive and their tendency in medium term is even worse. Countries that have adopted inflation targeting, it means policy that target inflation directly, without using of monetary aggregates, have significantly better macroeconomic results.

At present, some economists believe that monetary policy has the only capacity – to control price stability. The problems of economic growth and of unemployment are considered to be much more voluminous and they should be treated by other economic policies and structural measurements. Yet, also in this case some exceptions can be found. E.g. Federal Reserve System (Fed) in the USA targets equivalently: inflation, economic growth, and unemployment. Are these specific approaches of the ECB and the Fed appropriate? Do they bring desired results?

**BROWNFIELDS JAKO NÁSTROJ EKONOMICKÉHO ROZVOJE,
POLITICKÉ PŘÍSTUPY USA A VYBRANÝCH ZEMÍ EU
BROWNFIELDS AS A TOOL OF ECONOMIC DEVELOPMENT,
POLITICAL APPROACHES IN USA A SELECTED EU COUNTRIES**

Jiří Novosák

Abstrakt

Ekonomické a společenské procesy probíhající na různých geografických úrovních vytváří základní předpoklady pro existenci ploch, které ztratily svou původní funkci. Nový rozvoj brownfields je vnímán jako žádoucí z ekologických, ekonomických a sociálních důvodů a řada autorů považuje regeneraci brownfields za jeden ze základních indikátorů udržitelného rozvoje. Relevantní role je obecně připisována veřejnému sektoru.

Tento článek nabízí úvodní představení politiky regenerace brownfields ve třech vybraných zemích (USA, Německo, Anglie) a to v kontextu vytvářené české politiky. Článek tvrdí, že geografické, socio-ekonomické a historické předpoklady jednotlivých zemí ovlivňují jejich politiku regenerace brownfields. Toto tvrzení je dokumentováno analýzou tří aspektů politiky regenerace brownfield - definice pojmu brownfield, právní rámec problému, nástroje na podporu nového rozvoje brownfields. Současně byla identifikována konvergence politických přístupů zájmových zemí. Výsledky analýzy jsou diskutovány v souvislosti s otázkou: "Jaká je budoucnost brownfields v České republice?"

Abstract

Economic and societal processes proceeding at different geographical scales create fundamental conditions for existence of sites, which have lost their original function. The redevelopment of brownfields is perceived to be required from ecological, economic and social reasons and many authors count the redevelopment of brownfields among fundamental indicators of sustainable development. A relevant role is generally ascribed to the public sector.

This paper offers an introduction to the brownfield regeneration policy of three selected countries (USA, Germany, England) in the context of an evolving Czech policy. It claims that geographical, socio-economic and historical conditions of the particular states influence their brownfield regeneration policy. This contention is documented in the analysis of three aspects of a brownfield regeneration policy - definition of the term brownfield, legal framework of the problem, tools to promote the redevelopment of brownfields. Simultaneously, a convergence of the countries' political approaches was identified. Results of the analysis are discussed in relation to the question: "What is the future of brownfields in the Czech Republic?"

Mgr. Jiří Novosák

Ostravská univerzita,

Přírodovědecká fakulta,

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Chittusiho 10

710 00 Ostrava

tel.: +420596160807

email: j.novosak@centrum.cz

Abstrakt

Poľnohospodárstvo bolo vždy jedným z najdôležitejších faktorov európskeho ekonomického, sociálneho a kultúrneho života Európy. Európske poľnohospodárstvo má svoju špecifickú povahu a charakter s ohľadom na jeho teritoriálne pokrytie (viac ako 40% výmery EÚ), rôznorodosť európskych poľnohospodárskych výrobkov, existenciu rôznych regiónov so špecifickými vlastnosťami, veľké množstvo tzv. rodinných fariem s malou priemernou veľkosťou a stále sa posilňujúce postavenie farmárov a poľnohospodárskeho sektoru vo všeobecnosti. Poľnohospodárstvo má aj sociálny rozmer, nakoľko zamestnáva, aj napriek výraznému poklesu (20% podiel poľnohospodárstva na celkovej zamestnanosti EÚ pred 50 rokmi), 10,4 milióna ľudí, čo predstavuje 7% z celkového počtu pracovných síl v EÚ v porovnaní s 2,5% v USA. Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) EÚ je najstaršia a najkomplexnejšia spoločná politika vytvorená na úrovni EÚ pre všetky členské štáty. Zrodila sa pred 50 rokmi a formálne bola sformulovaná v roku 1957 ako jeden z kľúčových elementov 1. Rímskej zmluvy. Začala sa uplatňovať od roku 1962, ale v 80 rokoch sa stala obeťou svojho vlastného úspechu. Na začiatku bola táto politika založená na stimulácii produkcie z dôvodu nedostatku základných potravín v Európe po vojne s cieľom zabezpečiť potravinovú sebestačnosť. Začala však pripomínať masovú sociálnu politiku. Stala sa najnákladnejšou, politicky najcitlivejšou a najkonfliktnejšou politikou, pričom začala zároveň vystupovať ako jedna z najväčších prekážok rozšírenia EÚ. Reforma sa stala nevyhnutnosťou. Prvá reforma z roku 1992, tzv. McSharryho reforma, priniesla prvé opatrenia na potlačenie produkcie. Druhý reformný balík priniesla Agenda 2000, ktorá pokračovala v krokoch predchádzajúcej reformy s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ na domacom a zahraničných trhoch. Zaviedla aj druhý pilier SPP zameraný na rozvoj vidieka. Za najradikálnejšiu reformu sa považuje posledná tzv. Fischlerova reforma z roku 2003, nakoľko úplne zmenila spôsob podpory pre tento sektor a presmerovala ju z podpory nadprodukcie na trhovo orientovanú SPP s dôrazom na životné prostredie, ktorá je zameraná na efektívne a udržateľné poľnohospodárstvo. Zároveň prebiehali jedinečné rokovania o pristúpení s 10 novými krajinami, ktoré zvýšili počet farmárov zo 7 na 11 miliónov a celková využívaná poľnohospodárska pôda vzrástla o 38 miliónov hektárov na 130 miliónov hektárov v súčasných 25 členských štátoch. Slovenskí farmári budú profitovať z väčšej finančnej podpory, ktorá im napomôže v transformačnom procese, ale do budúcnosti sa stane rozhodujúcou vlastná iniciatíva s cieľom zvýšenia ich konkurencieschopnosti nielen v oblasti cien, ale aj kvality poľnohospodárskych produktov. Budúcnosť efektívneho slovenského poľnohospodárstva a vyššia kvalita vidieckeho života je založená na zmene orientácie smerom k ekologickému a multifunkčnému poľnohospodárstvu.

Abstract

Agriculture has always played an important role in the economic, social and cultural life of Europe. The European agriculture has its specific features resulting from the territorial coverage of 40% of the total EU area, many different European agricultural products, existence of different regions with specific characteristics, great amount of so called family farms with low average size and everlasting growing influence of farmers and agricultural sector in general. Agriculture has also a social dimension due to the fact that it is employing 10,4 million of people representing 7% of the total EU labor force in comparison with 2,5% in

the USA. The EU Common Agricultural Policy (CAP) is the oldest and most complex common policy created at the EU level for all member states. It was born 50 years ago and formally formulated in 1957 as one of the key elements of the Rome Treaty. The implementation started in 1962, but in the 80s it became the victim of its own success. In the beginning the policy was based on stimulation of production due to the after war shortage of basic foodstuffs in Europe with the desire to guarantee self-sufficiency. But it started to resemble a massive social policy. It became the most expensive, politically sensitive a conflicting policy and at the same time it started to pose as one of the biggest obstacles of the integration process. The reforming process was inevitable. The first reform in 1992, so called McSharry reform, brought the first measures for production suppression. The second reforming package came with Agenda 2000 which continued in the previous reform steps with the aim to increase EU competitiveness on domestic and world markets. The second pillar of the CAP focused on rural development was introduced. As the most radical is considered the last so called Fischler reform from 2003 as it completely changed the way of support for this sector and shifted it from support for over-production towards a market-oriented and environmentally-friendly CAP geared to efficient and sustainable farming. At the same time the EU was undergoing the unique integration negotiations with 10 new countries and so increasing the number of farmers from 7 to 11 million and the total utilized agricultural area raised by 38 million hectares to 130 million hectares in today 25 member states. The Slovak farmers will benefit from larger envelope of financial support which will help them in the transformation process, but essential for the future will be their own initiative in order to increase their competitiveness not only in the area of prices, but also quality of agricultural products. The future of the effective Slovak agriculture and higher quality of rural life is based on the shift of its orientation towards ecological and multifunctional agriculture.

REGIONÁLNA POLITIKA A ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA V SR

Ing. Roden Oravec

Abstrakt

Regionálna politika sa vo všeobecnosti interpretuje ako koncepcná a cieľavedomá činnosť usilujúca o elimináciu negatívnych dôsledkov teritoriálne nerovnomerného rozvoja a nerovnomerne prebiehajúcich štrukturálnych zmien. Môžeme ju definovať aj ako súbor opatrení, rozvojových aktivít, programov a krokov uskutočňovaných štátom, územnými samosprávami a inými organizovanými záujmovými skupinami na miestnej a regionálnej úrovni s cieľom dosiahnuť regionálny rozvoj prostredníctvom inštitucionalizovaného systému regionálnej politiky. Nositeľmi regionálnej politiky sú v SR jednotlivé samosprávne kraje – vyššie územné celky (VÚC). Napriek vysokému stupňu decentralizácie pretrvávajú v regionálnom rozvoji isté rezervy, ktoré neumožňujú naplno využiť potenciál samotných VÚC. Aktuálne riadenie finančnej pomoci na národnej úrovni je administratívne náročné a často neefektívne. Výhodou takéhoto postupu by bolo rozhodovanie o projektoch priamo v teritóriu ich implementácie.

Ing. Roden Oravec

EU v Bratislave

Fakulta medzinárodných vzťahov, KD a MV

DOPAD ZAČLEŇOVÁNÍ ČR DO EÚ NA REGULACI A OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Ing. Tomáš Paleta

Abstrakt

Tento článek je zaměřen na regulační politiku a ochranu hospodářské soutěže ve vztahu k procesu přistoupení k Evropské unii. Vzhledem k přistoupení k EU, musel být musel být harmonizován český právní rámec s právem evropským, a to ovlivnilo v podstatě všechny ekonomické subjekty. Změna soutěžního práva, konkrétně Zákona o ochraně hospodářské soutěže, změnila podmínky spojování společností, a přinesla další podružné změny. Také další regulační orgány, jako Český telekomunikační úřad, Česká centrální banka a Energetický regulační úřad musely podniknout přípravy na odlišný regulační režim v EU. Tento článek analyzuje a popisuje chování regulátorů a regulovaných v letech, které předcházely vstupu do Evropské unie.

Abstract

This paper focus on Czech regulatory policy and protection of economic competition in relation to process of accession to the European union. Due to accession to the EU, Czech legislative framework had to harmonize with the European law, and it affected nearly all of economical subjects. Change of competition law, concretely The Act on the Protection of Competition No 143/2001, changed the conditions of joining of companies, and includes many other subsidiary changes. Also others regulatory institutions, such as , Czech Telecommunication Office, Czech Central Bank and The Energy Regulatory Office, had to prepare to different regime of regulation in the EU. Aim of this article is to analyze and describe the behavior of regulators and regulated in the years which forgo the admission to European union.

Ing. Tomáš Paleta

Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky

Ekonomicko-správní fakulta MU v Brně

Lipová 41A

602 00 Brno

E-mail: paleta@econ.muni.cz

Summary

Countries and regions need assistance in overcoming these structural deficiencies and in developing their comparative advantages in order to be able to compete both in the internal market and outside. Equally, people need to be able to access education and training in order to develop their capabilities wherever they live. EU cohesion policy was strengthened some 15 years ago at the time the single market project was initiated precisely to meet these parallel needs. Such assistance is even more important now in the face of the widening of disparities which enlargement entails.

If the EU is to realise its economic potential, then all regions wherever they are located, whether in existing Member States or in the new countries about to join, need to be involved in the growth effort and all people living in the Union given the chance to contribute. The cost of not pursuing a vigorous cohesion policy to tackle disparities is, therefore, measured not only in terms of a loss of personal and social well-being but also in economic terms, in a loss of the potential real income and higher living standards. Given the interdependencies inherent in an integrated economy, these losses are not confined to the less competitive regions or to individuals who are not working or who are in unproductive jobs but affect everyone in the Union.

Strengthening regional competitiveness throughout the Union and helping people fulfil their capabilities will boost the growth potential of the EU economy as a whole to the common benefit of all. And, by securing a more balanced spread of economic activity across the Union, it will reduce the risk of bottlenecks as growth occurs and lessen the likelihood of inflationary pressure bringing growth to a premature end. It will equally make it easier to sustain the European model of society and to cope with the growing number of people above retirement age and so maintain social cohesion.

**MALÉ A STREDNÉ PODNIKY NA SLOVENSKU A RAST ICH
KONKURENCIESCHOPNOSTI
SMALL AND MEDIUM SIZED ENTREPRENEURSHIP IN SLOVAKIA AND THE
GROWTH OF ITS COMPETITIVENESS**

Ing. Adrián Pavlík

Abstrakt

Globalizačné a integračné procesy vo veľkej miere ovplyvnili podnikateľské prostredie takmer na celom svete. Jedným z dôležitých hospodárskych priestorov, ktoré prešli, alebo ešte aj v súčasnosti prechádzajú procesom transformácie a bazálnej reorganizácie z ekonomického hľadiska hlavne v podnikateľskom prostredí je stredná a východná Európa. Slovensko ako trh a ako produkčná lokalita a podmienky pôsobenia v tomto priestore sa v ostatných rokoch značne zmenili. Sektor MSP, rovnako ako aj klasické podnikanie v podmienkach voľného trhu sú na Slovensku ešte mimoriadne mladé, dôsledkom čoho je možné badať nedostatky v oblastiach ako sú nedostatočne odborne kvalifikovaný manažment firiem, komplikovaná a nepružná organizácia, nízka schopnosť inovácie, nedostatočná schopnosť aplikovať nové poznatky a technológie do praxe, nedostatočná orientácia a tlak na kvalitu, nízka morálka v ekonomických procesoch, prekážky voľného vstupu do podnikania, administratívne zasahovanie do prostredia deformujúce rovnoprávnosť subjektov pôsobiacich v danom prostredí, etika a kultúra podnikateľa. Podniky, ktoré nebudú schopné pružne reagovať a spoluvytvárať nové aspekty podnikania budú vytlačené na okraj ekonomickej atraktívnosti a väčšina z nich bude nútená zaniknúť.

Abstract

Slovak small and medium companies are operating mainly on a local space, but this local area is a peace of common European market, with all components of business environment and mainly with super competitiveness, which is one of the most important components of the globalization. The growth of competitiveness in European Union as in an important strategically geopolitical space would have his base mainly in common European legal, regulative and technical frame. The sector of small and medium sized entrepreneurship and its development is a significant arrow of the economical and also social and cultural movement of the country. The process of reaching the competitiveness in SME is necessary for the rules of SME's as the producer of GDP, as the employer and as the major form of doing business in the national economic. Very important in this content is the healthy of the business environment, which is the external factor of growth of the competitiveness in the company. The main components of this environment are the legal rules, the taxation, low bureaucracy, low corruption, the access to finance. Entrepreneurship is a continual process. Small and medium sized companies are the most flexible elements of the economic space. This attribute designates them to be the leader in process of innovation as well the leader in the growth of competitiveness.

Kontaktná adresa:

Ing. Adrián Pavlík
Ekonomická univerzita v Bratislave
Obchodná fakulta
Katedra služieb a cestovného ruchu
e-mail: adrian.pavlik@pobox.sk

EURÓPSKA ÚNIA REGIÓNOM
EUROPEAN UNION FOR THE REGIONS
L' UNION EUROPEENNE POUR DES REGIONS

Ing. Jana Piliarová

Resumé

Európska regionálna politika sa považuje za politiku solidarity. Viac ako tretina rozpočtu Európskej únie slúži na zmiernenie rozdielov v rozvoji jednotlivých regiónov a nerovností v postavení svojich občanov.

Cieľom regionálnej politiky únie je prispievať k rozvoju zaostávajúcich regiónov, k reštrukturalizácii úpadkových priemyselných oblastí, k ekonomickej diverzifikácii vidieckych oblastí, kde je poľnohospodárstvo na ústupe, či k revitalizácii zanedbaných mestských štvrtí. Pritom sa kladie dôraz na tvorbu pracovných miest. Cieľom je teda zlepšiť stav ekonomickej, sociálnej a územnej „súdržnosti“ únie.

Summary

European regional policy is a policy promoting solidarity. It allocates more than a third of the budget of the European Union to the reduction of the gaps in development among the regions and disparities among the citizens in terms of well-being. The Union seeks to use the policy to help lagging regions to catch up, restructure declining industrial regions, diversify the economics of rural areas with declining agriculture and revitalise declining neighbourhoods in the cities. It sets job creation as its primary concern. In a word, it seeks to strengthen the economic, social and territorial “cohesion” of the Union.

Le Abrégé

La politique régionale européenne est une politique de solidarité. Elle consacre plus du tiers du budget de l' Union européenne à la réduction de écarts de développement entre les régions et des disparités de bien-être entre les citoyens. Par le biais de cette politique, l' Union veut contribuer au rattrapage des régions en retard, à la reconversion des zones industrielles en crise, à la diversification économique des campagnes en déclin agricole ou encore à la revitalisation des quartiers déshérités des villes. Avec pour préoccupation majeure la création d'emplois. En un mot, il s'agit de renforcer la « cohésion » économique, sociale et territoriale de l'Union.

Ing. Jana Piliarová

Externé doktorandské štúdium

1. ročník

Fakulta medzinárodných vzťahov

Ekonomická univerzita v Bratislave

RIZIKOVÝ KAPITÁL V MEDZINÁRODNOM POHYBE KAPITÁLU

Ing. Andrej Piovarči

Abstrakt

Príspevok sa venuje úlohe rizikového kapitálu v rámci medzinárodného pohybu kapitálu. Autor uvádza významné lokálne špecifiká rizikového kapitálu. Vývoj lokálnych trhov s rizikovým kapitálom je do veľkej miery ovplyvnený právnymi systémami príslušných krajín. Rizikový kapitál však i významne prispieva k medzinárodnému pohybu kapitálu nepriamym spôsobom. Rizikový kapitál pomáha firmám dosiahnuť kritéria vstupu na verejný trh - burzu a týmto spôsobom zvyšuje likviditu finančného trhu. Firmy podporované rizikovým kapitálom zvyknú častejšie umiestňovať svoje akcie (IPO) na zahraničných burzách. Ako príklad sú diskutované holandské firmy, ktoré uvádzajú svoje akcie na americký Nasdaq. Tiež faktor výskumu a vývoja a zameranie sa na vysoké technológie sú uvedené. Touto cestou rizikový kapitál podporuje globálnu konkurencieschopnosť firiem a v dlhom období prináša likviditu do medzinárodného obchodu a pohybu kapitálu.

Summary

The article discusses the role of venture capital in the international capital movement. Author argues that venture capital still has important local features. The legal frame of the country influences the success of the development of the local venture capital market. But there is also strong contribution to the international capital movement in an indirect way. Venture capital helps firms to match the criteria for entering the stock exchange and in this way helps to increase the liquidity of the financial market. Venture backed companies tend more often to make their initial public offering on the foreign stock exchanges. As examples are discussed Dutch companies, which trade their shares on the American NASDAQ. Also the factor of research and development and focus on high-tech branches is mentioned. In this way venture capital promotes the global competitiveness of the companies and in the long run provides liquidity to the international trade and capital movement.

REGIONÁLNE DISPARITY V EURÓPSKEJ ÚNII

Jozef Porubský - Marek Sobola

Abstrakt

So vstupom Slovenska do Európskej únie sa aj pre regióny nášho štátu otvorili nové možnosti ďalšieho rozvoja. Znižovanie rozdielov medzi regiónmi a znižovanie hospodárskej a sociálnej zaostalosti je cieľom jednotnej regionálnej politiky Európskej únie. Jej realizácia je úlohou jednotlivých členských štátov, ako aj Európskej únie ako celku. Regionálna politika je spôsobom, ktorým Európska únia poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom, pomáha pri konverzii problémových priemyselných oblastí, pri regenerácii spustnutých častí miest, pri modifikácii vidieckych oblastí s upadajúcim poľnohospodárstvom.

Abstract

By the input of Slovakia to European Union have regions of our state open possibilities for next development. The target of common regional policy of European Union is decreasing contrasts between regions and decreasing economic and social backwardness. Its realization is task an individual member states, as well as European Union as unit. Regional policy is style, which European Union provides support for backward regions, helps near conversion troubleshooting industrial areas, near recovery dissipated areas of towns, near modification of rural areas with retrograde agriculture.

Ing. Jozef Porubský

Katedra regionálneho rozvoja
FEŠRR SPU v Nitre
jozef.porubsky@uniag.sk

Ing. Marek Sobola

Katedra trvalo udržateľného rozvoja
FEŠRR SPU v Nitre
mareksobola@yahoo.de

KOMPARATÍVNE A KONKURENČNÉ VÝHODY V NOVEJ EKONOMIKE COMPARATIVE AND COMPETITIVE ADVANTAGES IN NEW ECONOMY

Nikoleta Puchá

Abstrakt

Znalosti a vedomosti nemôžeme už rozdeliť na tuzemské a zahraničné, na národné, alebo medzinárodné. Znalosti sa postupne stávajú najdôležitejším faktorom úspechu a tým vzniká jediná svetová ekonomika, aj keď jednotlivé organizácie môžu pôsobiť v národnom, regionálnom, alebo lokálnom meradle. Nová ekonomika je celá o ekonomickej dynamike a súťaži, v podstate je symbolizovaná rýchlo rastúcimi, podnikavými spoločnosťami s vlastnými charakteristickými znakmi. Schopnosť spoločností inovovať a prísť na trh rýchlejšie sa stáva veľmi dôležitým určujúcim činiteľom konkurenčnej výhody. V starej ekonomike prakticky všetky ekonomické transakcie vyžadovali presun fyzických tovarov a papierových záznamov, a často vzájomnú interakciu. V novovznikajúcej digitálnej ekonomike bude podstatná časť obchodných ako aj vládnych transakcií riadená a vedená cez digitálne elektronické prostriedky.

Abstract

In this article we identify term “new economy in global environment”. We determinate the factors of new economy from macro and micro economy view. We describe the Lisbon strategy, which must be realized by government in order to support the transfer “the old economy” on “the new economy” which is characterized by information technology.

Keywords: new economy, international trade, competitiveness, post - industrial

A POWER ASYMMETRY – GOODNESS OF FIT ANALYSIS OF THE AGRICULTURAL OUTCOME OF ROMANIA’S ACCESSION NEGOTIATIONS TO THE EUROPEAN UNION

Irina Râmniceanu

Abstract

Starting from the power asymmetry concept, this paper aims to qualitatively assess the goodness of fit of the final agricultural package to the Romanian objective needs and possibilities. The power asymmetry will be linked to the common agricultural setup that the EU designed for all the newcomers, Romania included, but also to the differences between Romania’s initial position paper and the final outcome of the negotiations. The goodness of fit judgment implies reference to Romania’s output and structure as well as to its experience with Community compatible measures and institutional systems.

For this purpose, the paper will focus (1) on some quantitative aspects of the negotiations (levels of single area payments and of reference areas or quantities) as well as (2) on the challenging aspects deriving from the adoption of particular parts of the relevant *acquis communautaire* (rural development regulations and cross-compliance).

KONTINUITA V ZMENE (K PRIORITÁM PORTUGALSKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKY)

JUDr. Peter Rusiňák

Resumé

Cieľom príspevku je poukázať na implikáciu historickej zmeny krajiny na jej zahraničnopolitické správanie. V prípade Portugalska ide o spoločensko-politickú zmenu (tzv. Karafiátovú revolúciu), ktorá skoncovala s totalitným režimom a nasmerovala krajinu na cestu budovania demokracie. Karafiátová revolúcia zásadne zmenila priority portugalskej zahraničnej politiky koncentrované dovtedy na ochranu koloniálneho dedičstva. Návrat na európsku scénu, ako najvýznamnejší prejav zmeny zahraničnopolitickej orientácie Portugalska v novodobých dejinách však v žiadnom prípade nenegoval a neoslabil jej atlantický vektor. Strategické záujmy sa nezmenili, zmenila sa ich psotupnosť.

Summary

The aim of this article is to show an implementation of a country’s historic change to its foreign affairs. In case of Portugal this social-political change is so called the Carnation Revolution which led to an end of a totalitarian regime and which directed the country towards democracy. The Carnation Revolution fundamentally changed priorities of Portuguese foreign policy that had been concentrated on the protection of colonial heritage. The comeback to the European scene as the most relevant sign of changes in foreign political orientation of Portugal did not demy the country’s Atlantic vector. Strategical interests have not been changed, what has changed is their sequence.

Abstrakt

Scenáre vývoja ďalších udalostí sa líšia. K moci môžu prísť fundamentalisti, ktorí majú podporu utláčaných vrstiev obyvateľstva a rozsiahlej časti moslimského duchovenstva.

Druhý scenár: nastolenie vojenskej diktatúry podobnej pakistanskému modelu (úlohu uzbeckého „Mušarrafa“ by mal zahrať, podľa predpokladov, minister vnútra Zakir Almatov).

Tretí scenár: vytvorenie koalíciej (svetsko-islamskej) vlády podobnej tadžickému modelu (bez žiadnej garancie stability).

Posledné dva varianty môžu byť ľahko zavrhnuté bez vonkajšej podpory. Je nepravdepodobné, že Západ, ktorý odsudzuje krviprelie, im poskytne svoju podporu. Rovnako sa bude chovať Rusko, ktoré nemá záujem o destabilizáciu v tomto regióne (s prenosom nepokojného ohniska do Kaukazu a Povolžia).

Tým pádom otázka ďalšej existencie súčasnej uzbeckej vlády ešte ostáva bez odpovede...

PRÁVNE ASPEKTY KREOVANIA EURÓPSKEJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

Mgr. Lucia Sedláková

Abstrakt

Autorka v predkladanom článku prezentuje právny a politologický pohľad na problematiku Európskej občianskej spoločnosti. V súvislosti s rozširovaním Európskej únie a pristúpením nových členských krajín analyzuje zmeny v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore, nazývanom formalizovaná občianska spoločnosť na európskej úrovni. Výbor reprezentuje záujmy rôznorodých sociálnych skupín a svojimi stanoviskami pre Radu a Európsku komisiu sa podieľa na legislatívnom procese. Autorka tiež opisuje trendy súčasnej diskusie o Európskej občianskej spoločnosti, chýbajúcej kolektívnej identity a načrtáva perspektívy vývoja občianskej spoločnosti v nadväznosti na zmeny spoločenských podmienok v Európe.

Resume

Author in this paper presents a legal and political view on problematics of European civil society. According to a enlarging of European Union and affiliation of new member-states she analyses changes in European Economic and Social Committee, called as formal civil society on European level. Committee takes the place of different social groups' interests and by the help of the Committee's Statements for Council and Commission of European Community assist to legislative procedure. Author also describes trends of present-day discussion about European civil society, missing collective identity and propose perspectives of civil society development in continually changing social conditions in Europe.

**TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ DOPADY SPOLOČNEJ OBCHODNEJ POLITIKY
EÚ NA ZAHRANIČNO-OBCHODNÉ VZŤAHY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
THEORETICAL AND PRACTICAL IMPACTS OF THE COMMON COMMERCIAL
POLICY OF THE EU ON THE EXTERNAL TRADE RELATIONS OF THE
SLOVAK REPUBLIC**

Zuzana Silná

Abstrakt

Cieľom príspevku je analyzovať vplyv spoločnej obchodnej politiky na zahranično-obchodné vzťahy Slovenskej republiky. Vstupom do Európskej únie sa SR vzdala právomocí samostatne zostavovať a vykonávať svoju zahranično-obchodnú politiku. Rozhodovacie procesy v oblasti spoločnej obchodnej politiky sú sústredené v rukách inštitúcií EÚ. Komisia navrhuje obchodnú legislatívu a o jej prijatí rozhoduje Rada EÚ. Členovia EÚ majú i naďalej možnosť tento rozhodovací proces ovplyvniť. Odborníci z Ministerstva hospodárstva SR sa zúčastňujú zasadnutí Výboru 133, COREPERu a Rady, kde majú príležitosť presadiť naše národné záujmy. Pripojením sa k spoločnej obchodnej politike vzrástla ochrana vnútorného trhu SR priemerne z 6,1 % na 6,5 %. Slovensko však muselo otvoriť svoj trh mnohým novým obchodným partnerom. V krátkom časovom období jedného roka tieto zmeny zahranično-obchodnej politiky SR výrazne neovplyvnili teritoriálnu štruktúru zahraničného obchodu Slovenska. Spoločná obchodná politika EÚ otvorila slovenským producentom nové príležitosti, ale priniesla i nové riziká. Čas ukáže, či sú producenti schopní tieto príležitosti využiť a riziká eliminovať.

Abstract

The article is aimed at the analysis of the impact of the Common Commercial Policy on the external trade relations of the Slovak Republic. Resulting from the accession to the European Union, Slovakia has lost its rights to create and implement the external trade policy individually. The decision-making in field of the Common Commercial Policy takes place in Brussels. The Commission makes suggestions on the EU trade legislation and the Council decides about it. However, there are still some possibilities to influence the decision making process. Experts from the Ministry of Economy take part in the sessions of the Committee 133, COREPER and the Council, where they have the chance to put through our national interests. Adopting the rules of the Common Commercial Policy, the protection of the internal market of the Slovak Republic rose from 6,1 % to 6,5 % in average. On the other hand, Slovakia has opened its market to a number of new trade partners. In the short time period of one year these changes in the Slovak external trade policy seem not to influence the trade flows and the territorial structure of the external trade of the Slovak Republic. The Common Commercial Policy has brought new opportunities to Slovakia, but also some new risks. The time shall show if the producers are able to use these opportunities and to eliminate the risks.

Zuzana Silná

Ekonomická univerzita v Bratislave
Obchodná fakulta
Katedra medzinárodného obchodu.

BEZPEČNOSTNÁ SITUÁCIA V NIGÉRII

Ing. Juraj Skovajsa

Abstrakt

Nigéria patrí medzi najväčšie krajiny Afriky a so 135 mil. obyvateľov je najľudnatejšou krajinou Afriky. Taktiež patrí medzi krajiny, ktoré sú najviac obdarené prírodným bohatstvom, je najväčším producentom ropy v Afrike i najväčším africkým dodávateľom ropy pre USA. Napriek svojmu nesmiernemu prírodnému bohatstvu, či už v podobe nerastných surovín alebo podnebia vhodného na poľnohospodárstvo, je Nigéria veľmi chudobnou krajinou. V rámci organizácie OPEC je najchudobnejšou krajinou, ktorá patrí do tohto združenia a podľa rôznych zdrojov je 14. až 16. najchudobnejšou krajinou sveta, podľa percenta obyvateľstva žijúceho v chudobe (približne 60 %). Popri veľmi zlej ekonomickej situácii je v krajine i veľmi zlá bezpečnostná situácia. Množstvo vnútorných konfliktov, ktoré sú pripisované etnickým či náboženským rozdielom a stretom, je alarmujúce tak ako i počet mŕtvych, ktorí pri týchto stretoch prichádzajú o život.

Bezpečnostná nestabilita vychádza veľmi často z mocenských ambícií duchovných a politických vodcov Nigérie. Títo umelo polarizujú spoločnosť a rozpútavajú nenávisť. Nie je výnimkou, že bohatý Nigérijčania si verbujú mládež z chudobných rodín a vytvárajú si vlastné milície, niekedy silnejšie a lepšie vyzbrojené ako polícia či armáda. Na zlej bezpečnostnej situácii má svoj podiel i neschopnosť polície a armády nastoliť a udržať poriadok. Tieto zložky sú slabo motivované finančne, zle materiálne zabezpečené a nezriedka i skorumpované či zneužívané politikmi.

Najnepokojnejšou oblasťou sú časti krajiny v delte rieky Niger, kde sa nachádzajú náleziská ropy. Problémom tu je správanie sa vlády a jej vzťah s ropnými spoločnosťami, ktorým vláda poskytuje vojenskú ochranu. Miestni obyvatelia nedostávajú žiadny alebo len veľmi malý podiel zo zisku z ropy. Ich životné prostredie je pritom bezcitne devastované, čím prichádzajú o tradičné zdroje obživy. Znepokojujúce sú i brutálne zásahy polície a armády proti miestnym obyvateľom (najmä proti kmenu Ogonov), ktoré majú podľa niektorých pozorovateľov charakter etnickej čistky.

Abstract

Nigeria is one of the most populous countries in Africa, it also belongs to richest african countries in natural resources, it is Africa's no.1 oil producer and the most important African oil supplier for USA. Despite plentiful natural resources and excellent climate and ground for farming, Nigeria is experiencing wide spread poverty. Nigeria is the poorest country among OPEC countries and is the world's 14-16th poorest country (measured by the percentage of people living in poverty, this is about 60% in Nigeria). But not only the economic situation is bad in Nigeria, also security is alarming. A number of internal conflicts cost many lives each year with no hope for improvement.

Most of the security problems and conflicts have roots in the desire of the religious and political leaders for power. These are polarizing the society and rousing the odium. It is nothing unusual in Nigeria that some of the wealthy Nigerians are hiring young men from poor families and building their private militias. The bad security in Nigeria is also caused by the inability of police and army to install and maintain peace and order. Army and police members are poorly paid, inappropriately equipped, corrupt and also commonly misused by politicians.

The area with probably most security problems is the delta of the river Niger, where oil is being exploited. The problem here is the behaviour of government, oil companies and the relationship between these two. The local people are getting only a very small fraction from the

oil revenues, if any. But environment is being devastated in a brutal way. Local people are losing their traditional sources of food and possibilities to make their living. Also the some actions of police and military against local people in these areas are alarming. Observers say that these have a character of an ethnical purge.

Juraj Skovajsa

Fakulta medzinárodných vzťahov

Ekonomická univerzita v Bratislave

skovajsa@euba.sk

OD EURÓPSKEJ POLITICKEJ SPOLUPRÁCE K SPOLOČNEJ ZAHRANIČNEJ A BEZPEČNOSTNEJ POLITIKE EURÓPSKEJ ÚNIE

Miroslav Slašťan

Abstrakt

Cieľom európskej politickej spolupráce, ktorá sa začala na začiatku sedemdesiatych rokov, bolo prekročiť ekonomický a sociálny rámec založený zmluvami spoločenstva, aby sa dosiahla skutočná spoločná stratégia členských štátov v oblasti zahraničnej politiky. Bola do nej zahrnutá aj dimenzia spoločnej bezpečnosti. Samotná spoločná zahraničná a bezpečnostná politika bola založená ako druhý pilier Európskej únie Maastrichtskou zmluvou z roku 1993. Početné zmeny a zlepšenia priniesla Amsterdamská zmluva, ktorá vstúpila do platnosti v roku 1999. Zároveň sa odsúhlasil štart spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) v rámci celkového rámca SZBP. Európska rada v Laekene 14. a 15. decembra 2001 prijala deklaráciu o bojovej schopnosti (SBOP), oficiálne uznávajúcej, že EÚ je už schopná zvládnuť niektoré krízy riadenia operácií. Dočasné štruktúry zriadené po Amsterdamskej zmluve sa stali trvalými. Zmluvou z Nice sa ustanovenia SZBP zmenili len okrajovo, ustanoveniami o užšej spolupráci. Všeobecne sa očakáva, že SZBP sa dôsledkom nárastu členských štátov EÚ atomizuje. Krehká súdržnosť SZBP bude zložitejšia pri 25 členských štátoch EÚ než pri 15-tich.

Abstract

The aim of European political cooperation, which started in the early 1970s, was to go beyond the economic and social framework set up by the Community treaties to achieve a genuinely common strategy in the field of foreign policy. The security dimension has been integrated in it.

The CFSP was established as the second pillar of the European Union in the 1993 Treaty on European Union signed at Maastricht. A number of important changes were introduced in the Amsterdam Treaty which came into force in 1999, and since then there have been numerous developments in CFSP. It has been agreed to embark on a common security and defence policy (CESDP) within the overall framework of the CFSP. The European Council at Laeken of 14-15 December 2001 adopted a declaration on the operational capability of the ESDP, officially recognising that the Union is now capable of conducting some crisis management operations. Interim structures established after the Amsterdam treaty have become permanent. With the Nice Treaty, certain amendments to the CFSP provisions of the treaty were agreed. It is common to assume that the CFSP will be even more atomised as a result of the increase in the number of member states in the EU. Cohesion will obviously be more difficult with 25 than with 15 member states.

Abstrakt

Smernicou 2000/46/EC Európska únia po prvýkrát zaviedla jednotný trh v oblasti platobných systémov. Umožňuje inštitúciám elektronických peňazí získať jednotnú licenciu, ktorá im povoľuje vydávať elektronické peniaze (e-peniaze) a zakladať pobočky v rámci EÚ na báze jednotného oprávnenia udeleného príslušným orgánom domáceho členského štátu.

Podmienkou povolenia hostiteľského členského štátu poskytovateľom služieb z iných členských štátov poskytovať služby alebo zakladať pobočky na ich území je, že súčasne musia spĺňať dohodnuté povinné minimálne rezervy stanovené v smernici. Rovnako existuje záruka, že spotrebiteľia sú chránení, ako aj to, že existuje vyvážené podnikateľské prostredie v rámci celej EÚ. Inštitúcie elektronického peňažníctva sa teda podriaďujú množstvu ustanovení schválenej smernice a všetkých ustanovení smernice o praní špinavých peňazí. Taktiež musia spĺňať požiadavky týkajúce sa počiatočného imania a vlastných zdrojov, ako aj obmedzení činností, ktoré môžu vykonávať a investícií, ktoré môžu uskutočňovať. Zdá sa, že zahrnutie inštitúcií elektronického peňažníctva pod spoločnú definíciu úverových inštitúcií bolo skôr politickou požiadavkou, než deklarovaným predmetom regulácie podnikateľského prostredia medzi inštitúciami elektronického peňažníctva a tradičnými bankami, ktoré vydávajú e-peniaze.

Aby sa zabezpečila dôvera spotrebiteľa, ako aj zúčtovacia funkcia peňazí, musia byť e-peniaze na základe požiadavky držiteľa zameniteľné za mince a bankovky alebo peniaze na účtoch podľa nominálnej hodnoty.

Abstract

With the directive 2000/46/EC, the EU has for the first time adopted a single market in the field of payment systems. It gives electronic money institutions the „single passport“ allowing them to issue electronic money (e-money) and to establish branches throughout the EU on the sole basis of the authorization delivered by the home member state authorities.

The condition under which host member states will allow service providers from other member states to provide services or to establish branches on their territory is that the latter fulfill a minimum of commonly agreed-to requirements set out in the directive. In this way, there is a guarantee that their own customers are protected, but also that there is a level playing field throughout the EU. E-money institutions are thus subjected to most of the provisions of the codified directive and all the provisions of the money-laundering directive. They are also subjected to initial capital and own funds requirements as well as to limitations on the activities they are allowed to carry out or on investments they are allowed to make. The inclusion of e-money institutions in the community definition of credit institutions seems to obey political imperatives rather than the declared objective of leveling the playing field between e-money institutions and the traditional banks that issue e-money.

In order to warranty bearer's confidence as well as the unit of account function of money, e-money must be redeemable at par at the request of the bearer against coins and banknotes or against scriptural money.

THE CASE CONCERNING THE GABCÍKOVO-NAGYMAROS PROJECT – AFTER THE DECISION

Peter Smuk

Summary

The Gabčíkovo-Nagymaros-case is well known in Slovakia and in Hungary as well. 1997 was an important year in it, and this paper studies the negotiations between Hungary and Slovakia after the decision of the International Court Of Justice. The Court found that the two states must negotiate in good faith in the light of the prevailing situation, and must take all necessary measures to ensure the achievement of the objectives of the Treaty of 16 September 1977, in accordance with such modalities as they may agree upon. The history of the negotiations is very interesting, especially from the hungarian point of view, because there wasn't any stable purpose to declare since 1997. In Hungary four governments had been formed since the diversion of the Danube in 1992, and each of them had different standpoint. Slovakia and Hungary wasn't able to agree on the main questions: how to solve the problem of Szigetkoz, how to agree on the division of the water of the Danube, and how to compensate each other for the damages they has sustained by breaking the Treaty of 1977. The paper tries to find reasons for the failure of the negotiations by concerning the legal and political background of the case.

ENVIRONMENTÁLNÍ MIGRACE V ČÍNĚ – PŘÍPADOVÁ STUDIE OBLASTI VODNÍ NÁDRŽE “TŘI SOUTĚSKY” ENVIRONMENTAL MIGRATION IN CHINA – CASE STUDY OF THE THREE GORGES DAM AREA

Robert Stojanov

Abstrakt

Práce se zabývá problematikou environmentálních uprchlíků jako zvláštní skupinou běženců, definicí pojmu a hlavními důvody odchodu těchto lidí z jejich domovů v Číně. Hlavním cílem této práce je analýza problémů přesídlených lidí v Číně kvůli devastaci jejich životního prostředí nebo nedostatku přírodních zdrojů. Speciální pozornost je věnována této problematice v oblasti vodní nádrže „Tři soutěsky“. Dále je zde diskutována teorie řešící environmentální problémy a problematiku udržitelného rozvoje v této oblasti právě environmentální migrací. Dalšími tématy jsou nezbytná geografická a environmentální charakteristika horního toku řeky Chang Jiang společně s základní popisem přehradní nádrže „Tři soutěsky“ a její výstavby. Práce je založena na výzkumu provedeném v zájmové oblasti v říjnu roku 2004 a excerpce dat z vybraných výzkumných prací a dokumentů.

Abstract

The work explores the subject of environmental refugees as a significant group of migrants, includes definition of the term and explanation main reasons for fleeing the people from their habitats in China. The main purpose of this paper is the analysis of resettlement problems in China due to environmental damage or lack of natural resources, with special

view on the Three Gorges Dam area. It discusses the theory of solution the environmental issue and establishing sustainable development by environmental migration in the area. Fundamental geographical and environmental characterization of upper reaches of the Yangtze River is further topic of this article together with elemental characterization of Three Gorges Dam and its construction. The work is founded on the field research in this region in October 2004 and the excerption of the facts from the selected research works and documents.

Keywords: environmental migration, refugees, resettlement problems, poverty, natural resources, Three Gorges Dam, Yangtze River.

Robert Stojanov

Department of Geography

Faculty of Science, Palacký University

Olomouc, Czech Republic

e-mail: iguana@prfnw.upol.cz

EU AND THE DEMOCRATIC PEOPLE'S REPUBLIC OF KOREA RELATIONS

Mgr. Sunghee Song

Abstrakt

The EU is the largest donor of assistance to The Democratic People's Republic of Korea (DPRK), especially Germany. Now DPRK does not have the capacity to rehabilitate its economy. DPRK and the EU have mostly maintained a traditional form of economic exchange. But these relations began to change after 1995, when DPRK, facing a big economic crisis and food shortage, appealed to the international community for aid.

EU-DPRK relations entered a new step after the EU began providing emergency assistance to DPRK. The EU expanded its engagement, launching the KEDO program (Korean Peninsula Energy Development Organization) and structural improvements to DPRK's economy. The EU is assisting DPRK to enter into the international community through various actions, for example, by increasing the quota for products in the EU textile market. The EU is likely to play an more crucial role in keeping DPRK connected to the world.

Since 1995, the EU has been providing the DPRK with economic support such as humanitarian aid and food aid. The establishment of official diplomatic relations between EU and DPRK may have had the effect of increasing economic assistance from the EU. EU is largest development aid providers. Strengthening EU-DPRK relations may indirectly lead to higher levels of assistance for economic development.

The DPRK is in a poverty trap, which drives the country poorer and poorer. The government could not afford to maintain the rationing system any longer since 1995. The country has begun with reforms in July 2002. Despite DPRK's move toward reform is too slow to observers outside, its policy seems to be set for reform. But in advance It should get over the barriers, for example the lack of technocrats for new market economy, shortage of capital and investment to DPRK and the security problem.

The EU's active engagement on the Korean peninsula will complement the role of the main countries concerned including South Korea, the US, and Japan. The expanded role of the

EU on the Korean Peninsula will be helpful in making economic and political security in East Asia.

Mgr. Sunghee Song
Dpt. International Relations
University of Economics
Bratislava, Slovakia

PRÁVNE PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY Z POHLADU ZAHRANIČNÝCH INVESTOROV

Ing. Simona Škorvagová

Abstrakt

Slovenská republika zaznamenala v poslednom období významný nárast zahraničných investícií. Hybnou silou tohto nárastu bolo vytvorenie príťažlivého investičného prostredia v krajine. Boli prijaté mnohé právne úpravy zlepšujúce podmienky pre zahraničných investorov na Slovensku.

Mnoho európskych aj globálnych spoločností úspešne etablovalo svoje podniky na Slovensku s perspektívou dlhodobého ziskového rastu.

Z pohľadu zahraničných investorov sú najzaujímavejšie otázky týkajúce sa poskytovania štátnej pomoci. Štátna pomoc a s ňou súvisiaca investičná podpora je na Slovensku legislatívne upravená od roku 1999. V nadväznosti na vstup krajiny do EÚ v máji 2004 prevzala Slovenská republika v plnom rozsahu legislatívu EÚ týkajúcu sa poskytovania štátnej pomoci (v súlade s princípom nadradenosti práva Európskej únie).

Abstract

Owing to its pro-investment reform policy, the Slovak Republic succeeded in creating one of the very best investment environments in Europe. Credibility of the reforms has been corroborated by further expansion of already established, satisfied investors as well as by increased interest of potential investors willing to invest in Slovakia.

Foreign investors are often concerned about state aid offered for their business activities. Recently, the State Aid Office was as of May 1st, 2004 cancelled. Since this date Slovak Republic as a member state of the EU follows the rules of Community supervision of state aid. Under this system Slovak republic is required to inform the Commission of any plan to grant and it is not allowed to put such aid into effect before it has been authorised by the Commission.

Ing. Simona Škorvagová
Interná doktorandka KMO OF EUBA

ESTABLISHMENT AND EVOLUTION OF OFFSHORE FINANCIAL CENTERS IN THE CARIBBEAN REGION

Ing. Katarína Štaffenová

Abstract

Many of the countries in the Caribbean region heavily depend on tourism and are moving from a predominately agriculture toward tourism, and are looking to other means of diversifying their economies. To this end, offshore financial sectors are attractive to these countries in the context of diversification. This sector has been viewed as a growing industry with the potential to provide significant growth in developing economies, it is seen as being able to generate large revenues without large investments in physical infrastructure.

The services provided by offshore financial centers can be grouped into three categories:

- 1/ private investments – in which investments are managed in order to minimize potential tax liabilities and maximize protection granted under statutory confidentiality provisions
- 2/ asset protection – in which the use of an international jurisdiction separated from the client's residence allows for the protection of income and assets from political, fiscal and legal risks
- 3/ estate planning – in which the administration of assets is done in the most favourable legal and fiscal jurisdiction.

These services are provided through vehicles such as offshore banks, international business corporations, partnerships, trusts, foundations, insurance companies, funds, etc.

Abstrakt

Väčšina ekonomík krajín karibskej oblasti je silne závislá na príjmoch z cestovného ruchu. Niektoré z nich sa preorientovávajú z pôvodne prevažujúceho poľnohospodárskeho sektora na cestovný ruch a zároveň hľadajú ďalšie možnosti diverzifikácie svojich ekonomík. Jednou z nich je aj offshore finančný sektor. Tento sektor je považovaný za rastúci priemysel s potenciálom zabezpečiť výrazný hospodársky rast v rozvojových krajinách, ktorý je schopný vytvárať značné príjmy bez rozsiahlych investícií do fyzickej infraštruktúry.

Offshore finančné centrá poskytujú množstvo legálnych služieb, ktoré môžu byť vo všeobecnosti zoskupené do troch základných kategórií:

- 1/ private investments – investície sú spravované s cieľom minimalizovať daňovú povinnosť a maximalizovať ochranu aktív prostredníctvom diskretnosti garantovanej zákonnými ustanoveniami
- 2/ asset protection – využívanie zahraničnej jurisdikcie umožňuje ochranu príjmov a aktív pred politickým, fiškálnym a právnym rizikom
- 3/ estate planning – aktíva sú spravované v jurisdikcii s najpriaznivejším právnym a fiškálnym prostredím.

Uvedené služby poskytujú rôzne typy finančných inštitúcií a entít, medzi ktoré patria napríklad medzinárodné obchodné spoločnosti, offshore banky, komerčné banky, fondy, poisťovne, nadácie, trusty a podobne.

DODRŽIAVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV NA AMERICKOM KONTINENTE V ROKU 2004

THE HUMAN RIGHTS IN AMERICAS

Ing. Tatiana Šuttová

Abstrakt

Tému: Dodržiavanie ľudských práv som si vybrala z viacerých dôvodov. V prvom rade si myslím, že patrí medzi dôležité politické a právne otázky medzinárodných vzťahov, ktoré treba riešiť, pretože aj keď sa téma ľudských práv často skloňuje na medzinárodných konferenciách, v medzinárodných zmluvách a v teoretických úvahách, keď nahliadneme do praxe, často krát sme svedkami, ako sa z dôvodu vyšších záujmov doslova ignorujú a obchádzajú medzinárodné konvencie o dodržiavaní ľudských práv.

Keďže témou mojej dizertačnej práce je americký kontinent, aj v tomto príspevku som sa špecializovala práve na Ameriku a to konkrétne na aktuálne zhrnutie situácie za rok 2004. Aktuálne informácie som získala na stránkach Amnesty International.

Čo sa týka ľudských práv stále mnoho vlád v Amerike pokračuje v nedodržiavaní dohovorov o základných ľudských právach. Prejavuje sa to formou mučenia, nelegálneho zabíjania zo strany polície a svojvoľného zadržiavania osôb. Ďalej pokračuje násilie na ženách, obchod s bielim mäsom, problémy chudoby atď.

Demokratické inštitúcie a právny štát boli počas roku 2004 v ohrození vo veľkej časti Latinskej Ameriky. Politická nestabilita, živená korupciou, organizovaným zločinom, ekonomickými nerovnosťami a zlou sociálnou situáciou viedla k niekoľkým pokusom o zvrhnutie vlád. Väčšina z nich sa realizovala prostredníctvom konštitučných prostriedkov, ale niektoré, ako napr. Haiti, nerešpektovali demokratické procesy. Hoci sa ekonomické ukazovatele po dlhšom čase stagnácie zlepšili, napriek tomu ekonomický rast zásadne neovplyvnil úroveň chudoby. Extrémne rozdiely v bohatstve a v prístupe k základným právam ako vzdelanie, zdravie, voda a elektrina pokračujú. Rozdiely sú dané hlavne rasovou a etnickou príslušnosťou, indiáni a černosi patria medzi najrizikovejšie skupiny v regióne.

Ani USA nie sú výnimkou. „Vojna proti terorizmu“ pokračuje v podceňovaní a nedodržiavaní ľudských práv v mene ochrany a bezpečnosti. Verejné pohoršenie nastalo po zahliadnutí brutálnych záberov z Irackého vezenia Abu Ghraib, ktoré sú dôkazom hrubého násillia a zlého zaobchádzania s vojnovými zajatcami v amerických väzeniach v iných krajinách. Toto prinieslo neomylný odkaz svetú, že ľudské práva môžu byť obetované v mene ochrany „bezpečnosti“.

Jediným pozitívom roku 2004 boli silné kampane realizované aktivistami za ochranu ľudských práv, ktoré boli určené najmä proti vládám a ozbrojeným skupinám. Súdne tribunály nakoniec v niektorých krajinách vydali rezolúcie, ktoré umožňujú postaviť pred súd militaristických a politických vodcov zodpovedných za masové zločiny na ľudských právach, spáchané za posledné desaťročia.

Abstract

The theme of my thesis is Integration of Americas – that is why I choosed for this conference the actual situation of human rights in this region. The question of the human rights is always actual. All information I found in web of Amnesty International.

Respect for human rights remained an illusion for many as governments across the Americas failed to comply with their commitments to uphold fundamental human rights. Widespread torture, unlawful killings by police and arbitrary detention persisted. The US-led “war on terror” continued to undermine human rights in the name of security, despite growing

international outrage at evidence of US war crimes, including torture, against detainees.

Democratic institutions and the rule of law were at risk throughout much of Latin America. Political instability – fuelled by corruption, organized crime, economic disparities and social unrest – resulted in several attempts to bring down governments. Most were by constitutional means but some, as in Haiti, by-passed the democratic process.

Political armed groups and criminal gangs, principally those engaged in drug trafficking, had an increasing impact on people's fundamental rights. Poverty and discrimination affected millions of people, particularly the most vulnerable groups – women, children, indigenous people and Afro-descendant communities.

Positive developments were seen in the vigorous campaigns maintained by human rights defenders, who held both governments and armed groups to account, in defiance of harassment and persecution. Courts in several countries gave rulings that brought closer the prospect of bringing to trial military and political leaders responsible for massive human rights violations in previous decades.

LEGISLATÍVNY RÁMEC AUSTRÁLSKEHO ZVÄZU

Tökölyová Tatiana PhDr.

Resume

The author in the paper gives a short characteristics of the legislative system of Australia taking regard on some chosen features of the system. In the first part of the paper the author describes the Australian constitution as the main foundation defining the legislative power of Australia. In the second part of the paper, the author gives a short description of some important moments of the comtemporal legislative system of Australia given by the legal frame of country, both chambers of the parliament and their role in the legislative process. Few lines are devoted to Australian electoral system changed from so called exclusive system to the system inclusive taking in consideration minorities as well as ethnics. The short space of the paper enables the author to give a proper and full picture of the system.

Abstract

Autor v príspevku poskytuje krátku charakteristiku vybraných aspektov legislatívneho systému Austrálie. Systém vlády Austrálie je založený na liberálnych demokratických tradíciách, do ktorých patrí náboženská tolerancia a sloboda prejavu a združovania. V prvej časti podáva autor analýzu Austrálskej ústavy ako základného prvku definujúceho legislatívnu moc Austrálie. V druhej časti autor opisuje vybrané dôležité momenty súčasného legislatívneho rámca krajiny, oboch komôr parlamentu a ich úlohan v legislatívnom procese. Krátky priestor je venovaný austrálskemu volebnému systému, ktorý sa zmenil z tzv. exkluzívneho systému na systém, ktorý venuje značný priestor menšinám.

Tökölyová Tatiana PhDr.

Katedra filozofie FF UKF Nitra

t.tokolyova@orangemail.sk

JEDNOTNÝ TRH EURÓPSKEJ ÚNIE – SÚČASNÝ STAV A PERSPEKTÍVY ROZVOJA

Ing. Beata Tomková

Abstrakt

Myšlienka zjednotenia izolovaných národných trhov do jedného spoločného trhu vznikla v 50. rokoch 20. storočia, keď sa členské štáty Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ (ESUO) rozhodli pre rozšírenie ekonomickej integrácie. Proces budovania Jednotného trhu Spoločenstva bol dlhodobý a zložitý. V jeho priebehu boli postoje členských štátov spoločenstva ovplyvňované ekonomickými a politickými podmienkami, v ktorých sa nachádzali. Zhoršenie ekonomickej situácie členských štátov Spoločenstva v dôsledku globálnych ekonomických zmien v 70. rokoch 20. storočia spomalilo vybudovanie Jednotného trhu. Navyše situáciu zhoršila aj politická kríza v Spoločenstve.

Reformná snaha členských štátov v 80. rokoch 20. storočia vyústila do celkovej konsolidácie Spoločenstva a našla svoj odraz aj vo zvýšenom úsilí dobudovať Jednotný trh do konca roku 1992.

Jednotný trh Európskej únie je základným pilierom jej ekonomiky. EÚ v súčasnosti čelí dvom veľkým výzvam: na jednej strane je to celkový hospodársky pokles EÚ, zvýšenie nezamestnanosti a zaostávanie za ekonomikou USA, na druhej strane sa musí vysporiadať s rozšírením o desať nových členských štátov. Jednotný trh je spoločný projekt, ktorý musia podporovať všetky členské štáty EÚ. Napriek mnohým pozitívnym výsledkom, ktoré sa v rámci budovania Jednotného trhu dosiahli, nemôžeme považovať Jednotný trh za úplne dokončený. Budovanie Jednotného trhu je neustále pokračujúcim procesom, ktorý vyžaduje posilnenie existujúcich pravidiel a stanovovanie nových.

Abstract

The idea of unifying isolated national markets into one common market has appeared in 50th years of 20th century when the European Coal and Steel Community member states decided for extension of economic integration. The Single Market building was long-range and complex process. Member states changed their access to this process according to economic and political terms what affected the pace and the extent of integration. Deterioration of member states economic situation as result of global economic changes in 70th years of 20th century slowed down the Single Market building. More over the situation was complicated by political crisis of Community. Member states effort to reform and consolidate the Community in 80th years of 20th century signified also effort to Single Market completion by end of 1992.

The Single Market is a basic pillar of European Union economy. The Union is faced to significant challenges at the present: overall decrease of EU economic growth, increasing of unemployment and falling behind US economy, on the other hand Union has to come to grips with latest enlargement. EU Single Market is a common project which must be contributed by all member states. Despite a lot of positive results which have been achieved during Single market building we cannot consider it finished. Market integration is a continuing process requiring enforcement of existing rules and the enactment of new ones.

OTVORENÉ OTÁZKY LIBERALIZÁCIE ELEKTROENERGETIKY V SR A VO SVETE

Ing. Vladimír Turček

Abstrakt

Liberalizácia trhu s elektrickou energiou je často interpretovaná ako cesta poskytovania lacnejšej elektriny pre spotrebiteľov dodávanej pri vyššej kvalite a efektívnosti celého odvetvia. Ak by cieľom liberalizácie trhu s elektrinou bolo skutočne zlepšenie životných podmienok obyčajných ľudí tým, že by sa znižovali ceny a zvyšovala by sa kvalita tejto dôležitej komodity, potom sa ukazuje, že tento proces veľmi často zlyháva. Počas uplynulých piatich rokov svet od Nového Zélandu po Kaliforniu a od Brazílie po Indiu zažil množstvo katastrofálnych výpadkov elektriny, obrovský nárast cien.

Cieľom príspevku bolo poukázať na možné riziká, ktoré súvisia s liberalizáciou, ako aj na fakt, že nie všetky výhody, ktoré z nej môžu vyplývať budeme môcť po jej zrealizovaní naozaj využívať. Nedá sa vychádzať len z ekonomickej teórie, ale je treba zvážiť mnohé aspekty, ktoré súvisia s odvetvím elektroenergetiky. Verím však, že po zohľadnení všetkých relevantných faktorov môže byť liberalizácia trhu s elektrickou energiou v konečnom dôsledku pre spotrebiteľov výhodná.

Summary

Liberalisation of the electricity market is often presented as a way of providing cheaper electricity for the customers, which is provided in higher quality and effectiveness of the whole sector. Although the liberalisation is spreading very quickly, according to the previous years there were a lot of black outs and price increases all over the world, which showed, that this process can also fail.

The objective of my article is to point to possible risks, which are connected to the liberalisation, as well as, the advantages which can come from this process are not certain. We cannot come out only from the economic theory, but we should consider many other aspects related to the electricity market. But I still believe, that liberalisation of the electricity market should be in final step useful for the customers.

Resumé

Ač země dnešní EU měly mnohem lepší výchozí pozici oproti Japonsku, v ekonomickém vývoji značně zaostaly. Japonsko se mohlo, na rozdíl od EU, které nerostlo takovou měrou, až do konce 80.let pyšnit dlouhodobou konjunkturou. Obě země se nakonec sice přiblížily k ekonomické úrovni Spojených států, ale i nadále poněkud zaostávají. Devadesátá léta představovala pro ekonomiku USA, Japonska a západní Evropy období významných změn. Americké centrum se úspěšně rozvíjelo a prožívalo konjunkturu. Naopak dlouhodobě prosperující Japonsko se potýkalo s problémy, které přerostly v nejhlubší poválečnou recesi. Evropská unie je v tomto období zaměřena hlavně na integrační procesy a aniž by zaznamenala výraznou konjunkturu, posílila svou pozici ve světové ekonomice.

Každé centrum je oproti těm ostatním něčím specifické. Japonsko má nejmenší počet obyvatel a surovinovou základnu a tudíž je značně závislé na vývoji světové ekonomiky. USA zase mají dostatečnou surovinovou a palivovou základnu, kontinentální rozměr, ale musejí se vyrovnávat se ztrátou svého hegemonního postavení ve světové ekonomice.

V případě Evropské unie je to hlavně její heterogennost, která je způsobena integrací 25 suverénních států, které převedly část své svrchovanosti na nadnárodní organizaci. Tato heterogennost nemá jen negativní rovinu, kterou se myslí hlavně rozdílná ekonomická úroveň jednotlivých států, národní a jazykové bariéry. Mezi hlavní cíle Evropské unie již od počátku patří ekonomický růst, růst konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Pokud tyto hlavní cíle spojíme s principem solidarity, jeví se mi heterogennost v pozitivním světle tím, že vyspělejší státy pomohly v rámci integrace ekonomickému rozvoji těm méně vyspělejším a Evropská unie tak získává ne své ekonomické síle jako celek. Čím je toto centrum ekonomicky silnější, tím je jeho váha ve světové ekonomice důležitější.

Na druhé straně tato integrace přináší spoustu problémů, které se zbylých dvou center netýká. Tím myslím hlavně spory v názorech jednotlivých členských zemí, které se snaží hájit své národní zájmy. To do určité míry brzdí a oslabuje Evropskou unii jako celek, protože mnohdy jsou tyto spory velmi ostré.

Je také otázkou zda-li jsou pro EU vhodné obecné koncepty růstu typu Lisabonská strategie, když jednotlivé členské státy, i přes znatelný posun, stále ještě fungují na rozdílných jak politických tak ekonomických principech.

Postavení Evropské unie se ještě více posílilo chystaným rozšířením o nové členy ze střední Evropy. Zvětšil se počet obyvatel a rozšířil se vnitřní trh. Co se týče ekonomické úrovně Evropské unie jako celku, klesl průměrný HDP na obyvatele. Na druhé straně se EU stala nejsilnějším centrem co se týče podílu na světovém HDP. Z dlouhodobého hlediska ovšem Evropská unie má obrovský potenciál. Je ale otázkou zdali se jí podaří ho využít.

Srovnáním vybraných makroekonomických ukazatelů, jsem došel k závěru, že mezi největší ekonomické a sociální problémy Evropské unie patří vysoká míra nezaměstnanosti, která oproti Japonsku a Spojeným státům téměř dvojnásobná. Je do značné míry dána nepružností trhu práce a také strukturálními změnami, ve kterých má Evropská unie zpoždění oproti zbylým dvou centrům, kde terciarizace začala mnohem dříve. V mezinárodního obchodu Evropská unie jako celek představuje největší obchodní subjekt ve světové ekonomice. Obchodní bilance jeví v minulosti dílčí výkyvy z aktiv do pasiv. Od počátku 90.let byla stabilizována poměrně vysoká aktivní obchodní bilance. Japonsko se dlouhodobě profiluje jako čistý vývozce a USA se zase potýkají s chronickým saldem obchodní bilance. Měřeno podílem vývozu a dovozu na HDP je oblast Evropské unie mnohem otevřenější než ekonomiky USA a Japonska.

Evropská unie se snaží snížit svou nevýhodu v heterogenosti měnových systémů nejprve zavedením společné košové měny v bezhotovostních platbách (ECU) a posléze zrušením svých národních měn a zavedením jednotné měny Euro. Tímto krokem se přestala odlišovat od dvou zbylých center v této oblasti. Tento krok má navíc pozitivní efekt, který spočívá nejen ve stanovení přísných konvergenčních kritérií pro vstup do Evropské měnové unie, které měli vliv na sledované makroekonomické ukazatele (hlavně na snížení míry inflace), ale také v úsporách které přinesla jednotná měna.

Samotným závěrem mohu tedy konstatovat, že Evropská unie významnou měrou ovlivňuje vývoj světové ekonomiky a patří mezi její nejdůležitější a nejvyspělejší tři ekonomická centra. Je nutno ale poznamenat, že role Japonska v této triádě bude zřejmě i nadále oslabovat a domnívám se, že v průběhu několika desetiletí bude toto centrum nahrazeno novým, čínským centrem.

Abstract

This paper examines the position of the European Union in the world economy. In the post-war era were established the triad of economic centres – West-Europe centre, American centre and Japanese centre. Nowadays these three centres produce one half of the world gross domestic product.

For the comparison are used the main macroeconomic indicators - gross domestic product per capita, consumer price index, unemployment rate, growth of the gross domestic product and international trade (total volume of export and import, share on world export and import etc.) The accent is put on the development through the 90th of the 20th century.

I find that European Union is one of the most important economic centres of the world but has its specific problem like heterogeneous character (national differences and concern, language barriers, different economic level), which is nowadays the brake of a rapid growth.

Michal Tvrdoň

Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity

ZAISTENIE VYBRANÝCH DRUHOV POISTENIA REINSURANCE OF PARTICULAR INSURANCE CLASSES

Stanislava Veselovská

Abstrakt

Zaistenie sa v jednoduchosti môže charakterizovať ako poistenie poistenia, ktoré poisťovne využívajú na ochranu ich hospodárenia pred nepriaznivými udalosťami v budúcnosti. Zaistenie pôsobí ako určitý akcelérátor vývoja poisťovníctva, hlavne na poisťných trhoch ako je slovenský, ktoré sú charakterizované nízkou kapacitou poisťovní.

Predstavitelia spoločností si čoraz viac uvedomujú, že poistenie sa musí stať neoddeliteľnou súčasťou podnikania, pretože samotní podnikatelia nie sú schopní nahradiť prípadnú škodu, ktorá by im v dôsledku podnikania mohla vzniknúť. Rovnako si poisťovacie spoločnosti uvedomujú význam zaistenia pri krytí veľkých škôd. Preto si poisťovňa, pre ktorú sa klient rozhodne, vyberie zaistovateľa, na ktorého prenesie časť svojho rizika. Bez zaistenia by nebolo možné poistiť a nahradiť škodu, ktorá by vznikla na majetku.

Zaistenie je dynamickým odvetvím, ktoré sa neustále rozvíja a v budúcnosti, rovnako ako dnes, bude mať dôležité miesto v poisťovacom priemysle.

Abstract

Reinsurance could be simple characterized as an insurance of insurance, which is used by insurers for protection of their bussines from unfavorable developments in the future. Reinsurance works as some kind of insurance progress accelerator, especially on insurance markets like the Slovak one, which is typical by the low capacity of insurers.

Businesses leaders realize more and more, that insurance has to be an inseparable part of their business, because the losses are not to be covered only from own resources. The same is for insurance companies by covering of bigger insurance claims. For this reason insurers choose a reinsurer, to whom some risk coverage from client's claims will be transferred. Without reinsurers support it would be not possible to compensate client's loss on property or interests.

Reinsurance is a dynamic economic field, that is continually developing and in the future, as in the present, it will have strong position in insurance industry.

Ing. Stanislava Veselovská
Katedra hospodárskej politiky
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita
Dolnozemska cesta 1
85235 Bratislava
tel.: 02/67 291 420
e-mail: veselov@dec.euba.sk

**DISPARITA REGIÓNŮ – ROZDÍLY OBJEMU PŘÍAMÝCH ZAHRANIČNÝCH
INVESTICÍ**
**DISPARITY OF THE REGIONS – DIFFERENCE IN THE VOLUME OF THE
DIRECT FOREIGN INVESTMENTS**

Ing. Margaréta Víghová

Abstrakt

Európska únia (EÚ) v snahe znížiť či dokonca eliminovať zaostávanie niektorých európskych regiónov podporuje, resp. investuje do tých oblastí života, ktoré najviac prispejú k rozvoju zaostaleho regiónu. Investície smerujú napríklad na podporu malého a stredného podnikania, rozvoj ľudských zdrojov, podporu občianskych aktivít, do komunikačnej infraštruktúry. Fondy, ktoré EÚ zriadila na podporu regionálnej politiky, sa nazývajú štrukturálne fondy.

Prekonávanie nerovností medzi regiónmi a riešenie problému nezamestnanosti patrí medzi súčasné priority EÚ. Výdavky do týchto oblastí tvoria približne jednu tretinu rozpočtu EÚ, čo je po agrárnom sektore, kam smeruje polovica všetkých výdavkov únie, druhá najväčšia položka.

Oživenie záujmu o regionálny rozvoj úzko súvisí so záujmom SR ako predst' výrazným rozdielom vo vzájomnej úrovni rozvoja a konkurencieschopnosti jednotlivých štátov alebo regiónov.

Regionálny rozvoj na Slovensku prechádza obdobím zásadných zmien. V snahe dosiahnuť okolité asociované krajiny na ceste do EÚ musí SR v oveľa kratšom čase zvládnuť to, na čom napr. Maďarsko, Česká republika, Poľsko alebo Slovinsko už viac ako dva roky pracujú.

Abstract

European Union (EU) in pursuit of decrease or even eliminate the lagging behind of some European regions, supports or makes an investments in the fields of life, which contribute to the development of a backward region. Investments are directed for example to support the SMEs, human resources development, civil activities and communication infrastructure. Funds, created by the EU to support regional politics are called Structural Funds.

Getting through the disparities among the regions and solving the problem of unemployment belongs to the current priorities of the EU. Expenses to these fields make approximately one third of the EU budget. This is the second biggest item, after the agricultural sector, where is directed one half of the whole expenses of the EU.

Revival of interest in the regional development is in a close relation to the interest of Slovak Republic, how to prevent considerable differences in the mutual level of development and competition of the individual countries or regions.

Regional development in Slovakia is going through a period of the fundamental changes. In the effort to catch up with the surrounding associated countries on our way to the EU, Slovakia must deal with it in a much shorter time period, than for example Hungary, Czech Republic, Poland or Slovenia, which have been worked on it for more than two years.

Ing. Margaréta Víghová

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja

KONKURENČNÁ SCHOPNOSŤ EKONOMIKY. VYUŽITIE LINEÁRNEHO PROGRAMOVANIA NA ZVYŠOVANIE EFEKTÍVNOTI

Kristína Vincová

Abstrakt

V článku sa venujem identifikovaniu faktoru konkurencieschopnosti, efektívnosti. Najvšeobecnejšie môžeme ekonomickú efektívnosť vyjadriť ako optimálnu úroveň zdrojov, prostriedkov a výsledkov pracovnej činnosti ľudí. Poukazujem na to, že firma musí sledovať jej efektívnosť a snažiť sa zvyšovať efektívnosť svojej činnosti. Jeden zo spôsobov ako zvýšiť efektívnosť je využitím matematického prístupu. Metódy lineárneho programovania sú úlohou matematického programovania kde funkcia f – nazývaná objektívna funkcia – a obmedzujúce podmienky sú lineárne. Úlohy lineárneho programovania totižto súvisia s otázkami efektívneho využívania alebo rozdeľovania obmedzených prostriedkov, potrebných na dosiahnutie určitých cieľov. Z hľadiska aplikácie, matematické programovanie je optimalizačný nástroj, ktorý dovoľuje racionalizovať manažérske a technologické rozhodnutia. Úlohy lineárneho programovania môžu byť riešené Simplexovou metódou. Tá poskytuje významný výpočtový nástroj, schopný nájsť riešenia pre širokú škálu aplikácií, ktoré niekedy obsahujú stovky alebo tisícky premenných. Takýto prístup k hľadaniu optimálnych riešení v podniku vedie následne k rastu efektívnosti v danej firme. Vyššia efektívnosť je následne predpokladom získania konkurenčnej výhody na domácou alebo aj svetovom trhu. Je nutné podotknúť, že rastúca efektívnosť firiem, teda aj ich konkurencieschopnosť nie je javom izolovaným, ale že sa premieta do celkovej konkurencieschopnosti krajiny. Čím vyššia je teda konkurenčná schopnosť firiem v danej ekonomike tým vyššia je aj konkurenčná schopnosť krajiny. Preto je nevyhnutné aby sa firmy zameriavali na zvyšovanie svojej efektívnosti, čím následne prispievajú aj k rastu konkurenčnej schopnosti vlastnej ekonomiky.

Abstract

In this article we identify the factor of the competitiveness, the efficiency. The economic efficiency can be defined as an optimal level of resources, tools and results of working operations. We refer to, that firm has to take heed of its efficiency and endeavour to reach higher efficiency. One-way how to increase the efficiency, is due to mathematical approach. The linear programming method is the specialization of mathematical programming to the case where both, function f - to be called the *objective function* - and the problem constraints are *linear*. The linear programming problems relate with effective using or distribution of limited resources, which must be used for meeting the target. From an applications perspective, mathematical programming is an *optimization* tool, which allows the rationalization of many managerial and technological decisions required by contemporary techno-socio-economic applications. For Linear Programming problems, the *Simplex* algorithm, discussed later in the text, provides a powerful computational tool, able to provide fast solutions to very large-scale applications, sometimes including hundreds of thousands of variables (i.e., decision factors). This approach of searching for the optimal solutions can lead to higher efficiency of the firms. Higher efficiency is the condition for acquisition of competitiveness advantage on the domestic or world market. Increasing efficiency of the firms is not a separate phenom. It is project to total competitiveness of the country. The higher competitiveness of the firms in economy means higher competitiveness of county too. Therefore is very important to study firm's efficiency. The rising of firm's efficiency can lead to increase of competitiveness of their country.

**PRÁVNÍ OCHRANA POSTAVENÍ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN
V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH
LEGAL PROTECTION OF THE POSITION OF ETHNIC MINORITIES IN
INTERNATIONAL RELATIONSHIPS**

Lubomír Pána -Vladimíra Vithová

Souhrn

Autoři popisují právní rámec národnostních menšin v mezinárodních vztazích. Problém národnostních menšin vzniká jako politický problém v případě, že národní většina vylučuje, ať již záměrně či neúmyslně, ostatní národnostní skupiny z rozhodovacího procesu. Se vznikem mezinárodního systému bezpečnosti založeného na národním státu jako základu světové politiky se v současné době problematika národnostních menšin stala předmětem mezinárodního politického zájmu i zájmu politiky České republiky. Této problematice se ujala především Organizace spojených národů, Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě, Rada Evropy, které vypracovaly a přijaly řadu relevantních dokumentů i přes rozlišení zájmů a obtížnost dosáhnout kompromisů mezi jednotlivými členskými státy. Proto se autoři ve svém příspěvku zaměřují především na dokumenty a opatření Organizace spojených národů, Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě, Rady Evropy, Evropské unie a České republiky. Porovnávají jednotlivá opatření a jejich výsledky. V závěru práce poukazují na postavení národnostních menšin v České republice, problémy s volbou českého občanství a na menšinový a azylový zákon.

Summary

The authors describe the legal framework of ethnic minorities in international relationships. A problem of ethnic minorities develops as a political problem in the case of the national majority excluding, whether knowingly or not, other national groups from decision making. With the formation of the international security system, which is based on the national state as the basis of international politics, the problems concerning ethnic minorities became the concern of international political interest as well as the interest of Czech politics. These problems have been especially cared about by the United Nations Organization, by the Organization for Security and Co-operation in Europe, by the European Council, who all have elaborated a series of relevant documents, in spite of the diversity of interests and the difficulty of achieving compromises between individual member states. Therefore the authors concentrate their attention mainly on the documents and precautions of the United Nations Organization, of the Organization for Security and Co-operation in Europe, of the European Council, of the European Union and the Czech Republic. They compare individual precautions and their results. In the conclusion they point out the position of ethnic minorities in the Czech Republic, the problems with the choice of Czech citizenship and the minority and asylum law.

Lubomír Pána

Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice

Vladimíra Vithová

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

PROGRESS AND EXPECTATIONS OF ACHIEVING THE UNITED NATION'S MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS

Ing. Karla Wursterová

Abstrakt

V septembri 2000 na Miléniovej konferencii sa členské krajiny OSN zaviazali venovať prioritnú pozornosť trvalému rozvoju a boju proti chudobe. Výstupom tejto konferencie bolo prijatie 8 Miléniových rozvojových cieľov: znížiť extrémnu chudobu a hlad, zabezpečiť univerzálne základne vzdelanie, podporovať rodovú rovnosť, znížiť detskú úmrtnosť, zlepšiť zdravie matiek, bojovať proti HIV/AIDS a malárii, zabezpečiť udržateľnosť životného prostredia a rozvíjať globálne partnerstvo do roku 2015. Pri porovnávaní jednotlivých regiónov pri napĺňaní týchto cieľov, môžeme nájsť veľké rozdiely: väčšina ázijských a severoafrických štátov spĺňajú veľkú časť sociálnych cieľov a cieľ na odstránenie extrémnej chudoby do roku 2015. Na druhej strane, v prípade subsaharskej Afriky je badateľný iba veľmi malý pokrok. Všetky tieto regióny si vyžadujú osobitnú analýzu, ale vo všeobecnosti môžeme identifikovať 4 dôvody neúspechu dosiahnutia týchto cieľov: zlyhanie vlád, priepať chudoby (problém zadĺženia), extrémne chudobné regióny vo vnútri geograficky rozsiahlych krajín a zanedbanie špecifických politických problémov. Existuje reálna šanca čiastočne odstrániť extrémnu chudobu do roku 2015, ale dosiahnutie ďalších 7 cieľov v súčasnosti sa zdá byť teoreticky nemožné. Napriek tomu podľa odporúčaní nezávislých expertov aj tieto ciele by mohli byť splnené ak: krajiny s vysokým príjmom zvýšia svoje príspevky na rozvojovú pomoc (na 0,54 z HDP do roku 2006 a na 0,7% do roku 2015), krajiny s vysokým príjmom otvoria svoje vnútorné trhy rozvojovým krajinám a odstránia colné bariéry, OSN zlepši koordináciu svojich inštitúcií a agentúr s národnými štátmi, rozvojové krajiny príjmu národné stratégie na odstránenie chudoby a budú podniknuté v roku 2005 „akcie rýchleho nasadenia“ na ochranu životov a na podporu ekonomického rastu. Netreba však zabúdať ani na kritikov súčasného systému poskytovania rozvojovej pomoci.

Summary

In September 2000 member states of the UN obliged to pay priority attention to the durable development and to fight against poverty. The outcome of this conference was the determination of 8 Millennium Development Goals: eradicate extreme poverty and hunger, achieve universal primary education, promote gender equality and empower women, reduce child mortality, improve maternal health, combat HIV/AIDS and malaria, ensure environmental sustainability and develop a global partnership for development with an indicative deadline, which is 2015. If we compare the regions in fulfilling these goals we can find big differences among them: the biggest part of Asia and Northern Africa will be able to meet the majority of social goals and decrease extreme poverty to 2015, on the other hand in Sub-Saharan Africa is perceivable only a negligible progress. All these regions need a specific examination, but in general we can identify 4 reasons for shortfalls in achieving these Goals: governance failures, poverty traps (debt problems), pockets of poverty (extremely poor regions inside of large countries) and areas of specific policy neglect. There exist the possibility to eradicate extreme poverty to 2015 but the achievement of another 7 goals in this moment seems to be theoretically problematic. Anyway by following of several recommendations of independent experts they can be still fulfilled: high-income countries should increase official development assistance to 0,54% of GNP in 2006 and to 0,7% in 2015, high income countries should open their markets and eliminate tariff barriers, the UN Secretary General and the UN Development Group should strengthen the coordination of UN

agencies at central and country level, developing countries should adopt development and poverty reduction strategies, developed and developing countries should jointly launch in 2005 a group of Quick Win actions to save and improve millions of lives and to promote economic growth. My contribution includes also some critical views of the contribution of official development assistance for developing countries.

Ing. Karla Wursterová

external inceptor of the Faculty of International Relations

University of Economics in Bratislava

ZRUŠENIE SUBVENCII – POZITÍVNE ALEBO NEGATÍVNE KROKY?

Ing. Dimitrij Zacharčenko

Summary

According to the calculations of the World bank, 1 dollar earned by developing countries due to concessions and preferences costs the EU and USA 6 dollars. This help can hardly be named as effective. It is clear that suspension of subventions will help export but not import. The whole paradox lies in the fact the biggest advocates of subventions (eg. EU) would profit the most from the suspension. For the developing countries would be the best to decrease customs duties.

Abstrakt

Podľa výpočtov Svetovej banky 1 dolár, ktorý zarobia rozvojové štáty vďaka rôznym úľavám a preferenciám, stojí pre EU a USA 6 dolárov. Takáto pomoc len ťažko sa môže pomenovať ako efektívna. Jasne že zrušenie subvencii prospejú vývozu, ale ne dovozu. Celý paradox spočíva v tom že pre najväčších zástancov subvencií (napr. EU) by zrušenie statnej podpory znamenalo výhody práve pre nich. Pre rozvojové štáty naopak by bolo výhodné zníženie colných taríf.

Ing. Dimitrij Zacharčenko

Interný doktorand FMV, KD a MV

**ASPEKTY OPTIMALIZÁCIE PREPOJENIA SPOLOČNEJ OBCHODNEJ
POLITIKY EÚ A UPLATŇOVANIA ZAHRANIČNOOBCHODNEJ POLITIKY SR**

**THE ASPECTS OF THE MOST APPROPRIATE MODEL OF THE
INTERACTION/INTERFACE OF THE EU COMMON COMMERCIAL POLICY
AND THE SLOVAK REPUBLIC'S FOREIGN POLICY IMPLEMENTATION**

Dr. JUDr. Igor Zbojan

Abstrakt

V oblasti obchodnej politiky SR je potrebná koordinácia všetkých ekonomických rezortov. Z tohto dôvodu sa navrhuje zriadiť Inštitút medzinárodných ekonomických vzťahov. Ďalej je potrebné na úrovni vlády prijať rozhodnutie, či bude zahraničnú obchodnú politiku zabezpečovať Ministerstvo zahraničných vecí SR, alebo Ministerstvo hospodárstva, ako je to doteraz. Spoločnú obchodnú politiku tiež zabezpečuje Ministerstvo hospodárstva SR, ale je otvorenou otázkou, či je tento model najoptimálnejší.

Abstract

In the domain of Commercial Policy of the Slovak Republic, the coordination of all economic ministries deems necessary. To this effect the establishment of the Institute of International Economic Relations is being proposed. Furthermore, it is necessary that the Government adopt the decision on whether Slovakia's Foreign Commercial Policy will be performed by the Ministry of Foreign Affairs, or the Ministry of Economy, as it has been by now. Ministry of Economy also provides for the country's EU Common Commercial Policy agenda, however, the open question remains whether the current model is the most optimal one.

Dr. JUDr. Igor Zbojan

OF EU

Ministerstvo hospodárstva SR

ROZVOJOVÁ POMOC SLOVENSKEJ REPUBLIKY THE DEVELOPMENT ASSISTANCE OF THE SLOVAK REPUBLIC

Valéria Zolcerová

Abstrakt

Slovenská oficiálna rozvojová pomoc (ďalej ODA) je dôležitou súčasťou zahraničnej politiky SR. Cieľom slovenskej ODA je v prvom rade pomôcť tretím krajinám, ale aj zapojiť slovenských expertov a podnikateľov do medzinárodnej ekonomickej spolupráce. Slovensko sa po začlenení do euroatlantických štruktúr stalo súčasťou globálnej komunity, čo je určitý záväzok aj v oblasti ODA. Slovensko má v zmysle svojej koncepcie 12 projektových krajín, ako Albánsko, Afganistan, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Keňa, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan a Uzbekistan, ktorým poskytuje pomoc. Od roku 2003 Slovensko spolupracuje aj s programovou krajinou Srbsko a Čierna hora.

V záujme zdokonalenia mechanizmu poskytovania slovenskej ODA, sa vypracovali národné programy pre poskytovanie rozvojovej pomoci jednotlivo na roky 2003 až 2005, ktoré obsahujú základné oblasti, do ktorých sa ODA poskytuje. Národné programy sú založené na strategickom dokumente: *Strednodobá koncepcia ODA pre 2003 – 2008*. Rozhodujúcim činiteľom ODA je schválený rozpočet pre jednotlivé roky.

Slovenská rozvojová pomoc dosiahla v roku 2004 sumu 963,7 mil. Sk a plán na rok 2005 je 1 104,5 mil. Sk. Tieto sumy sú nízke a predstavujú okolo 0,072 % z HDP. Slovensko, ako člen EÚ, bude musieť postupne akceptovať tzv. „barcelonské kritériá“ a do roku 2015 dosiahnuť poskytnutú ODA vo výške 0,33 % z HDP. Slovensko sa pripojilo aj k plneniu Miléniových cieľov, ktoré OSN prijalo na svojom summite v New Yorku v roku 1999 a ktoré sa zaoberajú hlavne otázkami znižovania chudoby, úmrtnosti, zlepšením vzdelávania v tretích krajinách a trvalo udržateľným rozvojom.

V budúcnosti sa očakáva, že sa počet projektových krajín bude znižovať a bude sa ODA viac poskytovať špeciálnym programovým krajinám, a to na báze sektorovej špecializácie. Hlavným aktérom pri poskytovaní ODA je MZV SR, ktorá koordinuje spoluprácu aj s ostatnými rezortmi. Očakáva sa prijatie zákona o ODA ako aj vytvorenie samostatnej jednotky pre poskytovanie rozvojovej pomoci, ktorá by bola priamo riadená MZV SR.

Abstract

The Slovak Official Development Assistance (ODA) seems to be an important part of the Slovak foreign policy. Slovakia supports activities concerning assistance to the “developing world”. The main aim of this paper is to show the present situation of the Slovak ODA. Slovakia is a part of the global community which is dealing with the development assistance. Slovakia makes effort in order to be a coordinate donor within the EU and OECD. Slovakia co-operates and provides aids to the twelve project countries, as *Afganistan, Albania, Bosnia and Herzegovina, Kazakhstan, Republic of Kenya, Kirghizia, Macedonia, Mongolia, Mozambique, Sudan, Tadjikistan, Uzbekistan*. Since 2003 Slovakia has also been cooperating with Serbia and Montenegro as a special program country.

In order to improve the mechanism of the Slovak ODA, Slovakia adopted The 2004 and 2005 National Program of ODA. The objective of those national programs is to set up the structure and volume of the budget for individual components and specify the priorities and focus of the Slovak ODA. The 2005 National Program is based on the strategic document: *Mid-Term Concept of the Official Development Assistance for 2003 – 2008* and the amount of funds approved for the various departments in the state budget. The National Program for

Official Development Assistance is an important part of the existing ODA mechanism. It is submitted to the government every year.

The Slovak ODA achieved the amount of SKK 963,7 mil in 2004. The plan for 2005 seems to be the amount of SKK 1 104,5 mil., which is still very low and represents only 0,072 % of the GDP. Slovakia as the EU member is set up to accept the Barcelona criteria – within 2015 to achieve the development aid in the amount 0,33 % of the GDP. The Slovak Ministry of Foreign Affairs will contribute to successful set-up of the new Slovak ODA's mechanism. Newly established system will provide large scale of choices for NGO's, academic institutions, private companies, state subjects and other professionals' active participation

Valéria Zolcerová

FMV EU

Bratislava

ČÍNA A EÚ - TEXTILNÝ A ODEVNÝ PRIEMYSEL. DOPAD LIBERALIZÁCIE OBCHODU NA EU A ČÍNU

Ing. Ľubica Zubaľová

Abstrakt

Krajiny EÚ /ale aj USA a ostatné VKŠ/ mali desať rokov na prípravu na prílev textilu z Číny. Aj keď WTO v špeciálnych prípadoch umožňuje na prechodné obdobie ďalšiu ochranu domácich trhov, dlhodobá ochrana môže pôsobiť negatívne:

1. ochrana domácich firiem a odvetví spôsobuje ďalšie zhoršovanie konkurencieschopnosti domácich firiem, lebo nemotivuje k inováciám
2. ochrana predražuje dovážaný tovar a služby, čo je nevýhodou pre spotrebiteľa

Čína nie je pre európskych výrobcov textilu a odevu len hrozbou, môže byť aj pozitívnym stimulom – cieľovým trhom pre vysoko kvalitné a značkové produkty, po ktorých na čínskom trhu rastie dopyt. Najmä mladí Číňania nakupujú módne značkové odevy.

Najzaujímavejšie pre európskych výrobcov by mohli byť kapitálovo náročné odvetvia a technické textilie pre zdravotníctvo, chemické aplikácie, nové materiály, textilie pre automobilový priemysel a pod. Čínsky ekonomický rast znamená aj nárast dopytu po technických textíliách používaných v infraštruktúre a v konštrukčných projektoch.

Európska únia podľa štúdií Európskej komisie má konkurenčné výhody v troch oblastiach:

- vysokokvalitné produkty
- módne produkty
- technické textilie

Nemalo by ísť ale len o exporty na tento rozsiahly trh, ale hlavne o priame zahraničné investície, ktoré budú podporovať európske záujmy v Číne. PZI by nemali byť založené len na základe hľadania zdrojov s využitím lacnej pracovnej sily, ale mali by podporovať inovácie a zavádzanie nových technológií, najmä v oblasti výroby textílií pre priemyselné využitie.

Summary

The textile and clothing sector has traditionally been one of the least liberalized industries in the international economy.

China's textile and clothing industry is one of the largest in the world. In recent years a lot of studies have investigated the effect of China's accession to WTO on its economy, and nearly all suggest that the main positive impact of China's WTO accession will result from the textile and clothing industry. China is the world's largest cotton producer with $\frac{1}{4}$ of global production, 70% of mulberry cocoons and silk materials.

The textile and clothing industry has remained the important segment of EU-15 % manufacturing. The industry represents about 7% of employment in manufacturing.

As of January 2005 all quantitative restriction on the import of textile products were lifted and the total export of textile products from China has increased by 29%. The import to EU is 50% higher, in some items 534% higher. European commission started the negotiation with China in order to limit their exports by increasing of the export tariffs, so that the export growth is maximum 7.5 % per year. If the negotiations are negative, WTO-sanctioned safeguards designed especially for the textiles and clothing industry may be applied until the end of 2008. A further product-specific protection mechanism may be applied until the end of 2013.

China is not only a threat to the European textile and clothing industry but also an opportunity as China is a potential target market for:

- European high quality product
- Fashion products
- Technical textiles